

Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ

Victoria FERESCU

Ionuț BOLOG,
Manuela COMAN,
Victoria FERESCU,
Iuliu FLOREA,

Iuliana-Monica MUNTEAN,
Robert Mugurel ROȘIORU,
Sofia TRÎNC,
Violeta-Marilena ȚUȚUI

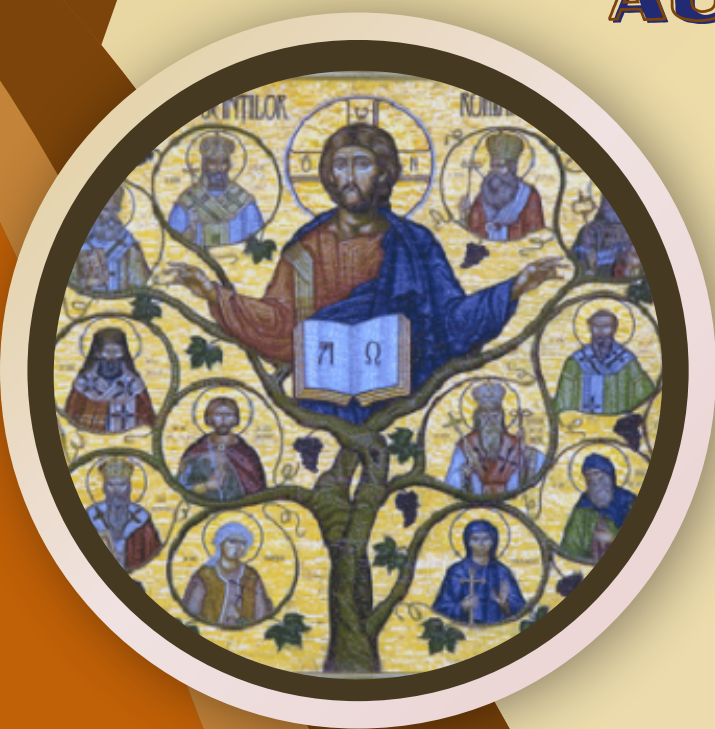
RELIGIE

cultul ortodox

AUXILIAR DIDACTIC

Fișe adaptate nivelului de
înțelegere al elevilor

CLASA a IX-a

9

**Cluj Napoca
2025**

RESURSE
EDUCATIONALE
DESCHISE
RELIGIE

Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ

Victoria FERESCU

Ionuț BOLOG, Manuela COMAN, Iuliu FLOREA
Iuliana-Monica MUNTEAN, Robert Mugurel ROȘIORU
Sofia TRÎNC, Violeta-Marilena ȚUȚUI

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

AUXILIAR DIDACTIC

Fișe adaptate nivelului de
înțelegere al elevilor

CLASA a IX-a

Napoca Star
2025

Auxiliarul didactic, Religie - cultul ortodox, Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor (clasa a IX-a) a fost aprobat de Ministerul Educației prin Ordinul de Ministru nr. 7326/29.10.2024

Realizat conform Programei școlare aprobată cu Ordinul ministrului nr. 5230/01.09.2008

Auxiliarul didactic, Religie - cultul ortodox, Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor (clasa a IX-a) a primit avizul Patriarhiei Române prin adresa cu numărul: 9.020/03.09.2024

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. habil. Ion Marian CROITORU: Facultatea de Teologie Ortodoxă și Științele Educației, Universitatea Valahia din Târgoviște

Prof. dr. Radu UNGUREANU: prof. dr. Religie – Școala Gimnazială „Sfântul Nicolae” București

Ionița TIMIȘ: prof. dr. Religie – Cultul Ortodox, Colegiul Național Pedagogic „Gh. Lazăr” Cluj-Napoca

Vasile TIMIȘ: conf. univ. dr. Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Ionuț BOLOG: prof. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, metodist ISJ București, formator CCD București și director la Liceul Tehnologic „Ion I.C. Brătianu” București

Manuela COMAN: prof. Religie – Cultul Ortodox, Liceul Tehnologic Agromontan „Romeo Constantinescu”, Vălenii de Munte, Prahova

Victoria FERESCU: prof. drd. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, metodist, formator și mentor ISJ Brăila, Colegiul Național Pedagogic „D. P. Perpessicius” Brăila

Iuliu FLOREA: pr. prof. dr. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, Colegiul Național „Unirea”, Târgu Mureș, Mureș

Iuliana Monica MUNTEAN: prof. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, metodist ISJ Covasna, Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Întorsura Buzăului, Covasna

Robert Mugurel ROȘIORU: prof. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, inspector de specialitate pentru disciplina Religie ISJ Buzău, Liceul Tehnologic „Grigore C. Moisil” Buzău

Sofia TRÂNC: prof. drd. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, metodist ISJ Alba, Colegiul Național „Avram Iancu” Câmpeni, Alba

Violeta-Marilena ȚUȚUI: prof. dr. Religie – Cultul Ortodox, Grad I, Liceul Teoretic de Informatică „Grigore Moisil” Iași

Redactor: Violeta-Marilena ȚUȚUI

Tehnoredactor: Robert Mugurel ROȘIORU

Machetă: Victoria FERESCU

Grafică copertă: Daniela BĂLĂNESCU, Victoria FERESCU

© Copyright: Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Asociației Didactica RED.

Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din acest auxiliar este interzisă fără acordul scris al Asociației Didactica RED.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Religie – cultul ortodox, Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor (clasa a IX-a)

Autori: Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ, Ionuț BOLOG, Manuela COMAN, Victoria FERESCU, Iuliu FLOREA, Iuliana Monica MUNTEAN, Robert Mugurel ROȘIORU, Sofia TRÂNC, Violeta-Marilena ȚUȚUI

Date de contact Asociația Didactica RED

Str. Piața Unirii nr. 5, loc. Cluj-Napoca, jud. Cluj

Adresă e-mail: didacticared.20@gmail.com

Telefon: +40 744 470 643

Pagina web: <https://didactica-red.com>

Cuprins	3
Cuvântul autorilor	4
Ghid de utilizare a auxiliarului	6
Competențe generale și competențe specifice	8
Unitatea I - Învățătura de credință	
1. Relația omului cu Dumnezeu - Adorarea lui Dumnezeu	10
2. Relația omului cu Dumnezeu - Preacinstirea Maicii Domnului	16
3. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfinților	22
Recapitulare	28
Evaluare	30
Unitatea II - Trăirea învățăturii creștine	
1. Responsabilitate creștină - Datorii față de Dumnezeu	33
2. Responsabilitate creștină - Datorii față de sine	39
3. Responsabilitate creștină - Datorii față de aproapele	45
Recapitulare	51
Evaluare	53
Unitatea III - Exprimarea învățăturii creștine	
1. Pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe	56
Recapitulare	64
Evaluare	66
Unitatea IV - Spiritualitate și viață creștină	
1. Chemarea omului spre asemănarea cu Dumnezeu	69
2. Eu și duhovnicul meu	75
3. Bucurie și responsabilitate în relațiile dintre tineri	81
4. Monahismul - formă a spiritualității creștine	87
Recapitulare	93
Evaluare	95
Unitatea V - Religiiile lumii	
1. Religii în antichitate: în Mesopotamia și în Egipt	98
2. Religii în antichitate: în Grecia și la Roma	106
Recapitulare	114
Evaluare	117
Unitatea VI - Ortodoxie și cultură națională	
1. Viața religioasă oglindită în creații populare, în datini și în obiceiuri	120
2. Contribuția Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului românesc (Veniamin Costachi, Andrei Șaguna)	126
Recapitulare	132
Evaluare	134
Unitatea VII - Creștinismul și provocările lumii contemporane	
1. Muzica în viața tinerilor	137
2. Pericolul drogurilor	143
3. Tineretul și mass-media	149
4. Tinerii și viața intimă	155
Recapitulare	161
Evaluare	163
Recapitulare finală	165
Evaluare finală	168
Webografia	170

Stimați colegi,

Disciplina Religie, răspunzând demersurilor și nevoilor pedagogice moderne, vine cu un proiect inedit, propunând un Auxiliar cu fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor, pentru școlile de masă, asigurându-se că toți elevii, indiferent de nivelul lor de pregătire sau de interese, au șanse egale în a-și forma și dezvolta competențele, dar și de a-și atinge potențialul maxim.

O astfel de abordare pedagogică presupune personalizarea conținutului și procesului educațional, astfel încât fiecare elev să poată învăța în ritmul și modul care îi sunt cele mai potrivite.

Prin acest auxiliar venim în întâmpinarea nevoilor elevilor, dar și al dumneavoastră, stimați profesori, acesta fiind menit să contribuie la creșterea calității actului educațional și să aducă un plus de valoare disciplinei Religie.

Pentru că fiecare elev este unic și are ritmul lui de dezvoltare, de asimilare, ne dorim ca, prin această lucrare, să venim în sprijinul colegilor profesori pentru a facilita exersarea noțiunilor care trebuie învățate pe parcursul clasei a IX-a într-un mod plăcut și variat.

Auxiliarul respectă Programa școlară la disciplina Religie, aprobată prin OM 5230/01.09.2008, fiind avizat de Patriarhia Română. În realizarea lui am urmărit atingerea competențelor prevăzute de programă.

Prezentul auxiliar se adresează elevilor din cadrul școlilor de masă, fiind recomandat spre utilizare sub atenta îndrumare a profesorilor. Consolidarea fiecărei lecții este concepută sub forma a trei fișe de lucru, intitulate Fișa 1, Fișa 2 și Fișa 3, fiind concepute pe trei niveluri diferite de învățare: gradul ușor, mediu și ridicat, ce cresc gradual în dificultate. Profesorului îi revine misiunea de a selecta fișele, ținând cont de particularitățile individuale ale elevilor și de nevoile acestora de învățare. Fișele conțin itemi de tip obiectiv, semiobiectiv și subiectiv, iar prin rezolvarea lor, în mod diferențiat, avem convingerea că elevii vor fi încurajați și stimulați înspre dezvoltarea competențelor prevăzute în programa școlară.

Exercițiile cu itemi de tip obiectiv au în componență itemi închiși, de tip răspunsuri binare (corect-greșit)/(adevărat-fals), enunțuri cu un singur răspuns corect, răspunsuri corelate (trebuie dusă corespondența între elementele date), etc. Sarcinile de lucru corespunzătoare itemilor de tip semiobiectiv sunt axate pe itemi deschiși, de tip completarea enunțurilor lacunare, răspunsuri la întrebări, etc. Exercițiile de tip subiectiv au în vedere dezvoltarea spiritului creativ, prin realizarea unor lucrări interesante și provocatoare. În funcție de progresul elevului și de dorința acestuia, profesorul are libertatea de a-i oferi spre rezolvare și celelalte fișe.

La finalul fiecărei unități de învățare propunem o fișă de recapitulare, pentru sistematizarea cunoștințelor însușite, și o fișă de evaluare, în vederea măsurării achizițiilor dobândite. Învățarea se face progresiv, iar evaluarea, unitar deoarece, prin adaptarea conținutului de învățare, profesorul poate să-l ducă pe elev la potențialul lui maxim, exprimat prin evaluarea unitară.

Fișa de evaluare, care conține Baremul de evaluare și notare, este concepută pe aceeași structură a celor trei categorii de itemi, ce cresc gradual în dificultate, oferind posibilitatea tuturor elevilor să obțină nivelul maxim de performanță. Acest instrument de evaluare permite tuturor educabililor posibilitatea de a-și valoriza la maximum nivelul aptitudinal.

Dacă în clasă există elevi cu certificat de orientare școlară CJRAE/CMBRAE, recomandăm ca predarea să fie făcută diferențiat, respectiv să rezolve doar câte un item de la fiecare exercițiu, cu grad scăzut de dificultate sau să răspundă oral la acele exerciții. Conținutul acestor exerciții este adaptat, astfel încât elevul poate fi evaluat potrivit nivelului lui de înțelegere și poate să atingă performanța maximă.

Dragi profesori, transmitem mai jos mesajul nostru către elevii dumneavoastră și vă rugăm să vă asigurați că va fi receptat de către aceștia!

Sperăm ca prezentul material să vă fie de real folos. Mult succes!

Echipa de autori

Dragi elevi,

Pe parcursul anului școlar, la Religie, veți avea posibilitatea să lucrați anumite fișe ce vă sunt dedicate, fiind realizate special pentru voi. Ele vă vor ajuta să descoperiți, prin activități individuale, frumusețea credinței noastre, dar și posibilitatea de a vă autodepăși, solicitând profesorului o a doua și/sau a treia fișă, în cazul în care ați epuizat un nivel.

Sarcinile de lucru diverse vă permit să înțelegeți mai multe despre relația omului cu Dumnezeu, despre ce înseamnă responsabilitatea creștină, ce presupune pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe, despre spiritualitate și viață creștină, religiile în antichitate, ortodoxie și cultură națională, precum și despre atitudinea creștinilor în fața provocărilor lumii contemporane.

Fiecare fișă de lucru vă oferă posibilitatea să descoperiți și să învățați lucruri noi, prin activități de reflecție și jocuri didactice, dezvoltându-vă competențele prevăzute în programa școlară.

Vă dorim să parcurgeți cu bucurie și cu folos aceste activități!

Echipa de autori

GHID DE UTILIZARE A AUXILIARULUI

Să explorăm! – întrebări din experiența elevilor care au dus la alcătuirea conținutului lecțiilor

Conținutul lecțiilor: informații necesare pentru o corectă înțelegere și însușire a temei, abordate din perspectiva competențelor specifice, conform programei școlare în vigoare

Idee cheie: informații necesare pentru o corectă înțelegere și însușire a temei, abordate din perspectiva competențelor specifice, conform programei școlare în vigoare

Relația omului cu Dumnezeu - Adorarea lui Dumnezeu

1. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

2. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

3. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

4. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

5. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

6. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

7. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

8. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

9. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

10. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

1. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

2. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

3. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

4. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

5. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

6. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

7. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

8. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

9. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

10. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

1. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

2. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

3. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

4. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

5. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

6. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

7. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

8. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

9. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

10. Ce înseamnă adorarea lui Dumnezeu?

Dicționar: explicarea termenilor noi utilizați în lecție, în ordinea alfabetică

Știați că: informații suplimentare actualizate

Fișa 1 (nivelul elementar): fișă de exerciții, conținând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi cu grad ușor de rezolvare

Fișa 2 (nivelul funcțional): fișă de exerciții, conținând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi cu grad mediu de rezolvare

Fișa 3 (Nivelul de aprofundare): fișă de exerciții, conținând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi cu grad ridicat de rezolvare

Model de slujire creștină: informații despre o mare personalitate a creștinismului sau a unui sfânt care poate fi luat ca model de viață și slujire creștină pentru tineri

Moment de rugăciune: rugăciune sau fragment dintr-o rugăciune ca hrană pentru întărirea duhovnicească a tinerilor

Competențe generale și competențe specifice

C.G. 1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri

C.S. - 1.1. Argumentarea importanței sfințeniei și a respectului creștinilor față de cele sfinte.

C.S. - 1.2. Explicarea importanței împlinirii datoriilor morale și materiale pentru viața și progresul spiritual al creștinului.

C.S. - 1.3. Prezentarea elementelor definitorii ale religiilor lumii antice.

C.G. 2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare

C.S. - 2.1. Utilizarea adecvată a termenilor specifici religiei în argumentarea învățăturii de credință ortodoxă.

C.S. - 2.2 Integrarea corectă a termenilor specifici religiei în diferite contexte de comunicare.

C.G. 3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente

C.S. - 3.1. Identificarea și folosirea unor modele de comportament creștin în exemplele din Biblie și din istoria Bisericii.

C.S. - 3.2. Analiza datoriilor creștinului și a specificului acestora în contextual societății actuale.

C.S. - 3.3. Aplicarea învățăturilor creștine referitoare la modul de participare personală la viața liturgică a Bisericii.

C.G. 4. Aplicarea învățăturii de credință în viața personală și a comunității

C.S. - 4.1. Aplicarea normelor moralei creștine în situații concrete de viață.

C.S. - 4.2. Formarea de soluții pentru diferitele probleme ale tinerilor, în lumina învățăturii creștine.

C.S. - 4.3. Practicarea introspecției/meditației creștine, în scopul dezvoltării capacității de autocunoaștere și a participării conștiente și active la viața liturgică a Bisericii.

C.G. 5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

C.S. - 5.1. Explicarea argumentată a influenței creștinismului asupra culturii noastre naționale.

C.S. - 5.2. Prezentarea argumentată a contribuției majore a Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului românesc.

C.S. - 5.3. Corelarea informațiilor despre religiile lumii antice cu datele referitoare la cultura și viața socială a lumii antice însușite la alte discipline.

UNITATEA I

Învățătura de credință

Domnul Iisus Hristos, Atotțiitorul

- 1. Relația omului cu Dumnezeu - Adorarea lui Dumnezeu**
- 2. Relația omului cu Dumnezeu - Maicii Domnului**
- 3. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfinților**

Recapitulare

Evaluare

„... Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și
Dumnezeu rămâne întru el.” (I Ioan 4, 16)

Relația omului cu Dumnezeu - Adorarea lui Dumnezeu

Sfânta Treime

Creștinii primesc Sfânta Împărtășanie

Să explorăm!

1. Ce reprezintă adorarea lui Dumnezeu?
2. Ce diferențe există între adorarea lui Dumnezeu și cinstirea sfinților?
3. Cum arată un creștin care Îl adoră pe Dumnezeu?

Toți oamenii își doresc să fie iubiți și să iubească. Iubirea este un sentiment care îi înalță pe oameni și îi apropie de Creatorul lor, Dumnezeu, Care „**este iubire**” (I Ioan 4, 8). De-a lungul vieții, oamenii experimentează iubirea față de părinți, față de frați și surori, față de rude și prieteni, față de o persoană cu care își întemeiază o familie. Acestei persoane dragi de multe ori îi spunem: „Te ador!”, deoarece ea constituie totul pentru noi, pentru că o iubim atât de mult încât nu putem exprima în cuvinte ceea ce simțim pentru ea.

Adorarea este o iubire desăvârșită, absolută, care se cuvine să o oferim doar lui Dumnezeu. Pe oameni îi iubim, iar pe Dumnezeu Îl adorăm. Pe Dumnezeu Îl cinstim pentru El Însuși, pentru măreția și perfecțiunea Lui, pentru faptul că El ne-a creat și are grijă permanentă față de noi, El este Părintele nostru.

Iubirea noastră față de Dumnezeu este un răspuns la iubirea Lui față de noi, așa cum ne arată Sfântul Apostol Ioan: „Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă El ne-a iubit cel dintâi” (I Ioan 4, 19). Iubirea lui Dumnezeu față de noi este nemărginită, pentru că „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3,16). Ca urmare, „când medităm la negrăita Sa înțelepciune, la iubirea de oameni și la nepătrunsa Lui îndelungă răbdare, care rabdă greșelile cele fără de număr ale oamenilor, ne vine să-L preamărim din tot sufletul.”, afirma Sfântul Ioan Casian. (*Filocalia I*).

Pe măsură ce creștinul conștientizează dragostea lui Dumnezeu față de toți oamenii, sufletul lui se umple de recunoștință și de dragoste și încearcă, pe cât îi este posibil, să exprime dragostea față de Dumnezeu prin cuvinte, gesturi și fapte pline de iubire.

Dicționar

Adorarea (lat. *adoro-are* sau *latría* de la gr. *λατρεία latreia* - a aduce un cult, o jertfă, închinare, venerare) este o atitudine profund religioasă, însoțită de ritualuri și gesturi, prin care se exprimă dependența și dragostea față de Dumnezeu ca Domn atotputernic și atotțiitor: *Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui să-I slujești* (Matei 4, 10; 10, 12 ; Luca 4, 8; Fapte 7, 7; cf. Deuteronom 6, 13).

Așa cum ni se descoperă în Vechiul și Noul Testament, adorarea presupune credința în Dumnezeu Cel viu și personal, Care intră în dialog conștient cu ființele personale, în Dumnezeu Unul în ființă, Întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Conform Sfintei Scripturi și scrierilor sfinților părinți, **adorarea este cultul suprem care se cuvine doar persoanelor Sfintei Treimi**, fiind diferită de cinstirea (venerarea) sfinților, a icoanelor, a moaștelor și a sfintei cruci. Cinstirea reprezintă respectul și dragostea pe care creștinii ortodocși le acordă sfinților și obiectelor sfinte, în timp ce adorarea este o încredințare totală cuvenită numai lui Dumnezeu, ce îl aduce pe creștin în comuniune profundă cu Dumnezeu și îl sfințește. Pâinea și vinul, prefăcute în Trupul și Sângele Domnului, în cadrul Sfintei Liturghii se bucură de același cult de adorare, pe când Evanghelia, crucea și icoanele sunt cinstite în legătură cu evenimentele și persoanele reprezentate.

Adorarea este diferită de idolatrie (cinstirea idolilor). În actul de adorare, creștinul se adresează lui Dumnezeu ca ființă iubitoare, pe când idolatria provine din teama față de divinitatea impersonală, reprezentată prin idoli, statui.

Creștinii exprimă adorarea lui Dumnezeu prin *cuvinte* (rugăciunea de laudă, mulțumire, cerere), *gesturi* (semnul crucii, închinăciuni, metanii, îngenuncherea în timpul rugăciunii sau în diferite momente ale slujbelor), *oferirea de daruri* (lumânare, prescură, vin), *construirea bisericilor*, *respectarea poruncilor*, *săvârșirea faptelor bune*, *participarea la sfintele slujbe*, *ținând post*.

De asemenea, Îl cinstim pe Dumnezeu atunci când ne ferim să săvârșim anumite păcate împotriva lui Dumnezeu: necredința, egoismul, fanatismul, renunțarea la credință (apostazia), erezia (învățătura greșită), lenea sufletească, ura față de Dumnezeu, credința în superstiții și în vrăjitorie.

Ideii cheie

- **Adorarea** este o atitudine profund religioasă, însoțită de ritualuri și gesturi, prin care se exprimă dragostea față de Dumnezeu.
- **Adorarea** este cultul suprem care se cuvine doar persoanelor Sfintei Treimi, fiind diferită de cinstirea (venerarea) sfinților, a icoanelor, a moaștelor și a sfintei cruci.
- **Creștinii exprimă adorarea lui Dumnezeu prin:** cuvinte, gesturi, oferirea de daruri, construirea bisericilor, respectarea poruncilor, săvârșirea faptelor bune, participarea la sfintele slujbe, ținând post.
- **Adorarea lui Dumnezeu** este un răspuns la iubirea lui Dumnezeu față de noi.

Știați că ...

- ❖ Icoana Sfintei Treimi pictată de Andrei Rubliov este considerată una dintre reprezentările canonice ale Sfintei Treimi ?
- ❖ Porunca iubirii lui Dumnezeu este strâns legată de porunca iubirii aproapelui ca pe noi înșine?
- ❖ Apostolul Pavel ne îndeamnă: „... să înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu” (Romani 12, 1)?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B, după **model**.

A	B
1) Iubirea absolută, desăvârșită	a) Sfânta Liturghie
2) Scopul vieții creștinului	b) Prescura
3) Opusul iubirii	c) Mântuirea
4) Cea mai importantă slujbă	d) Adorarea lui Dumnezeu
5) Adusă în dar de creștini	e) Ura față de Dumnezeu
	f) Vecernia

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte din paranteză, care se potrivesc, (*dragoste, bucuria, iubit, poruncile, prietenii, iubiți, frați, Tatăl*), după **model**:

„Dacă păziți **poruncile** Mele, veți rămâne întru iubirea Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui. Acestea vi le-am spus, ca Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină. Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am Eu. Mai mare decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc. De acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu știe ce face stăpânul său, ci v-am numit pe voi prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Meu vi le-am făcut cunoscute. Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi și v-am rânduit să mergeți și roadă să aduceți, și roada voastră să rămână, ca Tatăl să vă dea orice-I veți cere în numele Meu. Aceasta vă poruncesc: să vă unul pe altul.”
(Ioan 15, 10-17).

Cina cea de Taină

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități de adorare a lui Dumnezeu de către tinerii creștini, în societatea contemporană, pornind de la îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 6, 1).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns, după **model**.

A. Adorarea reprezintă:

- a. Cinstirea acordată sfinților
- b. **Cultul suprem adresat lui Dumnezeu;**
- c. Cinstirea acordată slujitorilor bisericii;
- d. Cinstirea acordată Maicii Domnului.

B. Sfânta Euharistie (Sfânta Împărtășanie):

- a. Reprezintă pâinea și vinul cu care ne Împărtășim;
- b. Reprezintă un simbol;
- c. Este o ierurgie;
- d. Reprezintă Trupul și Sângele Domnului și de aceea se cuvine să o adorăm.

Sfânta Împărtășanie

C. Creștinul exprimă respectul și iubirea față de Dumnezeu prin:

- a. Cuvinte urâte la adresa lui Dumnezeu;
- b. Rugăciuni de laudă, fapte bune, credință;
- c. Încălcarea poruncilor divine;
- d. Indiferență, egoism, lene sufletească.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Dar va zice cineva: Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte, și eu îți voi arăta din faptele mele credința mea. Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar și demonii cred și se cutremură. Vrei însă să înțelegi, omule nesocotit, că credința fără de fapte moartă este?” (Iacov 2, 18-20).

- a. Precizează, cel puțin două fapte bune pe care le poate face creștinul din dragoste față de Dumnezeu.
- b. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate exprima credința în Dumnezeu.
- c. Precizează care este legătura dintre credința în Dumnezeu și faptele săvârșite de creștini, pentru mântuire.

3. Compune o rugăciune de mulțumire adusă lui Dumnezeu prin care să exprimi recunoștința și dragostea ta față de Dumnezeu.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, A / F, după **model**.

a. **Cea mai mare poruncă dată de Dumnezeu este porunca iubirii.**

A

b. Adorarea lui Dumnezeu are efecte asupra sufletului omului.

c. Cinstirea sfintelor moaște este o modalitate de a-L adora pe Dumnezeu.

d. Prin rugăciune omul vorbește cu Dumnezeu.

e. Între „adorare”, „venerare”, „supravenerare” nu există nici o diferență.

2. Scrie un text argumentativ de 10-15 de rânduri, despre importanța respectării de către creștini a poruncilor divine, ca formă de exprimare a adorării lui Dumnezeu pornind de la cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „De Mă iubiți, păziți poruncile Mele (...) Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui” (Ioan 14, 15, 21).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu liber de 130 - 150 de cuvinte, în care să arăți importanța rugăciunii în viața creștinului, pornind de la următorul citat:

„Rugăciunea este soarele ochilor nematerialnici ai sufletului. După cum soarele este lumină pentru trup, rugăciunea este lumină pentru suflet” (Presb. Dionisie Tatsis, Sfântul Nectarie „Învățăături alese”).

Creștini la Sfânta Liturghie

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Părintele Profesor Dumitru Stăniloae

(1903-1993)

Este cel mai important teolog ortodox al veacului al XX-lea. S-a remarcat pentru viața sa duhovnicească înaltă, după modelul Sfinților Părinți, pe care i-a iubit, i-a tradus și ale căror învățături le-a împlinit desăvârșit, cât și pentru opera sa monumentală, inspirată de Dumnezeu și aprofundând învățăturile cele mai importante și cu impact practic asupra vieții duhovnicești.

A fost supranumit „teologul iubirii”, iubirea intratrinitară fiind, pentru Părintele „structura supremei iubiri”. Ne-a lăsat un amplu tratat de *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, traducerea *Filocaliei* în limba română și numeroase studii pe marginea scrierilor sfinților părinți.

Părintele Dumitru Stăniloae a mărturisit credința în Sfânta Treime și în temnițele comuniste, fiind o lumină pentru toți în vremurile atee.

- Citește mai mult despre viața părintelui Dumitru Stăniloae la <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/in-memoriu/parintele-dumitru-staniloae-teologul-iubirii-si-al-desavarsirii-crestine-184900.html>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții părintelui Dumitru Stăniloae?

Moment de rugăciune

„Sfântă Treime, Tată, Fiule și Duhule, Preaînalte Dumnezeule, Împărate și Făcătorule a toată veșnicia, Care ne-ai cinstit pe noi cu chipul Tău și ai scris împrejur în chipul văzut al firii noastre asemănarea Ființei Tale nevăzute, fă-ne să aflăm milă și har în ochii Tăi, ca să Te putem slăvi în ziua cea neînserată a Împărăției Tale, împreună cu toți sfinții care din veac au bineplăcut Ție. Amin.”
(*Rugăciune către Sfânta Treime a Sfântului Cuvios Sofronie de la Essex*)

„Iubi-Te-voi Doamne, vârtutea mea.

Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu.” (Psalmul 17, 1)

„... Mărește sufletul meu pe Domnul. Și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, Că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile.” (Luca 1, 46-48)

Relația omului cu Dumnezeu - Preacinstirea Maicii Domnului

Evlavia creștinilor la icoana Maicii Domnului, mănăstirea Horaița

Să explorăm!

1. Care este rolul Maicii Domnului în planul de mântuire a neamului omenesc?
2. De ce i se cuvine Maicii Domnului un cult deosebit față de ceilalți sfinți?
3. Cum își manifestă creștinii respectul față de Maica Domnului?
4. Care sunt roadele acestor forme de manifestare?

În planul de mântuire a neamului omenesc, Maica Domnului a avut un rol covârșitor, căci prin ea și cu ea toată firea omenească a fost ridicată din păcat, căci Dumnezeu, în marea Sa bunătate și iubire pentru omenirea căzută în păcat, a hotărât trimiterea în lume a Fiul Său, Cel Unul-Născut, „Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut Om” (Articolul 3, *Crezul*), pentru aceasta, **după Dumnezeu, cea mai mare cinstire se aduce Maicii Domnului**, care L-a născut cu trupul pe Fiul lui Dumnezeu, așa după cum reiese din vestea adusă ei de îngerul Gavriil, care i-a spus: „... Duhul Sfânt se va

pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema” (Luca 1, 35).

Cultul adus Maicii Domnului este numit preacinstire sau supravenerare (hiperdulie), așa cum exprimă Biserica această cinstire a ei în imnul: „Cuvine-se cu adevărat să te ferim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim” (Rugăciunea *Cuvine-se cu adevărat*).

Dictionar

Genealogie = urmărire sistematică a filiației existente între membrii unei familii (marcante), făcută pentru a stabili originea și gradul lor de înrudire.

Harisme = daruri cu totul speciale ale Duhului Sfânt (facerea de minuni, proorocia, glosolalia etc).

Hiperdulia = numire dată preacinstirii sau supravenerării Maicii Domnului, și care derivă din grecescul ὑπερδουλεία, care se traduce „deasupra duliei” (dulia se referă la cultul cinstirii sfinților, din grecescul δουλεία – cult de nivel inferior).

Hram = sărbătoarea unei biserici.

Hristocentrism = atitudine existențială creștină potrivit căreia în centru vieții individuale și comunitare este așezat Hristos, Mântuitorul lumii.

Revelație = cu referire la revelația divină, care înseamnă acțiunea de a se face cunoscut, de a se descoperi, de a se dezvălui Dumnezeu în lume; derivă din latinescul *revelatio*.

Preacinstirea Maicii Domnului decurge din adorarea și închinarea pe care o aducem lui Dumnezeu și **a fost anticipată în Revelația Vechiului Testament** prin profeții (a se citi din Sfânta Scriptură: Facerea 3, 15; Isaia 7, 14; Iezechiel 44, 1-2; Psalmul 44, 11 etc), acte minunate și imagini despre Maica Domnului (vezi *scara lui Iacob* – Facerea 28, 12; trecerea poporului evreu prin Marea Roșie ca pe uscat – Ieșirea 14, 1-31), iar în cea a Noului Testament (a se vedea genealogia dreptului Iosif – Matei 1, 1-16; genealogia Sfintei Fecioare Maria – Luca 3, 23-38; **Luca 1, 26-56**) este întemeiată prin alegerea, pregătirea și umplerea de har a Sfintei Fecioare Maria pentru realizarea actului Întrupării Fiului lui Dumnezeu din ea, de aceea toată

Buna Vestire

învățătura de credință despre Maica Domnului este **hristocentrică**.

Maica Domnului a fost **fecioară înainte de nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, în timpul nașterii și după nașterea Lui**, de aceea Biserica învață despre **pururea fecioria Maicii Domnului**.

De asemenea, Biserica Ortodoxă o consideră **mijlocitoare și grabnic ajutătoare credincioșilor**, căci rugăciunile ei sunt ascultate de Fiul lui Dumnezeu, pentru aceea în evlavie și cultul Bisericii Ortodoxe, **preacinstirea Maicii Domnului se manifestă sub diverse forme**: prin *sărbători închinare cinstirii ei deosebite*: Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie), Intrarea în biserică a Maicii Domnului (21 noiembrie), Buna Vestire (25 martie), Adormirea Maicii Domnului (15 august), Soborul Maicii Domnului (26 decembrie), Acoperământul Maicii Domnului (1 octombrie), Zămislirea Sfintei Fecioare (9 decembrie) etc; *invocarea în rugăciune, zugrăvirea chipului ei pe sfintele icoane, zidirea de biserici care-i poartă hramul, cântări și imne de laudă, slujbe speciale, acatiste și paraclise închinare Născătoarei de Dumnezeu*.

Maica Domnului este solitoarea noastră înaintea Tronului Ceresc din a cărei slujire neîntrepută și plină de milă, noi, oamenii, primim mari și bogate *harisme dumnezeiești*, căci ea este „Maica Vieții și Cununa Frumuseții”.

Idei cheie

- **Cultul adus Maicii Domnului este numit preacinstire sau supravenerare** (hiperdulie);
- **Temeiuri ale preacinstirii ei în Vechiul Testament**: Facerea 3, 15; Isaia 7, 14; Iezechiel 44, 1-2; Psalmul 44, 11; Facerea 28, 12; Ieșirea 14, 1-31;
- **Temeiuri ale preacinstirii ei în Noul Testament**: cele două genealogii de la Matei și Luca, **Luca 1, 26-56**;
- **Pururea fecioria Maicii Domnului**: a fost fecioară înainte de nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, în timpul nașterii și după nașterea Lui;
- **Preacinstirea Maicii Domnului se manifestă sub diverse forme**: sărbători închinare cinstirii ei deosebite, invocarea în rugăciune, zugrăvirea chipului ei pe sfintele icoane, zidirea de biserici care-i poartă hramul, cântări și imne de laudă, slujbe speciale, acatiste și paraclise închinare Născătoarei de Dumnezeu.

Știați că ...

- ❖ Prima icoană din lume, cu chipul Maicii Domnului (Odighitria - „Îndrumătoarea”), a fost pictată la cererea Sfintei Fecioare Maria de către Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, primul iconograf?
- ❖ Cea mai vestită dintre icoanele făcătoare de minuni ale Maicii Domnului, de la noi, din țară, este icoana de la Mănăstirea Neamț?
- ❖ Înceștinarea Muntelui Athos este legată de călătoria Maicii Domnului, împreună cu Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, spre insula Cipru, la invitația lui Lazăr, cel înviat de Mântuitorul Iisus Hristos?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

B

1) Nașterea Maicii Domnului	a) supravenerare
2) Buna Vestire	b) 21 noiembrie
3) Născătoarea de Dumnezeu	c) 15 august
4) Adormirea Maicii Domnului	d) 8 septembrie
5) Intrarea în biserică a Maicii Domnului	e) 25 martie
	f) 25 decembrie

2. Completează spațiile libere, din textul de mai jos, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc: *bunătatea, Născătoarea, sfânta, înțelepciunea, mamă.*

„Luând deci de Dumnezeu, potrivit preștiinței dumnezeiești, numele tainic Maria, a luat și cele însemnate simbolic de acest nume: a luat de la Tatăl puterea ca o Fiică a Lui ca să săvârșească ca pe pământ ceea ce săvârșește Dumnezeu ca Tată în cer; a luat de la Fiul ca Mamă a Lui, ca să știe să împace cerul și pământul și pe Dumnezeu cu omul; și-a luat de la Duhul Sfânt și harul ca Mireasă a Lui, ca să dea tuturor creaturilor, cerești și pământești, darurile și harurile ei duhovnicești” (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Maica Domnului și Intrările ei în Templu în tâlcuiri mistagogice – cuvinte și poeme*, traduceri și studiu introductiv de diac. Ioan I. Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 2022, p. 189).

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități prin care tinerii pot exprima, în viața de zi cu zi, preacinstirea Maicii Domnului, pornind de la citatul părintelui Arsenie Papacioc: „Se spune că Maica Domnului este supărată pe toți aceia care nu-i cer niciodată nimic! Ea este o nouă lume și cât poate Dumnezeu cu puterea, poate și Maica Domnului cu rugăciunea. Arată-te, deci, a fi un fiu cu inimă de copil al Maicii Domnului!”

Părintele Arsenie
Papacioc
(1914-2011)

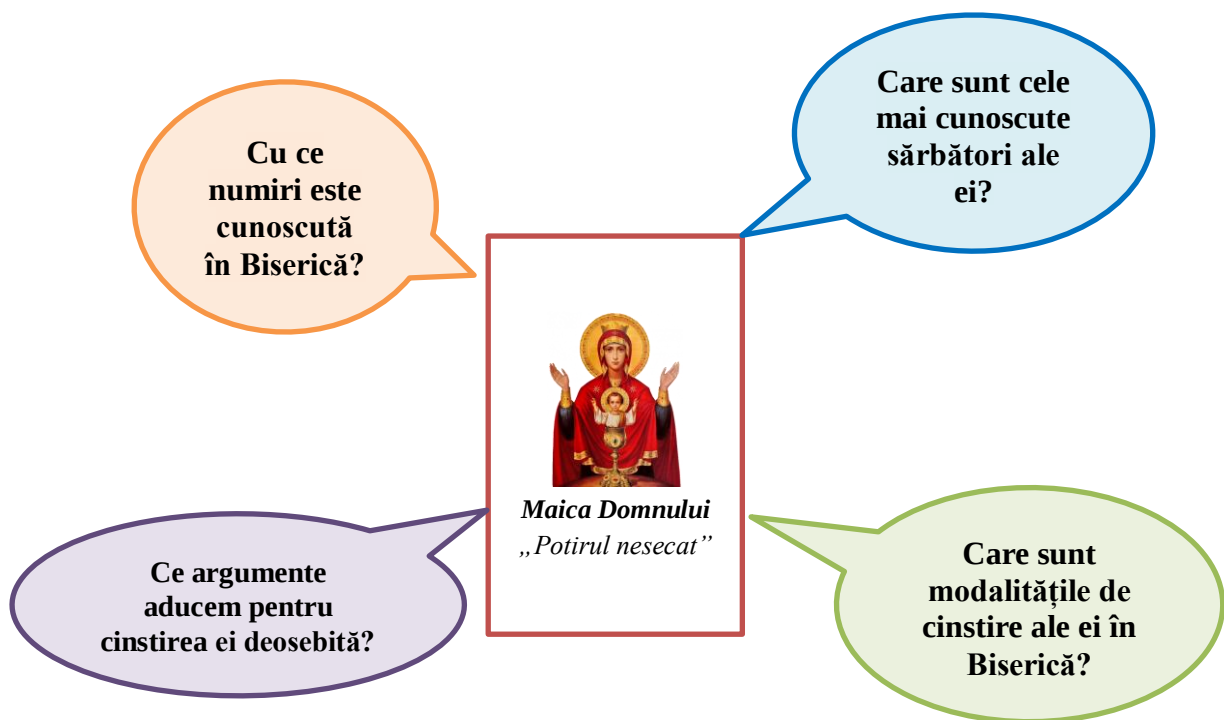

Fișa 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

- a) Maica Domnului a fost înviată de către Fiul lui Dumnezeu la Adormirea ei.
- b) Sfânta Fecioară Maria este Născătoare de Dumnezeu.
- c) Maica Domnului nu a născut doar pe Mântuitorul Iisus Hristos.
- d) Maica Domnului primește vestea că-L va naște pe Hristos de la Arhanghelul Gavriil.
- e) Cinstirea deosebită pe care i-o aducem Născătoarei de Dumnezeu se numește adorare.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

3. Compune o rugăciune către Maica Domnului, prin care să exprimi recunoștința și dragostea ta față de ea.

Fișa 3

1. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

I. Părinții Maicii Domnului au fost:

- a. Zaharia și Elisabeta;
- b. Adam și Eva;
- c. Samson și Dalila;
- d. Ioachim și Ana.

Maica Domnului Împărăteasa cerurilor
(Platytera)

II. Maica Domnului este model de purtare pentru creștini prin:

- a. Ascultarea de Dumnezeu și disprețuirea semenilor;
- b. Iubirea lui Dumnezeu și comuniunea cu semenii;
- c. Felul în care se manifestă oamenii zilelor noastre;
- d. Neîmplinirea voii lui Dumnezeu și împlinirea voii celor din jur.

III. Formele de cinstire ale Maicii Domnului sunt:

- a. Citirea cu evlavie a acatistelor Maicii Domnului;
- b. Necinstirea icoanelor închinat Maicii Domnului;
- c. Închinarea la statui;
- d. Disprețul manifestat față de sărbătorile închinat Maicii Domnului.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre preacinstirea Maicii Domnului în evlavia creștină, pornind de la citatul părintelui Sofian Boghiu, care spune că: „O cinstim pe Maica Domnului și ne rugăm ei pentru că tot ce am pierdut prin Eva, adică nevinovăția, raiul, harul, familia sfântă, pe Însuși Dumnezeu, le-am redobândit sau le putem redobândi prin Maica Domnului” (Iulian Dumitrașcu, *15 citate despre Maica Domnului: Ne dorește lucruri mai mari decât ne dorim noi înșine*, <https://basilica.ro/15-citate-despre-maica-domnului-ne-doreste-lucruri-mai-mari-decat-ne-dorim-noi-insine/>).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideile care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu liber de 130 - 150 de cuvinte, cu titlul „Maica Domnului – mama tuturor creștinilor”, în care să evidențiezi modalitățile prin care creștinii își manifestă cinstirea

deosebită față de ea.

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

**Sfântul Cuvios
Maxim Mărturisitorul**
(580-662)

A fost un mare teolog și Sfânt Părinte al Bisericii, fiind cunoscut pentru scrierile sale de mistică și ascetică, pentru care a fost numit *teologul pocăinței*. Unele dintre numeroasele lui scrieri sunt incluse în *Filocalia*, iar altele în colecția *PSB* (Părinți și Scriitori Bisericești), multe fiind dedicate vieții contemplative, în care oferă ample îndrumări ascetice. Între aceste scrieri amintim: *Ambigua*, *Mistagogia* și *Viața Fecioarei* (cea mai timpurie biografie completă a Maicii Domnului). A apărut cu devotament Ortodoxia în fața ereziei monotelismului (în Iisus Hristos este o singură voință), pentru care a suportat nedreptăți și chinuri cumplite, fiind exilat în Tracia și apoi în țara Lazilor (îndepărtatul Caucaz), unde moare la data de 13 august 662, la vârsta de 82 de ani.

Una din apoftegmele sale a fost aceasta: „*Cel ce crede, se teme; cel ce se teme, se smerește; cel ce se smerește, se îmblânzește; cel blând, păzește poruncile; cel ce păzește poruncile se luminează; cel luminat se împărtășește de tainele Cuvântului dumnezeiesc.*”

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://ziarul lumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/sfantul-maxim-un-marturisitor-al-crezului-ortodox-34713.html>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Împărăteasa mea cea preabună și nădejdea mea, Născătoare de Dumnezeu, primitoarea săracilor și ajutătoarea străinilor, bucuria întristaților și acoperirea necăjiților, vezi-mi nevoia, vezi-mi necazul, ajută-mi ca unui neputincios, hrănește-mă ca pe un străin, necazul meu îl știi, deci îl dezleagă precum voiești, căci eu n-am alt ajutor afară de tine.”

(Rugăciune către Maica Domnului)

„Sfințenia vine din dragoste. Toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți.”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

„Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui ...” (Psalmul 67, 36)

Relația omului cu Dumnezeu – Cinstirea sfinților

Soborul tuturor sfinților

Sfinții Trei Ierarhi

Să explorăm!

1. Cine au fost sfinții?
2. Ce fel de cinstire aducem sfinților?
3. Ce categorii de sfinți cunoaștem?
4. De ce se cuvine a-i cinsti pe sfinți?
5. Care sunt modalitățile de cinstire ale sfinților?

Pe lângă preacinstirea Maicii Domnului, Biserica îi cinstește și pe sfinți. Creștinii din veacurile primare erau numiți sfinți (Romani 1, 7; II Corinteni 13, 12; Efeseni 5, 3), pentru că duceau o viață morală și cultică deosebită de cea a iudeilor și păgânilor. Apoi, sfinți s-au numit doar creștinii care au trăit o viață aleasă prin mărturisirea credinței și împlinirea voii lui Dumnezeu. **Sfinții sunt, așadar, aleșii și trăitorii vieții conform învățăturii Mântuitorului Hristos, Izvorul sfințeniei**, cum spune imnul liturgic: „Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos întru slava lui Dumnezeu – Tatăl”.

Omul, prin creație, a fost înzestrat cu chipul lui Dumnezeu și i s-a dat porunca de a lucra, prin ascultarea voii dumnezeiești, asemănarea cu Dumnezeu prin har, adică sfințenia.

Din cauza căderii în păcat a lui Adam și a Evei, omenirea a pierdut harul sfințitor, care a fost redat în urma Jertfei de pe Cruce a Mântuitorului, prin Sfântul Botez, creștinilor. De aceea, niciun om nu a fost considerat sfânt în perioada Vechiului Testament. Totuși, pentru aportul adus în vestirea și pregătirea venirii Mântuitorului, Biserica, pe drept cuvânt, i-a canonizat pe dreptii și prorocii Vechiului Testament.

Biserica îi cinstește pe sfinți întrucât Însuși Dumnezeu lucrează prin ei: „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui ...” (Psalmul 67, 36). Cinstindu-i pe sfinți, noi aducem laudă lui Dumnezeu prin ei: „Cine vă primește pe voi pe Mine Mă primește...” (Matei 10, 40). **Îi venerăm pe sfinți**, pentru că au fost oameni ca și noi, dar care și-au sfințit viețile biruind slăbiciunile trupului și au înmulțit darurile lui Dumnezeu.

Sfinții, în Biserica Ortodoxă, se împart în mai multe cete: ceata prorocilor și dreptilor Vechiului Testament, ceata Apostolilor care au vestit Evanghelia Domnului Iisus Hristos pe pământ, ceata ierarhilor și a învățătorilor a toată lumea, adică cei care au apărut Biserica și dogmele credinței ortodoxe, ceata martirilor și mucenicilor, adică cei care și-au dat viața pentru credința în Hristos, ceata Sfinților Părinți, adică a sfinților călugări și pustnici, care s-au nevoit în pustiu și prin

Dicționar

a canoniza (proslăvire) = a recunoște sfințenia unei persoane în Biserică, a trece o persoană decedată în rândul sfinților

a venera = a respecta în mod deosebit, a cinsti în cel mai înalt grad, a manifesta o prețuire profund respectuoasă pentru cineva sau ceva.

mănăstiri, ceata dreptilor ce au bineplăcut lui Dumnezeu prin răbdarea necazurilor, bolilor și ispitelor vieții pământești.

Sfinții sunt cinstiți în ziua sfârșitului vieții lor pământești. Excepție fac doar Sfânta Fecioară Maria și Sfântul Ioan Botezătorul, la care e sărbătorită și ziua nașterii, pentru că a avut deosebită importanță în istoria mântuirii. Pe toți sfinții îi cinstim în prima duminică după Rusalii (Duminica Tuturor Sfinților).

Sfinții sunt mijlocitorii noștri în rugăciune către Dumnezeu și ajutători în dobândirea mântuirii (I Regi 7, 8-9). Prin cuvântul Mântuitorului: „Așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește” (Luca 15, 10).

Modalitățile de cinstire ale sfinților sunt participarea la slujbele sărbătoririi lor, instituirea de sărbători speciale legate de anumite evenimente din viețile lor, de aflarea sau mutarea sfintelor moaște, închinarea bisericilor prin hramuri, botezul copiilor cu numele sfinților sau pictarea unor icoane cu chipul acestora.

Modalitatea prin care se declară sfântă o persoană este canonizarea acesteia de către Biserică. Criteriile canonizării sunt: mărturisirea dreptei credințe în toată viața, sfințenia vieții, moartea martirică și darul făcerii de minuni.

În concluzie, reținem că toți oamenii au posibilitatea sfințeniei, dacă ne gândim la tâlharul de pe cruce, care a mărturisit toate păcatele sale și credința în Mântuitorul în ultima clipă a vieții dobândind, primul, Raiul: „Pomenește-mă Doamne, când vei veni în Împărăția Ta (...) Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai!” (Luca 23, 42-43).

- **Sfinții** sunt modele de viață creștină, iar această cinstire adusă sfinților de către Sfânta Biserică Ortodoxă se face după anumite criterii: viață curată, dreaptă credință, săvârșire de minuni etc. Pentru cinstirea sfinților și chemarea lor în rugăciuni ca mijlocitori ai noștri către Dumnezeu avem temeuri în Sfânta Scriptură.
- **Cinstirea sfinților** decurge din relația lor personală și conștientă cu Persoanele Sfintei Treimi, prin care au transfigurat firea umană, cu ajutorul harului divin, dar și prin efort propriu.
- **Creștinii** sunt îndemnați să urmeze pilda vieții sfinților și să se roage lor ca unora ce mijlocesc lui Dumnezeu pentru noi.

Știați că ...

- ❖ Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi este de 250 de ani patronul (ocrotitorul) Bucureștilor și se serbează la 27 octombrie, următoarea zi după prăznuirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir. Sfintele sale oseminte se păstrează încă de la sfârșitul veacului al XVIII-lea în Catedrala Patriarhală.

Fișa 1

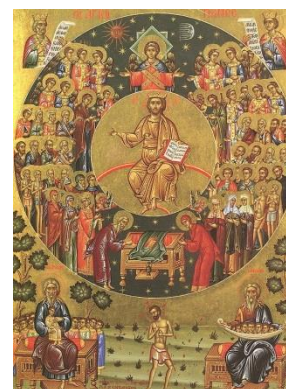
1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

- a. Sfinții sunt oameni care au dobândit calitatea de „prieteni” ai lui Dumnezeu, „viețuitori ai cerului”, mijlocind înaintea lui Dumnezeu pentru creștini.
- b. Tipul cultului închinat sfinților se numește venerare.
- c. Trecerea în rândul sfinților a unei persoane se numește moaște.
- d. Sfântul Cuvios Nicodim de la Tismana este prăznuit pe data de 26 decembrie.
- e. Venerare înseamnă adorarea sfinților.

2. Completează spațiile libere din textul de mai jos cu acele

cuvinte/expresii care se potrivesc: *sfințeniei, sfinți, mucenici, viață, crinii, suferința*.

„Dacă-i iubim pe, să-i imităm. Sfinții au urmat lui Hristos, până la a-și da propriul lor sânge, până la suferință, după pilda Lui. Dar ei nu sunt singuri. După ei, izvorul n-a secăt. Deci, în grădina Domnului, nu sunt numai trandafirii martirilor ci și fecioarelor, iedera soților, violetele văduvelor. Să învățăm, dar, de la acești sfinți cum, fără a înfrunța martiriului, un creștin trebuie să-l imite pe Hristos” (Fericitul Augustin, apud † Nicolae, Mitropolitul Ardealului, Studii de Teologie Morală, Sibiu, 1996).

Duminica Tuturor Sfinților

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități prin care oamenii își pot sfinți viața, pornind de la îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „Pentru ei Eu Mă sfințesc pe Mine însumi, ca și ei să fie sfințiți într-adevăr” (Ioan 17, 19).

Fișa 2

1. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

A. Venerarea reprezintă:

- a. Adorarea lui Dumnezeu;
- b. Cinstirea Maicii Domnului;
- c. Cinstirea Sfintei Euharistii;
- d. Cinstirea sfinților.

B. Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava este prăznuit pe:

- a. 21 mai;
- b. 23 aprilie;
- c. 25 decembrie;
- d. 2 iunie.

*Sfinții nouă mucenici din
Cizic
(29 aprilie)*

C. Prima categorie de sfinți, dintre cele menționate mai jos, au fost:

- a. Mucenicii;
- b. Apostolii Domnului;
- c. Cuvioși;
- d. Ierarhii.

2. Caută, în calendar, data sărbătoririi sfântului al cărui nume porți sau al unui sfânt drag ție, citește viața lui, din *Proloage* sau *Viețile sfinților* sau folosind aplicațiile de pe [Google Play](#), *Viețile sfinților* și *Lumea Ortodoxiei*.

❖ Ce învățături morale ai descoperit din lectura vieții aceluia sfânt?

3. Alcătuieste o compunere de 10-15 de rânduri în care să arăți importanța cinstirii sfinților de către creștini, punind de la mărturia Mântuitorului care a zis către sfinții Săi ucenici: „Voi sunteți prietenii Mei” (Ioan 15, 14).

Fișa 3

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Sfinții Trei Ierarhi
- 2) Sfânta Muceniță Filofteia
- 3) Sfântul Dimitrie Cel Nou
- 4) Sfântul Apostol Andrei
- 5) Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla

B

- a) 27 octombrie
- b) 30 noiembrie
- c) 7 decembrie
- d) 7 august
- e) 30 ianuarie
- f) 25 decembrie

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre rolul sfinților în viața creștinilor, pornind de la cuvintele Sfântul Apostol Pavel, care ne îndemnă:

„Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții” (Efeseni 6, 18).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu liber de 130 - 150 de cuvinte, în care să exprimi comuniunea de iubire a sfinților cu Dumnezeu în cer, pornind de la următorul citat: „Sfințenia vine din dragoste, toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Sfântul Ioan Gură de Aur
(347-407 d.Hr)

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț

(1913-1960)

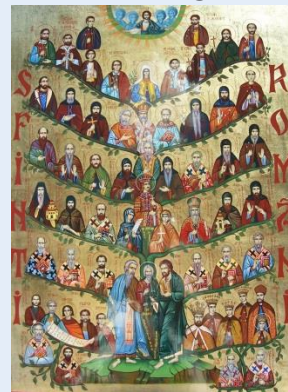
Este cunoscut sub numele de Sfântul Ioan Iacob Românul sau Hozevitul. Sfântul preacuviosul Părintele nostru Ioan Iacob de la Neamț s-a născut la 23 iulie 1913, în satul Crăiniceni, comuna Horodiștea, din fostul județ Dorohoi, într-o familie de țărani foarte credincioși, anume Maxim și Ecaterina, fiind singurul

copil la părinți. Din botez a primit numele de Ilie și din pruncie se dovedea un copil ales și binecuvântat de Dumnezeu. Primii ani de școală îi face în satul natal, iar între anii 1926-1932 urmează gimnaziul „Mihail Kogălniceanu” la Lipcani-Hotin și liceul „Dimitrie Cantemir” la Cozmeni-Cernăuți, fiind cel mai bun elev din școală. Dorul spre Împărăția lui Dumnezeu și al vieții pustnicești, după exemplul și pilda Părinților care au trăit în pustie, a atras din tânără vârstă pe cel ce a primit numele de botez Ilie, la viața monahicească. În vara anului 1932, rudele voiau să-l dea la facultatea de Teologie din Cernăuți, ca să-l facă preot. Dar el, simțindu-se chemat de Dumnezeu la o viață mai înaltă, le-a spus: „Nu, eu vreau să mă fac călugăr!”

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://youtu.be/4i5uWj4Zlm0?si=HvE1n8WNDCCxWnWp;>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

Sfinții români

„Cuvântul dumnezeiesc pe pământul românesc au odrăslit iar Biserica străbună cu Sfinți s-a împodobit, vrednici luptători s-au arătat Mucenicii și Mărturisitorii care pentru Hristos viața și-au jertfit iar Cuvioșii și Pustnicii întru nevoie urmând calea Domnului chipuri îngerești au dobândit, Arhieriei și Preoții neîncetat vestind Cuvântul Evangheliei au mărturisit, iar binecredincioșii Voievozi Biserici au înălțat și cu dreptslăvitorii creștini cu râvnă și jertfelnicie credința ortodoxă și țara au apărut, toate cetele Sfinților împreună rugați pe milostivul Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.”

(Troparul Sfinților români)

„**Cine iubește pe Dumnezeu, să iubească și pe fratele său**” (I Ioan 4, 21).

„Relația omului cu Dumnezeu este ca rădăcina cu copacul. Cu cât rădăcina este mai sănătoasă, cu atât copacul este mai puternic.” (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

I. Relația omului cu Dumnezeu – Adorarea lui Dumnezeu

- **Adorarea** este o atitudine profund religioasă, însoțită de ritualuri și gesturi, prin care se exprimă dragostea față de Dumnezeu.
- Creștinii exprimă adorarea lui Dumnezeu prin: cuvinte, gesturi, oferirea de daruri, construirea bisericilor, respectarea poruncilor, săvârșirea faptelor bune, participarea la sfintele slujbe, ținând post.
- Adorarea lui Dumnezeu este un răspuns la iubirea lui Dumnezeu față de noi.

II. Relația omului cu Dumnezeu – Preacinstirea Maicii Domnului

- Cinstirea Maicii Domnului se numește **preacinstire** sau **supravenerare**.
- Preacinstirea Maicii Domnului își are temei în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție.
- Pururea Fecioria Maicii Domnului este dovedită atât biblic, cât și patristic.
- Maica Domnului este mama și mijlocitoarea creștinilor.
- Preacinstirea Maicii Domnului se manifestă sub diverse forme: sărbători închinare cinstirii ei deosebite, invocarea în rugăciune, zugrăvirea chipului ei pe sfintele icoane, zidirea de biserici care-i poartă hramul, cântări și imne de laudă, slujbe speciale, acatiste și paraclise închinare Născătoarei de Dumnezeu.

III. Relația omului cu Dumnezeu – Cinstirea sfinților

- Cultul cinstirii sfinților se numește **venerare**.
- Temeiuri ale cinstirii sfinților: omul este „chipul lui Dumnezeu”, astfel, el este atras cu necesitate spre asemănarea cu Dumnezeu; Lăudați pe Dumnezeu întru sfinții Lui!” (Psalm 150, 1); „Fiți sfinți, pentru că Eu sunt Sfânt” (1 Petru 1, 16).
- Sfinții – mijlocitori către Dumnezeu.
- Modalități de cinstire ale sfinților: participarea la slujbele sărbătoririi lor, instituirea de sărbători speciale legate de anumite evenimente din viețile lor, de aflarea sau mutarea sfintelor moaște, închinarea bisericilor prin hramuri, botezul copiilor cu numele sfinților sau pictarea unor icoane

Să exersăm!

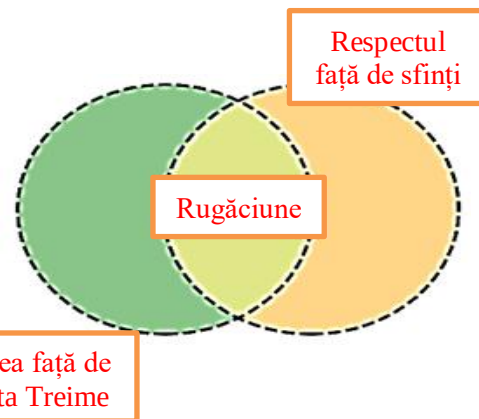
I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Adorarea este cultul suprem adus lui Dumnezeu. ☐
2. Prin rugăciune creștinul comunică cu Dumnezeu. ☐
3. Maica Domnului a fost preacinsită de Arhanghelul Gavriil. ☐
4. Prin participarea la slujbe creștinul își manifestă iubirea și respectul față de Dumnezeu. ☐
5. Pe sfinți îi cinstim prin urmarea exemplului vieții lor. ☐
6. Maica Domnului este pururea rugătoare și mijlocitoare pentru creștini. ☐

II.

Notează în diagrama Venn deosebiri și asemănările dintre Adorarea lui Dumnezeu și venerarea sfinților (sau dintre ceea ce ar trebui să faci pentru a arăta dragostea față de Dumnezeu și ce faci de fapt), după *model*.

Activitate practică
Fă Rai din ce dai!

Organizați și desfășurați o expoziție de lucrări iconografice (pe sticlă, lemn, pânză etc), prin care să valorificați cele învățate în acest capitol, de *Duminica Ortodoxiei*, la biserica de care aparține unitatea voastră școlară și în școală.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Asociați corespunzător informațiile din cele trei coloane, după **modelul: a) - 2. - d.**

A	B	C
a) Dată schimbătoare	1. Rusaliile	a. Nașterea Maicii Domnului
b) 6 ianuarie	2. Paștele	b. Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul
c) 24 iunie	3. Boboteaza	c. Pogorârea Sfântului Duh
d) 8 septembrie	4. Drăgaica	d. Învierea Domnului
e) 10 zile de la Înălțare	5. Crăciunul	e. Nașterea Domnului
f) 25 decembrie	6. Sfânta Maria mică	f. Botezul Domnului
	7. Floriile	

Subiectul II (30 puncte)

Selectează, din cuvintele/expresiile date între *paranteze*, pe cele potrivite, pentru a completa spațiile libere:

- 1) Creștinii exprimă diferit, gradual, respectul și cinstirea față de Dumnezeu, față de Maica Domnului și față de folosind termeni diferiți.
- 2) Pe Dumnezeu Îl, pe sfinți îi venerăm, iar pe Maica Domnului o preacințim, deoarece ea L-a născut pe Mântuitorul.
- 3) Adorarea este suprem adus lui Dumnezeu, Unul în ființă și întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.
- 4) Creștinii se adresează unui Dumnezeu personal, iubitor, cu care intră în prin rugăciune.
- 5) Iubirea omului este un răspuns la iubirea lui, Care atât de mult ne-a iubit, încât pe Fiul Său L-a dat jertfă pentru mântuirea noastră.
- 6) Din iubire față de Dumnezeu, creștinii participă la, postesc, citesc Biblia și cărțile sfinte, fac *metanii*, închinăciuni, se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului, fac fapte bune, respectă poruncile *divine*.

(*sfinți, adorăm, Dumnezeu, cultul, biserica, comuniune, slujbe*)

Subiectul III (40 puncte)

Redactează un eseu liber de 150 - 170 de cuvinte, despre importanța cinstirii Maicii Domnului în viața creștinilor, pornind de la citatul Sfântului Teofan Zăvorâtul, care ne spune că: „Maica Domnului este comoara de preț a Bisericii și a credincioșilor. Ea este cea care ne învață că sfințenia și iubirea sunt cele mai mari daruri pe care le putem primi și le putem oferi”. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea afirmației: „Maica Domnului este comoara de preț a Bisericii și a credincioșilor”;
- b) Precizarea a cel puțin trei modalități de cinstire a Maicii Domnului de către creștini;
- c) Argumentarea rolului Maicii Domnului în viața creștinilor .

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 9 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

UNITATEA II

Trăirea învățăturii creștine

Masa Sfântului Altar

- 1. Responsabilitatea creștină - Datorii față de Dumnezeu**
- 2. Relația omului cu Dumnezeu - Datorii față de sine**
- 3. Relația omului cu Dumnezeu - Datorii față de aproapele**

Recapitulare

Evaluare

„... Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui.” (Ioan 15, 10)

Responsabilitatea creștină- Datorii față de Dumnezeu

Sfânta Treime

Creștinii cinstesc pe Dumnezeu

1. Ce datorii au creștinii față de Dumnezeu?
2. Cum se împlinesc acestea în viața de zi cu zi a creștinilor?
3. Care sunt efectele/urmările împlinirii datoriilor față de Dumnezeu în viața creștinilor?

Dumnezeu îl cheamă pe om, în mod liber, încă de la creație, la *înveșnicire*, căci așa a fost creat, „după chipul și după *asemănarea Noastră*” (Facerea 1, 26), adică a lui Dumnezeu, iar omul alege și simte să răspundă acestei chemări prin *ascultarea de cuvântul lui Dumnezeu*, care „e viu și lucrător ...” (Evrei 4, 12). Deci, omul este chemat să răspundă, în mod responsabil și asumat, la chemarea lui Dumnezeu. Pentru creștini, modelul suprem de ascultare și iubire a lui Dumnezeu este Mântuitorul Iisus Hristos, Fiul lui

Dumnezeu, care și-a asumat actul mântuirii neamului omenesc, răspunzând chemării Tatălui Cereșc. A fi creștin înseamnă a urma întocmai învățătura Mântuitorului Iisus Hristos, care are la bază cea mai mare poruncă dată de Dumnezeu: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Luca 10, 27). În această poruncă sunt cuprinse toate datoriile pe care le are omul, atât în relație cu Dumnezeu, cât și cu semenii.

În relația sa cu Dumnezeu, creștinul este dator *să-I dea slavă în toată vremea* și *să-I împlinească poruncile*, căci „Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui” (Ioan 14, 21). Aceasta presupune o viață plină de răspundere din partea creștinului, care își dorește o fericire netrecătoare, în Împărăția lui Dumnezeu.

Datoriile față de Dumnezeu sunt exprimate clar în **primele patru porunci din Decalog**, în care se evidențiază cinstirea și slujirea unicului și adevăratului Dumnezeu, care este Creatorul, Binefăcătorul, Sfințitorul și Judecătorul nostru.

Dicționar

Datorie = obligație legală sau morală, îndatorire, sarcină. Respectarea legilor/poruncilor divine, constituie cea mai mare datorie a creștinului.

Responsabilitate = obligația de a face un lucru, de a răspunde, de a da socoteală pentru ceva, de a accepta și suporta consecințele; responsabilitatea implică libertate.

Virtute = dispoziție statornică a sufletului omenesc care tinde către bine și frumos, perfecțiune morală.

Virtuți teologice = virtuți insuflate de Dumnezeu (credința, nădejdea și iubirea), care-i permit omului să stabilească o relație cu Sfânta Treime, fiind dovada prezenței și acțiunii Sfântului Duh în facultățile ființei omenești.

Cinstirea și slujirea lui Dumnezeu se manifestă în efortul creștinului de **a-L cunoaște** și **a-L adora pe Dumnezeu**, căci „aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3). La cunoașterea lui Dumnezeu se ajunge prin practicarea virtuților teologice: credința, nădejdea și dragostea.

Credința în Dumnezeu este o virtute, un dar al lui Dumnezeu, care trebuie mărturisită și cultivată în viața creștinului cu **nădejdea** în dobândirea fericirii veșnice, a mântuirii noastre, căci „Binecuvântat fie omul care nădăjduiește în Domnul și a cărui nădejde este Domnul ...” (Ieremia 17, 7), iar prin **dragoste** se realizează deplina noastră comuniune cu Dumnezeu, ea fiind superioară celorlalte două virtuți teologice (I Corinteni 13, 13).

Mijloacele de cultivare ale virtuților teologice, în viața creștinului, sunt: *rugăciunea, postul, lectura duhovnicească, participarea la sfintele slujbe, cinstirea locurilor, a persoanelor și a obiectelor sfinte, precum și a sărbătorilor creștine.*

Metanie, cruce și carte de rugăciuni

De asemenea, suntem datori *să respingem închinarea la idoli* (lucruri făcute de mâini omenești sau la alte făpturi create de Dumnezeu, dar și la toate lucrurile care-l pot face pe om rob al lor, cum ar fi viața trăită numai în plăceri, dorința de stăpânire și faimă, banii, luxul etc).

Datori față de Dumnezeu suntem și cu *purtarea cuviincioasă în biserică*, la sfintele slujbe, apropiindu-ne cu evlavie de casa lui Dumnezeu și de lucrarea sfințitoare care se face în ea, în ziua de odihnă, duminică, și în toate celelalte sărbători rânduite de Biserică.

Idei cheie

- **Scopul vieții creștine** este dobândirea fericirii veșnice, adică unirea noastră cu Dumnezeu, urmând întocmai învățătura Mântuitorului Iisus Hristos și practicând virtuțile creștine.
- **Datoriile creștinului față de Dumnezeu** se deduc din primele patru porunci ale Decalogului și ele constau în a-L cunoaște, a-L preamări, a-L adora pe Dumnezeu și a-I împlini poruncile.
- **Creștinul își împlinește datoriile față de Dumnezeu** prin practicarea cu stăruință a rugăciunii, a postului și a lecturii duhovnicești, precum și prin participarea la sfintele slujbe, cinstirea locurilor, a persoanelor, a obiectelor sfinte, a sărbătorilor creștine și manifestând o purtare cuviincioasă în relație cu cele sfinte.

Știați că ...

- ❖ Cele zece Porunci (Decalogul), date de Dumnezeu prin prorocul Moise (sec. al XIII-lea î.d.Hr.), sunt valabile pentru toți oamenii de pretutindeni și au caracter obligatoriu?
- ❖ Dacă suntem cu adevărat iubitori de Dumnezeu, rugăciunea trebuie să ne fie o îndeletnicire sinceră care să aducă pace și binecuvântare?
- ❖ Responsabilitatea iubirii lui Dumnezeu rezultă din calitatea noastră de fii ai Lui, care ținim spre asemănarea cu El?
- ❖ Creștinul adevărat are datoria să-și mărturisească credința prin buna sa viețuire?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Virtute teologică
- 2) Datorie față de Dumnezeu
- 3) Țelul vieții creștine
- 4) Mijloc de cultivare a virtuților
- 5) Păcat

B

- a) Mântuirea
- b) Idolatria
- c) Postul
- d) Iubirea
- e) Adorarea lui Dumnezeu
- f) Mândria

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc în text: *deșert, Domnului, sfințești, dumnezei, Egiptului, milostivesc, rogi, închini, cioplit*.

„Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Care te-a scos din pământul și din casa robiei. Să nu ai alți afară de Mine! Să nu-ți faci chip și nici un fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ! Să nu te lor, nici să le slujești, că Eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu zelos, [...] Și Mă până la al miilea neam către cei ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui. Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o Lucrează șase zile și-ți fă în acelea toate treburile tale, Iar ziua a șaptea este odihna Dumnezeului tău [...]” (Ieșirea 20, 2-10).

Moise pe muntele Sinai

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități de mărturisire a credinței în societatea contemporană, de către tinerii creștini, pornind de la îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri” (Matei 10, 32-33).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Împlinirea poruncilor divine are ca efect, în viața creștinului:

- a. Idolatria;
- b. Desăvârșirea morală;
- c. Mândria;
- d. Lepădarea de Dumnezeu.

B. Creștinul Îl cunoaște pe Dumnezeu prin:

- a. Sfânta Scriptură;
- b. Coran;
- c. Idoli;
- d. Simboluri.

C. Manifestarea bunei cuviințe, în viața creștinului, presupune:

- a. Lipsă de respect față de cele sfinte;
- b. Stare de înjosire în societate;
- c. Idolatrie;
- d. Decență în cuvânt și faptă.

Slujind lui Dumnezeu

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Pe Dumnezeu slujește-L prin fapte, laudă-L în cuvânt și cinstește-L cu gândul” (Evagrie Ponticul, *Maxime morale*).

- a. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate sluji lui Dumnezeu prin fapte.
- b. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul Îl poate lauda pe Dumnezeu în cuvânt.
- c. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul Îl poate cinsti pe Dumnezeu cu gândul.

3. Compune o rugăciune de laudă adusă lui Dumnezeu sau o maximă, de 100 - 120 de cuvinte, în care să nuanțezi cinstirea ta față de Dumnezeu, evidențiind cel puțin trei modalități, prin care îți poți manifesta cinstirea și slujirea față de El.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

a. Rugăciunea reprezintă una dintre responsabilitățile esențiale ale bunului creștin.

☐

b. Împlinirea datoriilor față de Dumnezeu anulează libertatea omului.

☐

c. Lenea spirituală este mărturia iubirii de Dumnezeu.

☐

d. Cea mai mare poruncă dată de Dumnezeu se găsește în Decalog.

☐

e. Țintele vieții noastre duhovnicești trebuie să fie despățimirea și îndumnezeirea.

☐

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre *nevoia creștinului de a-L cunoaște și a-L adora pe Dumnezeu*, pornind de la cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 130 - 150 de cuvinte, în care să exprimi nevoia punerii în practică a poruncilor dumnezeiești, ca datorie și mod de viață bine plăcut lui Dumnezeu pentru creștini, pornind de la următorul citat:

«„Împlinirea poruncilor” ascunde o adâncă taină dumnezeiască. Dumnezeu a dat putere celor ce cred în numele Său să se facă fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12). De aceea Sfinții Părinți zic că Dumnezeu este ascuns în porunci sau că Dumnezeu este ființa virtuților.

Pe măsură ce omul împlinește dumnezeieștile porunci, puterea dumnezeiască dintr-însul se face tot mai vădită; [...] devine tot mai mult asemenea cu Dumnezeu, se face fiu al lui Dumnezeu și moștenitor al vieții veșnice» (Protosinghelul Petroniu Tănase, *Ușile pocăinței, meditații duhovnicești la vremea Triodului*).

Creștini la Sfânta Liturghie

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Tihon din Zadonsk

(1724-1783)

A fost cunoscut timpului său cu supranumele de *Gură de Aur* al Rusiei, a păstorit între anii 1762-1769; în 1769 s-a retras în singurătate și s-a adâncit în viața duhovnicească; a avut o bogată activitate literară; între scrierile sale amintim: „Despre pocăință; Despre adevăratul creștinism”; „Dumnezeu în împrejurările vieții zi cu zi”; „Dragoste și milă față de aproapele”; s-a îngrijit de educația clerului și a creștinilor pe care-i slujea. Era de o blândețe și smerenie nemărginite, astfel încât, atunci când credea că ofensa pe cineva, era primul care cerea iertare; miluia săracii cu pensia sa, iar când aceasta se sfârșea, se împrumuta pentru a dăruia în continuare; se împărtășea de fiecare dată cu șiroaie de lacrimi curgând din ochi; în timpul zăvorârii, ieșea doar pentru a-i vizita pe deținuți. Una din apoftegmele sale a fost aceasta: „În ispite, Dumnezeu ne arată ceea ce suntem și spre ce suntem înclinați prin firea noastră ... ceea ce se ascunde în inima noastră”.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://doxologia.ro/viata-sfantului-tihon-din-zadonsk>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Strălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Doamne, lumina cea nestricăcioasă a cunoștinței Dumnezeirii Tale și deschide ochii sufletului nostru spre cunoașterea evangheliceștilor Tale propovăduiri; pune întru noi și frica fericitelor Tale porunci, ca astfel, călcând cu totul poftele trupești, viață duhovnicească să petrecem, cugetând și făcând toate cele ce sunt plăcute Ție. Că Tu ești luminarea și sfințirea și mântuirea sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.”
(*Rugăciune din Psaltire*, după catisma a XI-a)

„**Iubi-Te-voi Doamne**, vârtutea mea.

Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu.” (Psalmul 17, 1)

„... Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este.” (Matei 5, 48)

Responsabilitatea creștină- Datorii față de sine

Să explorăm!

1. Ce datorii au creștinii față de sine?
2. Cum se împlinesc acestea în viața de zi cu zi a creștinilor?
3. Care sunt efectele/urmările împlinirii datoriilor față de sine în viața creștinilor?

Lectura duhovnicească

Exprimarea talentului artistic

Îndeplinirea datoriilor față de sine sunt corelate cu împlinirea datoriilor față de Dumnezeu și față de aproapele. Acestea privesc mai ales chemarea primită de om ca, prin lucrarea desăvârșirii spirituale, să dobândească sfințenia, asemănarea cu Dumnezeu.

Datoriile generale față de ființa întreagă a omului constau în lucrarea a trei virtuți: *stima de sine*, *smerenia* și *iubirea de sine*.

Stima de sine reiese din cinstirea pe care i-a arătat-o omului Dumnezeu, Creatorul său, când l-a împodobit cu *chipul său*, în scopul comuniunii veșnice cu El. Suntem, așadar, „fii ai lui Dumnezeu” (I Ioan 3, 2), încununăți cu darul stăpânirii peste întreaga creație văzută: „Pusu-l-ai pe dânsul peste lucrul mâinilor Tale, toate le-ai supus sub picioarele lui” (Psalmul 8, 6) și de aceea omul trebuie să manifeste respect față de sine și responsabilitate față de darurile primite.

Smerenia ne așează în raportul corect față de Dumnezeu, care ne spune „fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5), ferindu-ne de patima mândriei. Smerenia este conștiința omului de a avea totul de la Dumnezeu, de a fi dependent de El. Dacă Domnul Iisus Hristos spunea despre Sine: „Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima” (Matei 11, 29), cu atât mai mult noi, creștinii, trebuie să practicăm această virtute, după modelul Său.

Iubirea de sine este virtutea la care suntem îndreptățiți prin iubirea arătată de Dumnezeu „Care m-a iubit și S-a dat pe Sine însuși pentru mine” (Galateni 2, 20) și prin care omul își prețuiește viața, se ferește de păcate și se străduiește să cultive o viață virtuoasă, în scopul mântuirii. În creștinism, iubirea de sine depășește sfera iubirii egoiste, deschizându-ne către celălalt, care și el aparține lui Dumnezeu și este iubit de El.

Dicționar

Sfințenie = atribut al lui Dumnezeu; procesul de transformare a credinciosului prin participarea directă la viața în Hristos.

Eminent = care se distinge prin calități (intelectuale) deosebite; excelent; excepțional; remarcabil.

Instinct = complex de reflexe înnăscute, necondiționate, proprii indivizilor dintr-o anumită specie și care le asigură dezvoltarea organismului, alimentarea, reproducerea, apărarea.

Emoție = reacție afectivă de intensitate mijlocie și de durată relativ scurtă, însoțită adesea de modificări în activitățile organismului, oglindind atitudinea individului față de realitate; frică, furie, tristețe, bucurie.

Datoriile speciale ale creștinului se referă la *grija față de suflet și față de trupul său*.

Datoriile față de suflet au în vedere cultivarea puterilor sufletești naturale: *intelectul, afectivitatea și voința*. Aceste facultăți ale sufletului trebuie orientate și cultivate de către omul ajutat de harul divin cât mai de timpuriu. Astfel, este necesar ca omul să-și lumineze mintea prin învățătură, dar mai ales prin însușirea cunoștințelor necesare desăvârșirii acelor aptitudini proprii care constituie eminența și demnitatea sa. El trebuie să-și întărească voința prin înfruntarea și depășirea obstacolelor în scopul menținerii pe calea binelui. De asemenea, se cuvine să-și disciplineze, prin voință, instinctele, dorințele și emoțiile prin supunerea lor rațiunii și să-și dezvolte altruismul, iubirea de adevăr, bine și frumos.

Datoriile față de trup ale creștinului se întemeiază pe concepția creștină că Dumnezeu a acordat o atenție deosebită creării trupului lui Adam, modelându-l El Însuși din lut și făcându-l „templu al Duhului Sfânt” (I Corinteni 6, 19). Prețuirea trupului de către fiecare creștin este necesară deoarece acesta este o parte indispensabilă pentru manifestarea vieții noastre sufletești în această lume și este destinat veșniciei: „Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morți va face vii și trupurile voastre cele muritoare” (Romani 8, 11).

Hrana sănătoasă

Mijloacele de îndeplinire a datorilor față de trup au în vedere *asigurarea unei alimentații sănătoase, practicarea exercițiilor fizice, menținerea igienei personale, îmbrăcămintea potrivită, echilibrul între muncă, odihnă și recreere, locuința decentă și consultarea medicilor în cazul îmbolnăvirii*.

Ideile cheie

- **Scopul împlinirii datoriilor creștinului față de sine** este dobândirea asemănării cu Dumnezeu după har, adică a sfințeniei.
- **Datoriile creștinului față de sine** privesc atât întreaga sa ființă, cât și separat, sufletul și trupul.
- **Îndeplinirea datoriilor față de ființa sa întreagă se realizează** prin dobândirea stimei de sine, a smereniei și a iubirii de noi înșine în lumina credinței.
- **Îndeplinirea datoriilor față de suflet** au în vedere cultivarea virtuților morale: curajul, cumpătarea, dreptatea și înțelepciunea, iar îndatoririle **față de trup** vizează păstrarea și restabilirea sănătății acestuia.

Știați că ...

- ❖ Aforismul lui Socrate, „Cunoaște-te pe tine însuși” este preluat de acest filosof grec de pe frontispiciul Templului din Delfi și el constă în îndemnul de a ne cunoaște bine calitățile și defectele?
- ❖ Pentru orice credincios, calitățile sale reprezintă temeiul stimei și iubirii de sine, iar defectele temeiul smereniei?
- ❖ Intelectul sau rațiunea este puterea înțelegătoare și creatoare a omului, afectivitatea este partea simțitoare, de interpretare a realității înconjurătoare, iar voința este motorul acțiunilor noastre?
- ❖ Scopul cultivării tuturor facultăților sufletului este dobândirea înțelepciunii prin care omul găsește calea săvârșirii binelui și o urmează, fără ezitare, în scopul mântuirii?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Desăvârșirea morală
- 2) Datorie generală
- 3) Datorie față de suflet
- 4) Datorie față de trup
- 5) Datorie morală

B

- a) Menținerea sănătății
- b) Sfințenia
- c) Obligație
- d) Iubirea de sine
- e) Luminarea minții
- f) Mândria

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc în text: *cuvintele, roadă, nimic, usucă, rămâne, grâu, vița, curățește, mlădiță, curați, Mine.*

„Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiță care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; și orice care aduce roadă, El o, ca mai multă roadă să aducă. Acum voi sunteți pentru cuvântul pe care vi l-am spus. Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Eu sunt....., voi sunteți mlădițele. Cel ce întru Mine și Eu în el, acela aduce multă, căci fără Mine nu puteți face Dacă cineva nu rămâne în Mine se aruncă afară ca mlădița și se; și le adună și le aruncă în foc și ard. Dacă rămâneți întru Mine și Mele rămân în voi, cereți ceea ce voiți și se va da vouă.” (Ioan 15, 1-7)

Vița de vie și rodul ei

3. Prezintă, în 80-100 de cuvinte, cel puțin trei modalități prin care tinerii își pot îndeplini datoriile față de trup, pornind de la afirmația Sfântului Apostol Pavel, care precizează: „Căci nimeni vreodată nu și-a urât trupul său, ci fiecare îl hrănește și îl încălzește, precum și Hristos Biserica.” (Efeseni 5, 29)

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Scopul împlinirii datoriilor față de sine, presupune:

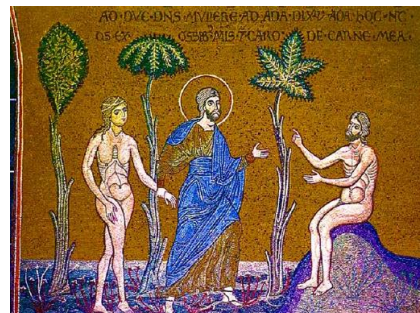
- a. Obținerea vieții veșnice;
- b. Lauda și respectul celor din jur;
- c. Încrederea în sine;
- d. Satisfacția personală.

B. Smerenia înseamnă:

- a. Încrederea totală în sine;
- b. Conștiința totalei dependențe față de Dumnezeu;
- c. Umilința în fața oamenilor;
- d. Supunerea față de îndemnul părintești;

C. Împlinirea datoriilor față de suflet are în vedere:

- a. Împlinirea tuturor dorințelor;
- b. Practicarea unui sport;
- c. Stima de sine;
- d. Cultivarea intelectului, afectivității și a voinței.

Starea paradisiacă a primilor oameni

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date.

„Când înțelepciunea se va sui la inima ta și știința va desfăta sufletul tău, când buna chibzuială va veghea peste tine și înțelegerea te va păzi, atunci tu vei fi izbăvit de calea celui rău și de omul care grăiește minciună, de cei ce părăsesc căile cele drepte, ca să umble pe drumuri întunecoase, de cei ce se bucură când fac rău și se veselesc când umblă pe poteci întortochiate, ale căror cărări sunt strâmbe și rătăcesc pe căi piezișe.” (Pildele lui Solomon 2, 10-15)

- a. Precizează două sinonime ale cuvântului „înțelepciune”.
- b. Enumeră, pe baza textului, cel puțin două avantaje ale înțelepciunii.
- c. Explică, în 3-5 rânduri, două modalități prin care creștinul poate manifesta înțelepciunea în viață.

3. Compune o rugăciune de cerere adusă lui Dumnezeu, prin care să primești de la El sporirea dragostei din inima ta, evidențiind cel puțin trei modalități, prin care să o manifesti în viața ta.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, **A** / **F**.

- a. Omul are datorii față de trupul și sufletul său.
- b. La baza stimei de sine stă crearea omului după chipul lui Dumnezeu.
- c. Lenea spirituală este mărturia iubirii de Dumnezeu.
- d. Iubirea de sine ne permite să fim uneori egoiști.
- e. Fiecare om poate să se cunoască pe sine dacă vrea.

2. Scrie un text argumentativ de 10-15 de rânduri, despre importanța pe care o are *chipul lui Dumnezeu* din om ca temei al împlinirii datoriilor creștinului față de sine, pornind de la citatul: „Omul a fost cinstit prin însuși actul creației sale cu calitatea de chip a lui Dumnezeu, întrucât prin ea i s-a sădit înrudirea și relația lui cu Dumnezeu. Dar această calitate se menține și se dezvoltă prin relația continuă cu Dumnezeu de care omul e capabil și după care se cere prin sufletul său.” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 130-150 de cuvinte, în care să exprimi necesitatea cultivării vieții spirituale pentru dobândirea sfințeniei, pornind de la următorul citat:

„Și dacă artistul dă lumii frumusețe, atunci artistul artiștilor face să strălucească în fața universului frumusețea frumuseților. Da, nu există nimic mai frumos decât persoana care, în negura tainică a lucrării sale interioare, și-a decantat drojdia tulburărilor păcătoase și, iluminată, lasă să se vadă în sine chipul lui Dumnezeu, strălucitor, precum un mărgăritar prețios.” (Pavel Florenski, *Stâlpul și Temelia Adevărului*)

Sfânta Cuvioasă
Maria Egipteanca

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Schimonahia Siluana Vlad

(1944-2021)

Studiază la Facultatea de Filosofie a Universității din București și ocupă postul de preparator la Universitatea din Galați, pentru un an. Este într-o continuă căutare a răspunsurilor la

marile întrebări existențiale și a sensului vieții, când îl întâlnește pe Părintele Constantin Galeriu care devine îndrumătorul său spiritual. În anul 2001 primește tunderea în monahism, iar în anul 2008 vine la Iași unde înființează Centrul de formare și consiliere „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” și Mănăstirea „Sfântul Siluan Athonitul”. De-a lungul viețuirii sale pământești caută să ajute prin cuvânt și faptă nenumărate persoane aflate în suferință, precum copiii străzii și condamnații la închisoare, sfătuiește preoți și mireni, scrie cărți și ține seminarii și conferințe.

Audiază conferința „Doresc să mă bucur, dar nu pot” accesând:

<https://www.youtube.com/watch?v=GN9l7XA9Dmo>

- Ce învățături pentru viață descoperi din audierea acestei conferințe?

Moment de rugăciune

„Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule, Unule-Născut al Tatălui Celui fără de început, Tu ești Cel ce prin gura prorocului Tău David ai zis: Ieși-va omul la lucrul său și la lucrarea sa până seara. Tu ai zis și prin gura fericitului Pavel apostolul: cel ce nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce. Și iarăși Tu ai zis cu preacurată gura Ta: Fără de Mine nu puteți face nimic. Doamne, Doamne, ascult din tot sufletul și din toată inima dumnezeieștile Tale cuvinte și cu umilință alerg la bunătatea Ta: ajută-mi mie, păcătosului, cu darul Tău, să săvârșesc lucrul ce încep acum, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.”

(Rugăciune la începutul lucrului)

„Ce este omul că-ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el.” (Psalmul 8, 4-5)

„... Întru acesta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții.” (Ioan 13, 35)

Responsabilitatea creștină- Datorii față de aproapele

Să explorăm!

1. Ce datorii au creștinii față de aproapele?
2. Care sunt datoriile față de aproapele?
3. Cum arată creștinii împlinirea datoriilor către aproapele în viața de zi cu zi?
4. Care este scopul împlinirii datoriilor față de aproapele pentru creștini?

Icoana Samarineanului Milostiv

Rugăciune pentru aproapele

Prin însăși firea sa, omul a fost plăsmuit să trăiască laolaltă cu semenii săi și să tânjească după Creatorul Său, după unirea lui cu Acesta. Creștinii pot să trăiască după voia lui Dumnezeu și să-și îndrepte viața prin împlinirea îndatoririlor lor față de semenii, față de sine și față de Dumnezeu. Dar, oare, *cine este aproapele nostru?* **Apropiele nostru este fiecare om**, fiindcă poartă asupra sa „chipul lui Dumnezeu” (Facere 1, 26), așa cum ne învață Mântuitorul în parabola Samarineanului milostiv (Luca 10, 29-37). Fiind purtători ai chipului lui Dumnezeu, toți creștinii sunt fii ai aceluiași Tată Cerească, fără vreo deosebire cum ne spune Sfântul Apostol Pavel.

„Nu mai este iudeu, nici elin...” (Galateni 3, 28).

Pentru creștini, îndatoririle lor față de aproapele sunt cuprinse în virtuțile: cinstirea sau respectarea aproapelui, iubirea aproapelui și dreptatea aproapelui. Prin **recunoașterea calităților și meritelor pe care le are aproapele**, creștinul îl cinstește pe semenul său ca pe o făptură aleasă a lui Dumnezeu. El își respectă aproapele, fiind încredințat că se respectă pe sine însuși, așa cum ne povățuiește și porunca dată nouă de Mântuitorul: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Matei 22, 39). Prin iubirea de aproapele creștinul rămâne în iubirea de Dumnezeu: „Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (Ioan 13, 35). Iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproapele sunt în strânsă legătură și trebuie îndeplinite împreună, fiindcă una fără cealaltă nu se poate împlini. Model de iubire avem de la Domnul nostru Iisus Hristos, Care L-a iubit pe Dumnezeu-Tatăl, dar și pe om. Iubirea Lui față de noi trebuie să fie un exemplu pentru iubirea noastră pentru aproapele. **Dorind binele semenului său și perseverând în împlinirea lui în mod statornic**, creștinul își arată iubirea față de aproapele. Împlinită alături de celelalte îndatoriri cu dragoste, cu inimă curată, cu bunătate, cu blândețe, *ea este o datorie de seamă a creștinului necesară pentru mântuire*. Împlinirea dragostei de Dumnezeu (Matei 22, 37-39) se poate cunoaște prin dragostea de aproapele.

Dicționar

Mântuire = potrivit învățaturii ortodoxe, mântuirea este eliberarea din robia păcatului și a morții și dobândirea vieții de veci, în Dumnezeu.

Milă = sentiment care izvorăște din înțelegerea suferinței, durerii semenilor și a tuturor făpturilor care au nevoie de ajutorul nostru.

Milostiv = însușire a creștinului ce are milă față de cei aflați în nevoi și concretizată prin faptă.

Dragostea creștină îi cuprinde și pe dușmani. Urmând acest îndemn, creștinul are datoria de a nu lăsa să pătrundă în inima sa sentimente de ură și de răzbunare față de aceștia. Un îndemn al Sfintei Biserici este să ne purtăm față de vrăjmașii noștri cu îngăduință și să fim iertători. Purtarea cu iertare, bunătate și îngăduință față de aproapele îl ajută pe creștin să lupte la învingerea pornirilor spre ură, invidie, intoleranță și răzbunare. Nerăsplătind răul cu rău, cum ne îndeamnă Sf. Ap. Petru (I Petru 3, 9), purtarea noastră va fi plină de iubire față de semenul nostru. Iubirea adevărată față de aproapele trebuie să fie: *din inimă curată, lucrătoare și jertfelnică, sfântă, sfințitoare și universală*. Numai o asemenea iubire de aproapele izvorăște următoarele *roade*: *răbdarea, bunătatea, blândețea, îngăduința, mila, recunoștința, cinstea și dreptatea*.

Iubirea către aproapele se arată prin fapte lucrătoare, fapte ce deschid ușa Împărăției cerului: faptele milei trupești: *săturarea celui flămând; adăparea celui însetat; adăpostirea celui călător; îmbrăcarea celui gol; cercetarea celui bolnav; vizitarea celui întemnițat; îngroparea celui mort* (cuvintele Mântuitorului din Sfânta Evanghelie de la Matei 25, 35- 36) și faptele milei sufletești: *îndreptarea celui ce greșește, învățarea celui neștiutor, oferirea unui sfat bun celui ce stă la îndoială, rugăciunea pentru aproapele, mângâierea celor întristați, îndurarea cu răbdare a asupririi, întărirea la răbdare și a celorlalți de a îndura asuprirea, iertarea celor ce ne-au greșit, răspunderea cu bine la rău*.

Prin confirmarea cu fapta a drepturilor ce i se cuvin semenului și ocrotirea acestora, creștinul împlinește dreptatea față de aproapele. El înfăptuind dreptatea dă în numele acesteia fiecăruia ceea ce este al său, fără vreun interes ascuns. În momente de încercare, de slăbiciune prin egoism și individualism, omul încalcă această îndatorire: prin dorirea răului semenului din ură, prin bucuria de nenorocirea lui, prin refuzul iertării lui etc. Aceste fapte nu fac dovada unei iubiri adevărate față de aproapele.

Împlinirea îndatoririlor față de aproapele, realizate din proprie voință și prin nevoință, alături de cele față de sine și cele față de Dumnezeu, îl ajută pe creștin să atingă mântuirea, care este ținta finală al vieții creștinului.

Idei cheie

- O dovadă a dragostei noastre către Dumnezeu este împlinirea datoriilor față de aproapele.
- Cinstirea aproapelui se întemeiază pe respectul față de propria persoană.
- Împlinirea faptelor milei trupești și a celor sufletești trebuie făcută din dragoste curată și sinceră față de semenul nostru și nu pentru a aștepta vreo răsplată.

Știați că ...

- ❖ Dragostea față de aproapele este o datorie de preț a creștinului necesară pentru propria mântuire?
- ❖ Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan numește dragostea către aproapele, ca fiind roada și dovada cea mai de preț a iubirii față de Dumnezeu?
- ❖ Măsura dragostei față de semenii noștri este dragostea față de noi înșine?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Aprecierea calităților
- 2) Datorie față de aproapele
- 3) Mângâierea celor întristați
- 4) Disprețuirea semenului
- 5) Lucrătoare și jertfelnică

B

- a) Dreptatea
- b) Păcat
- c) Însușire a iubirii
- d) Respect
- e) Faptă a milei sufletești
- f) Mândria

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc în textul dat: *Tatălui, Duhului, aproapele, bunătățile.*

„Dragostea ți-l arată pe tău ca pe tine însuși și te învață să te bucuri de lui ca de ale tale și să suporti toate necazurile lui ca pe ale tale. Dragostea îi face pe cei mulți un singur trup și le transformă sufletele în locașuri ale Sfânt, căci nu în cei dezbinați, ci în cei uniți cu sufletul se odihnește Duhul păcii” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Dragoste și rugăciune

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități prin care tu, tânăr creștin dorești și înfăptuiești binele față de aproapele tău, pornind de la îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (Ioan 13, 35).

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

- ✚ Descrierea unui creștin bun și plăcut lui Dumnezeu;
- ✚ Comentarea afirmației: Sunt eu un creștin plăcut lui Dumnezeu?

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Mijloc de întărire și înmulțire a dragostei față de aproapele este:

- a. Iubirea de sine peste măsură;
- b. Facerea de bine față de aproapele;
- c. Mândria;
- d. Fățarnicia.

Creștinii slujind aproapelui

B. Iubirea creștinului către aproapele se observă prin:

- a. Participarea la sfintele slujbe;
- b. Faptele milei trupești și faptele milei sufletești către semenii;
- c. Păcatele lui;
- d. Lecturarea Sfintei Scripturi.

C. Manifestarea iubirii față de vrăjmași, în viața creștinului, presupune:

- a. Eliberarea tentației de a răspunde cu ură și răzbunare;
- b. Stare de înjosire în fața celorlalți;
- c. Mândrie;
- d. Rușine.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„În iubire frățească unii pe alții iubiți-vă; în cinste, unii altora dați-vă întâietate” (Romani 12, 10).

- a. Explică ce înseamnă *aproapele* tău.
- b. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul arată dragostea sa față de aproapele prin fapte.
- c. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul arată cinstea sa față de aproapele.

3. Scrie o reflecție personală (de tip eseu de 5 minute) de 100 -120 cuvinte, în care să evidențiezi trăirile și emoțiile avute când ai săvârșit o faptă bună față de cineva (prieten, apropiat, străin etc), pornind de la citatul biblic „Fericit cel care caută la sărac și la sărman; în ziua cea rea îl va izbăvi pe el Domnul” (Psalmul 40, 1).

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, notând cu A, dacă acestea sunt adevărate sau cu F, dacă acestea sunt false.

- a. Împlinirea datoriilor față de aproapele este o dovadă a dragostei față de Dumnezeu.
- b. Respectul față de aproapele se bazează pe respectul față de sine.
- c. Însușirile iubirii aproapelui nu se verifică în exersarea acesteia față de dușmani.
- d. Un mijloc de întărire și înmulțire a dragostei față de aproapele este fătărnicia.
- e. Răspunzând cu bine la răul făcut de cel ce-mi greșeste, pot provoca în sufletul aceluia o reevaluare a faptelor și dorința de a face bine.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Omul trebuie iubit. Dar ca să-l iubești, trebuie să-l înțelegi. Dacă-l vezi căzut acolo, neapărat trebuie să gândești că trebuie să-i dai o mână de ajutor. Iubirea aproapelui este o lecție de iubire față de Dumnezeu. Dacă nu-l iubești pe cel de alături, dacă nu-l ajuți, nu ești capabil nici să-L iubești pe Dumnezeu” (Părintele Iustin Pârvu).

- a. Precizează modalitățile prin care creștinul poate sluji aproapelui prin fapte;
- b. Precizează motivele ce împiedică punerea lor în practică, în viața sa;
- c. Construiește un argument în favoarea afirmației din textul citat: „Dacă nu-l iubești pe cel de alături, dacă nu-l ajuți, nu ești capabil nici să-L iubești pe Dumnezeu.”

3. Elaborează un eseu de 130 - 150 de cuvinte, în care să exprimi nevoia creștinului de a-l iubi pe aproapele pentru dobândirea propriei mântuirii, pornind de la următorul citat:

„Nimănui cu nimic nu fiți datori, decât cu iubirea unuia față de altul; că cel care iubește pe aproapele a împlinit Legea” (Romani 13, 8).

În redactarea eseului vei urmări:

- ❖ Prezentarea datoriilor față de aproapele;
- ❖ Accentuarea respectului reciproc între persoane și punerea în practică a dragostei și a dreptății față de aproapele;
- ❖ Evidențierea importanței iubirii de vrăjmași;
- ❖ Prezentarea însușirilor și roadelor iubirii aproapelui;
- ❖ Stabilirea unui titlu potrivit.

*Slujind lui Dumnezeu și
aproapelui*

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Apostol Pavel

(cca. 5 d. Hr – cca. 67 d. Hr)

Numit „Saul din Tars”, dar și „Apostolul Neamurilor”, s-a convertit la creștinism după moartea Mântuitorului. Iudeu de origine, fariseu învățat și cărturar, devine un propovăduitor al creștinismului după minunata convertire pe drumul Damascului.

El devine cel mai neînfricat și luminat mărturisitor al lui Hristos și sfârșește ca mucenic în jurul anului 67, la Roma, prin tăierea capului cu sabia, la porunca împăratului Nero. Este prăznuit în data de 29 iunie alături de Sfântul Apostol Petru de Biserica creștină. Epistolele sale prin care propovăduia învățătura Evangheliei și preciza îndatoririle lor de creștini cuprind și îndemnuri frumoase și călăuzitoare spre mântuire, cum ar fi: întărirea și statornicirea credinței în Dumnezeu, trăirea în dragoste:

„Toate ale voastre cu dragoste să se facă” (I Corinteni 16, 14), cinstirea și dragostea față de aproapele: „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos” (Galateni 6, 2), ajutorul cu bucurie: „... m-ați primit ca pe un înger al lui Dumnezeu, ca pe Hristos Iisus.” (Galateni 4, 14) sau „Deci, dacă mă socotești părtaș cu tine, primește-l pe el, ca pe mine.” (Filimon 1, 17), când le cere să-l primească pe Onisim - un sclav fugar, devenit creștin etc.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://doxologia.ro/viata-sfintilor-apostoli-petru-pavel>
- Ce valori desprinse din viața și învățăturile Sfântului Pavel pot dovedi dragostea de aproapele?

Moment de rugăciune

„Doamne, învață-mă să-Ți cunosc mărirea și bunătatea. Dă-mi inimă curată și lesne iertătoare și căință pentru supărările ce-am făcut altora. Fă să am dragoste creștinească și să pot răbda cu pace toate necazurile ce-mi vin din partea lor, făcând porunca Ta. Mă făgăduiesc să nu mai fac rău celor ce-mi fac rău; (...). De va flămânzi vrăjmașul, îi voi da pâine; iar de va înseta, îl voi adăpa. De va cădea, îl voi ridica și de se va rătăci, îl voi povățui. (...)”

Că Ție se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!”

(Fragment din *Rugăciunea pentru izbăvirea de vrăjmași*)

„Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, **toate să le faceți în numele Domnului Iisus** și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl.” (Coloseni 3, 17)

*Fapta de slujire a creștinului e una, adresații sunt doi: Dumnezeu și omul.
 Cine slujește omului slujește și lui Dumnezeu. (Pr. Dumitru STĂNILĂE)*

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

I. Responsabilitatea creștină – Datorii față de Dumnezeu

- **Datoriile creștinului față de Dumnezeu** se deduc din primele patru porunci ale Decalogului și ele constau în a-L cunoaște, a-L preamări, a-L adora pe Dumnezeu și a-I împlini poruncile.
- **Creștinul își împlinește datoriile față de Dumnezeu** prin practicarea cu stăruință a rugăciunii, a postului și a lecturii duhovnicești, precum și prin participarea la sfintele slujbe, cinstirea locurilor, a persoanelor, a obiectelor sfinte, a sărbătorilor creștine și manifestând o purtare cuviincioasă în relație cu cele sfinte.

II. Responsabilitatea creștină – Datorii față de sine

- **Datorii față de întreaga ființă:** stima de sine, smerenia, iubirea de sine.
- **Datorii față de propriul suflet:** cultivarea virtuților morale (curajul, cumpătarea, dreptatea și înțelepciunea).
- **Datorii față de propriul trup:** vizează păstrarea și restabilirea sănătății acestuia.

III. Responsabilitatea creștină – Datorii față de aproapele

- Cinstirea aproapelui se întemeiază pe respectul față de propria persoană.
- **Faptele milei trupesti:** săturarea celui flămând, potolirea setei celui însetat, adăpostirea celui călător; îmbrăcarea celui gol; cercetarea celui bolnav; vizitarea celui înțemnițat; îngroparea celui mort.
- **Faptele milei sufletești:** rugăciunea, îndreptarea celui ce greșește, învățarea celui neștiutor, sfătuirea celui îndoielnic, mângâierea celor întristați, iertarea celor ce ne-au greșit, a răspunde cu bine la rău.

Să exersăm!

I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Pocăința de zi cu zi este o îndatorire a creștinului față de sine.
2. Prin rugăciune creștinul nu poate să-L cunoască pe Dumnezeu.
3. Față de cei care nu împărtășesc aceeași credință cu a noastră, trebuie să manifestăm dispreț.
4. În și prin Biserică creștinul își manifestă cinstirea și slujirea față de Dumnezeu.
5. Consilierea duhovnicească a celor din penitenciar nu are niciun efect asupra lor.
6. O îndatorire a creștinului față de semenii săi este manifestată în slava deșartă.

☐
☐
☐
☐
☐

II.

Pornind de la îndemnul Sfântului Vasile cel Mare care ne spune că: „De ai primit a fi creștin, sârguiește-te să te faci asemenea cu Dumnezeu, îmbracă-te în Hristos”, explică sensul expresiei *îmbracă-te în Hristos*, prin completarea schemei alăturate cu exemple de îndatoriri creștinești, după **model**.

Smerenia

Activitate practică
Fă Rai din ce dai!

Organizați și desfășurați o activitate filantropică, în preajma marilor sărbători creștine (Nașterea Domnului, Învierea Domnului, hramul parohiei în jurisdicția căreia se află arondată școala etc), colaborând cu profesorii voștri și cu preoții parohi, în vederea organizării transparente și eficiente a activității.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Încercuiește litera corespunzătoare din dreptul fiecărei situații prezentate mai jos, în care sunt împlinite îndatoririle creștinului:

- a. Ca să fie acceptată în noul grup de prieteni, Ilona a acceptat să fumeze pentru prima oară în viața ei.
- b. Familia Siminei, împreună cu vecinii lor, s-a ocupat de rânduiala înmormântării unei bătrâne singure și nevoiașe.
- c. George și Ioana au organizat împreună cu colegii lor de clasă o colectă în vederea ajutorării financiare a unei familii nevoiașe din parohia lor.
- d. Când a aflat că are cancer în fază incipientă, Corina s-a gândit că viața ei s-a terminat și că nu mai are de ce să trăiască.
- e. Denisa a invitat pe colegii ei de clasă să participe împreună la slujba Sfântei Liturghii din duminica următoare.
- f. Când Eduard a auzit că Silviu, colegul lui de bancă, a fost internat de urgență la spital pentru o intervenție chirurgicală, s-a rugat Sfântului Nectarie pentru sănătatea colegului său.

Subiectul II (30 puncte)

Menționează *ce ai face/ce ai zice* dacă:

- a) ... Auzi că prietena ta rostește cuvinte nepotrivite la adresa lui Dumnezeu.
- b) ... Colegii te-ar îndemna să nu-ți asculți părinții.
- c) ... Ai fi invitat/ă să participi la slujba de târnosire a unei biserici.
- d) ... Ai vedea că este vandalizată o biserică.
- e) ... Ai afla că ești grav bolnav.
- f) ... Ți se propune să te rogi pentru cineva care este în suferință.
- g) ... Unii colegi te-ar înjosi în public pentru că faci parte dintr-o familie numeroasă.
- h) ... Nu ai fi iertat pentru o greșeală făcută față de fratele tău.
- i) ... Ar trebui să te împaci cu cel cu care te-ai certat, pentru ca să poți primi Sfânta Taină a Euharistiei.

Subiectul III (40 puncte)

Se dă textul:

„Creștin adevărat și deplin este omul care, prin viețuirea cu Hristos și în Hristos, a reușit să-și modeleze viața întocmai după aceea arătată lumii de Mântuitorul Însuși, în vremea petrecerii Sale ca om între oameni și după învățătura netrecătoare pe care El a lăsat-o Bisericii și fiilor ei duhovnicești” (Prot. Dumitru Călugăr, *Portretul unui creștin*).

Redactează un eseu liber de aproximativ 200 de cuvinte, despre **importanța îndatoririlor creștinești în viața tinerilor**. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea expresiei „viețuirea cu Hristos și în Hristos”;
- b) Precizarea a cel puțin trei modalități de punere în practică a „viețuirii cu Hristos și în Hristos”;
- c) Argumentarea nevoii de raportare a creștinului la Dumnezeu, la sine și față de semenii săi, atunci când urmărește „viețuirea cu Hristos și în Hristos”.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 9 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

UNITATEA III

Exprimarea învățaturii creștine

Creștini participând la slujbă

1. Pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe

Recapitulare

Evaluare

„Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.” (Psalmul 33, 1)

Pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe

Credincioși la Sfânta Liturhie

Să explorăm!

1. Ce rol au sfintele slujbe în viața creștinului?
2. Care sunt cele mai importante sfinte slujbe, prin care creștinul ajunge la o metamorfozare spirituală?
3. De ce se cuvine să avem în vedere o anumită pregătire atunci când ne hotărâm să participăm la sfintele slujbe?
4. În ce constă pregătirea pentru participarea la sfintele slujbe?

Manifestarea publică a credinței credincioșilor se realizează prin participarea lor la slujbele dumnezeiești, prin care sufletul creștinesc, înaripat de dragostea sfântă, se înalță spre a se uni cu Ziditorul său și a-și împlini menirea - mântuirea, sfințirea vieții. Orice formă sau act religios, menit să pună pe om în legătură cu Dumnezeu și să-l ajute a se mântui, a dobândi harul dumnezeiesc, reprezintă **cultul divin**, care poate fi intern (lăuntric) sau extern (exteriorizat în forme văzute). *Cultul divin public* sau *cultul bisericesc* este *cultul oficial al Bisericii* care are caracter colectiv, fiind practicat de adunarea credincioșilor și este guvernat de anumite reguli sau norme generale și obligatorii pentru întreaga colectivitate,

exercitându-se prin mijlocirea clerului (slujitorii sfintelor altare) la timpuri determinate, în zile și la ceasuri dinainte stabilite, fixe și obligatorii pentru toată obștea credincioșilor și săvârșindu-se, de regulă, în biserică după anumite rânduieli, conform tipicului.

Prin participarea la sfintele slujbe creștinul își manifestă *adorarea față de Dumnezeu* prin exprimarea sentimentelor de evlavie, de respect, recunoștință, admirație și dragoste față de El, se *împărtășește de harul sfințitor al lui Dumnezeu*, de darurile și binefacerile Sale, necesare în procesul de mântuire, dar se și educă, căci prin ele se urmărește atât *instruirea credincioșilor în învățătura de*

Dicționar

Tipic = ansamblul rânduielilor, al formelor verbale consfințite de Biserică, înscrise în cărțile de cult și respectate de către toți clericii (slujitorii sfintelor altare) și mirenii/laicii (credincioșii).

Ceaslov = cartea de bază a cântărețului din strană care conține textul slujbelor din ciclul zilnic, așa cum sunt ele slujite în Biserică.

Ierurgii = slujbe întemeiate de Biserică pentru a binecuvânta și a sfinți omul și natura, căci păcatul strămoșesc a atras după sine alterarea armoniei dintre om și natură.

Canon = constă într-o serie de acte (metanii, rugăciuni, fapte bune ș.a.), văzut ca mijloc de îndreptare a credinciosului, ca medicament de însănătoșire spirituală a lui.

credință creștină, cât și promovarea vieții religios-morale. Aceste servicii ale cultului divin public urmăresc înălțarea spiritului adunării credincioșilor, căci „... unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20).

Cultul divin public este alcătuit din **șapte Laude bisericești**, rânduielile celor **șapte Sfinte Taine** și ale **ierurgiilor** și **Sfânta Liturghie**, cea mai importantă dintre sfintele slujbe, care reprezintă centrul vieții religioase, pentru că în cadrul ei se află Sfânta Taină a Euharistiei.

Specificitatea cultului ortodox constă în faptul că sfintele slujbe au apărut încă din epoca apostolică având o legătură strânsă, trainică și neîntreruptă cu trecutul, iar în rugăciunile sale cuprinde toată lumea și întreaga natură, asupra căreia vrea să reverse harul lui Dumnezeu spre a o sfinți și a o pune în slujba lui Dumnezeu.

Toaca anunță începutul slujbelor

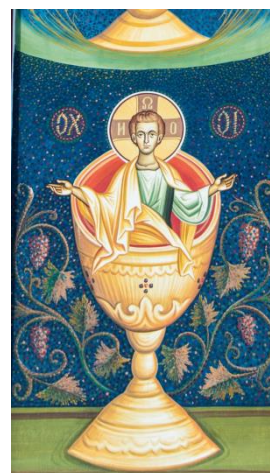
Ceaslovul – cartea de slujbă pentru Laudele bisericești

Laudele bisericești (Vecernia, Pavecernița, Miezonoptica, Utrenia unită cu Ceasul I, Ceasul al III-lea, Ceasul al VI-lea și Ceasul al IX-lea) sunt destinate cinstirii lui Dumnezeu, săvârșindu-se în fiecare zi și în fiecare noapte și au rolul de a-i pregăti pe creștini pentru Sfânta Liturghie. Laudele bisericești și Sfânta Liturghie sunt slujbe cu caracter public, care se săvârșesc în biserică și pentru folosul tuturor credincioșilor participanți la ele.

Sfintele Taine (Botezul, Mirungerea, Euharistia, Spovedania, Maslul, Cununia și Hirotonia) au fost întemeiate de Mântuitorul Iisus Hristos și prin ele credincioșii se unesc cu El și trăiesc cu El în „... viața cea adevărată” (Ioan 15, 1-6). Ele sunt absolut necesare pentru dobândirea mântuirii, căci prin ele se împărtășește harul lui Dumnezeu care sfințește viața omului.

Rostul Sfintelor Taine este de a-l crește pe om de la nașterea în trup spre nașterea în duh, întregind bucuria de a fi creștini și încredințându-ne că Dumnezeu lucrează în viața noastră, precum ne spune: „... Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20).

Putem spune că Sfintele Taine sunt ceea ce spunea Mântuitorul Iisus Hristos: „... Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6), pentru că El însuși este în ele cu puterea Sa.

Hristos – Pâinea lui Dumnezeu dăruită lumii

Slujbă de sfințire

Biserica Ortodoxă binecuvântează prin **ierurgii** toate momentele din viața omului, binecuvântează tot ce firea pune la îndemâna omului: holdele, livezile și lanurile, mâncărurile, apele, casele și pe cei ce locuiesc în ele, animalele, precum și tot ce vine în atingere cu omul, după folosul și trebuința fiecăruia. De asemenea, binecuvântează începutul și sfârșitul fiecărei munci, precum și împrejurările cele mai de seamă din viața noastră, atât pe cele de

bucurie, cât și pe cele de întristare: naștere, căsătorie, moarte.

Ele nu sunt obligatorii pentru mântuire, dar au o acțiune binefăcătoare asupra vieții religioase, sunt condiționate de starea morală a celor care participă la ele și se adresează întregii creații.

Cea mai importantă dintre sfintele slujbe este **Sfânta Liturghie** care este corolarul tuturor slujbelor bisericești și înfățișează simbolic toată istoria mântuirii. Prin Sfânta Liturghie cerul se coboară pe pământ, iar noi credincioșii ne înălțăm spiritual în Împărăția lui Dumnezeu.

Prin Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie se manifestă mila lui Dumnezeu față de noi, Care S-a dat pe Sine hrană și jertfă pentru mântuirea noastră.

Întreaga rânduială a Sfintei Liturghii este ca o icoană care înfățișează un singur trup al lucrării Mântuitorului în lume.

Sfânta Liturghie

Credincioși în biserică

Timpul petrecut la sfintele slujbe este un **timp sfânt**, consacrat lui Dumnezeu, în vederea înălțării sufletești a omului, de aceea se cuvine să avem în vedere o anumită pregătire când ne hotărâm să participăm la ele.

Pregătirea pentru participarea la sfintele slujbe are în vedere trupul și sufletul nostru, întreaga noastră ființă, manifestându-ne evlavie și bucuria întâlnirii cu Împăratul sufletelor noastre în Casa Lui, Biserica.

Pentru aceasta, creștinul se cuvine a avea în vedere o ținută decentă, de cuvioșenie și de evlavie atunci când intră în Biserică. Este bine să venim încă de la început, înainte de a se bate clopotul și toaca pentru începerea slujbei, și să rămânem până la sfârșitul ei.

În Casa Domnului păstrăm liniștea, făcându-ne ascultători față de Cuvântul lui Dumnezeu, reflectând cu luare aminte la rugăciunile și textele care se citesc. Toate simțurile noastre (văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul) să le facem slujitoare lui Dumnezeu și să ne gândim ca prin prezența noastră să nu ispitim, în vreun fel, pe cei de lângă noi. Trupul nostru să fie curat și primenit cu multă decență, cinstind locul în care am intrat și scopul pentru care am venit în biserică. Așadar, păstrăm liniștea și ascultăm cu evlavie Cuvântul Evangheliei și rugăciunile înălțate într-un glas și „Toată grija cea lumească, ... să o lepădăm” (Imnul Heruvic).

O pregătire deosebită se cere credincioșilor atunci când urmează să se spovedească și să se împărtășească. Spovedania presupune conștientizarea stării de păcat și hotărârea de a începe o viață nouă, creștinul mărturisindu-și sincer și complet toate păcatele de care se căiește, apoi primirea și împlinirea canonului spre îndreptarea lui. Astfel, curățat de păcate și înnoit duhovnicește poate primi Trupul și Sângele Domnului, prin Sfânta Taină a Euharistiei, la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, împăcat fiind cu toată lumea. Înainte de a lua Sfânta Împărtășanie nu trebuie să fi mâncat sau să fi băut ceva, pentru a nu necinsti Sfintele Daruri, și astfel pregătiți „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, să vă apropiați” (Sfânta Liturghie).

Viața religioasă a creștinului nu trebuie să se rezume doar la participarea la sfintele slujbe, ci întreaga lui existență trebuie să fie o slujire continuă a lui Dumnezeu, implicându-se în acțiunile Bisericii, punând în practică învățăturile creștine în relația cu semenii și trăind în comuniune cu Hristos.

Idei cheie

- **Cultul divin public** cuprinde toate sfintele slujbe ale Bisericii;
- **Participarea la sfintele slujbe are ca scop** adorarea față de Dumnezeu, împărtășirea credincioșilor de harul sfințitor al lui Dumnezeu și instruirea credincioșilor în învățătura de credință creștină;
- Cultul divin public este alcătuit din **șapte Laude bisericești**, rânduielile celor **șapte Sfinte Taine** și ale **ierurgiilor** și cea mai importantă dintre sfintele slujbe fiind **Sfânta Liturghie**;
- **Pregătirea pentru participarea la sfintele slujbe** privește atât trupul, cât și sufletul credinciosului. Se cuvine a avea în vedere o ținută decentă, de cuvioșenie și de evlavie atunci când intră în Biserică; trupul nostru să fie curat și primenit cu multă decență; păstrăm liniștea, făcându-ne ascultători față de Cuvântul lui Dumnezeu, reflectând cu luare aminte la rugăciunile și textele care se citesc; toate simțurile noastre (văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul) le facem slujitoare lui Dumnezeu;
- **Pentru spovedanie** ne facem o analiză asupra stării noastre de păcătoșenie și cu sinceritate ne mărturisim păcatele înaintea duhovnicului și apoi ne împlinim canonul de îndreptare;
- **Pentru primirea Sfintei Împărtășanii**, credinciosul este dator să-și curățească sufletul de păcate prin Taina Sfintei Spovedanii, să nu mănânce și să nu bea nimic în ziua respectivă și să manifeste evlavie față de Sfintele daruri.

Știați că ...

- ❖ În primele patru secole creștine, credincioșii se spovedeau și se împărtășeau în fiecare zi la Sfânta Liturghie?
- ❖ În primele opt secole ale istoriei creștine absența de la adunările de cult (cel puțin trei duminici sau sărbători consecutive) ale credincioșilor însemna excomunicarea lor, adică îndepărtarea, excluderea din comunitate sau din adunările de cult?
- ❖ Piatra de temelie a cultului creștin a pus-o Mântuitorul în chip formal la Cina cea de Taină, când El prefigurează, în chip nesângeros, Jertfa sângeroasă pe care avea să o aducă în curând pe Golgota?
- ❖ Începutul cultului creștin se socotește în general ziua Cincizecimii, când Sfinții Apostoli primesc harul Duhului Sfânt pentru exercitarea funcției lor sacerdotale și când s-a întemeiat Biserica?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

B

1) Vecernie	a) Sfântă Taină
2) Sfânta Liturghie	b) Slujba de seară
3) Utrenie	c) Slujba de dimineață
4) Sfânta Impărtășanie	d) Slujba de Duminică
5) Sfințirea casei	e) Ierurgie
	f) Laudele bisericești

2. Completează spațiile libere, din textul de mai jos, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc:
luminează-te, bucură-te, zi, duminică, a răsărit, învierea.

„Îngerul a strigat către cea plină de daruri: Curată Fecioară, bucură-te. Și iarăși zic, , că Fiul tău a înviat a treia din mormânt și pe morți i-a înviat; veseliți-vă popoare.

Luminează-te, noule Ierusalime că Slava Domnului peste tine; Saltă acum și te bucură, Sioane, iar tu curată, Născătoare de Dumnezeu, veselește-te, întru Celui născut al Tău. ” (*Irmos la Învierea Domnului*)

Învierea Domnului

3. Prezintă, în aproximativ 100 de cuvinte, cel puțin cinci modalități prin care tinerii se pot pregăti pentru participarea la sfintele slujbe ale Bisericii, pornind de la afirmația Sfântului Apostol Pavel, care precizează: „Să ne apropiem cu inimă curată, întru plinătatea credinței, curățindu-ne prin stropire inimile de orice cuget rău, și spălându-ne trupul în apă curată” (Evrei 10, 22).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Scopul Sfintei Liturghii este:

- a. Realizarea slujbei de Duminică dimineța;
- b. Sfințirea darurilor de pâine și vin;
- c. Socializarea credincioșilor;
- d. Un mod de petrecere a timpului liber.

B. Sfânta Taină a Spovedaniei:

- a. Este recomandată a se săvârși la bătrânețe;
- b. Nu este necesară pentru mântuire;
- c. Poate fi primită doar în post;
- d. Este Sfânta Taină prin care primim iertarea păcatelor.

Daruri aduse de credincioși la altar

C. Ierurgiile sunt:

- a. Sfinte Taine;
- b. Similare Sfintelor Taine;
- c. Rugăciuni particulare;
- d. Slujbe și rugăciuni pentru binecuvântarea și sfințirea omului.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date.

„Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău.” (Matei 5, 23-24).

- a. Precizează două sinonime ale cuvântului „împăcare”.
- b. Enumeră, pe baza textului, cel puțin două avantaje ale iertării.
- c. Explică în 3-5 rânduri, două modalități prin care creștinul poate să obțină împăcarea cu aproapele său.

3. Realizează o compunere de 100-120 de cuvinte prin care să descrii o slujbă a bisericii la care ai participat, menționând câteva momente care ți-au plăcut în mod deosebit.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, **A** / **F**.

- Participarea la Sfânt Liturghie este obligatorie pentru creștini.
- Creștinii nu trebuie să se pregătească pentru a participa la sfintele slujbe.
- Sfințirea casei se numește sfeștanie.
- Darurile Duhului Sfânt se pot obține numai în cadrul Bisericii.
- În biserică se vorbește tare și se spun glume.

2. Scrie un text argumentativ de 10-15 de rânduri, despre importanța primirii Sfintelor Taine ale Bisericii, pornind de la citatul: „Sfintele Taine (...) sunt slujbe bisericești, prin mijlocirea cărora ni se împărtășește, în chip special și prin anumite semne (forme) văzute, harul lui Dumnezeu, în cele mai de seamă momente și împrejurări ale vieții noastre.” (Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016, p. 452)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de aproximativ 200 de cuvinte, în care să exprimi argumentat necesitatea participării la cultul divin public pentru dobândirea mântuirii, pornind de la următorul citat:

„(...) prin cult înțelegem totalitatea actelor, a formelor și a rânduielilor întrebuințate de Biserică prin care ea cinstește pe Dumnezeu și pe sfinți și prin care, totodată, împărtășește credincioșilor harul sfințitor al lui Dumnezeu.”

(Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica generală*, vol. I, Editura Basilica, București, 2015, p. 23)

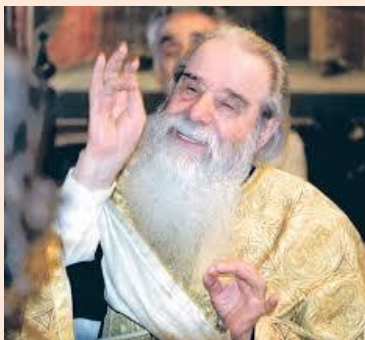

Pomenirea la Sfânta Liturghie

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Părintele Constantin Galeriu
(1918-2003)

A fost unul dintre cei mai importanți duhovnici ai Ortodoxiei române, preot și profesor de teologie. Un intelectual desăvârșit, dar și un model de creștin milostiv care, de multe ori, se întorcea desculț acasă – pentru că-și dăruia încălțările sărmanilor.

Ca om de carte și profesor de teologie, el a desfășurat o frumoasă activitate științifică și de cercetare, publicând studii, articole, cărți, predici care au atins sufletele miilor de credincioși.

Părintele Galeriu a fost președinte de onoare al Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, membru în Comisia Națională UNESCO, membru fondator și președinte de onoare al Asociației medical-creștine Christiana, președinte al Editurii Harisma, președinte al Asociației Sfântul Stelian - copiii străzii, a Fundației Elena Doamna, membru de onoare al Fundației Memoria și președinte executiv al Frăției Ortodoxe Române.

Ca un testament, părintele Constantin Galeriu ne-a lăsat următorul cuvânt cu putere multă: „Problema capitală nu este nici suferința, nici chiar moartea, ci a nu fi despărțit de El, Cel care a biruit și suferința și moartea, prin cruce și Înviere; cu Tine, Doamne!”

- Citește mai mult despre viața acestui mare duhovnic al românilor accesând: <https://www.parintelegaleriu.ro/>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestei mari personalități a Ortodoxiei române?

Moment de rugăciune

„Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în Biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta, Doamne, povățuiește-mă pentru dreptatea Ta, pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea. Amin!”

(Rugăciune la intrarea în Biserică)

„Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greșelilor noastre, Hristoase Dumnezeule, că de voie ai binevoit a Te sui cu Trupul pe cruce, ca să scapi din robia vrăjmașului pe cei ce i-ai zidit. Pentru aceasta, cu mulțumire strigăm Ție: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuiești lumea. Amin!”

(Rugăciune la icoana Mântuitorului)

„Învrednicește-ne, Doamne, în ziua aceasta, fără de păcat să ne păzim noi.”

(Doxologia Mare, slujba Utreniei)

Când merge cineva la Liturghie, tebuie să meargă cu gândul că vine să-L întâlnească pe Hristos și să aibă dorința de a-L atinge. (Arhimandrit Emilianos Simonopetritul)

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

I. Pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe

- Timpul petrecut la Sfintele slujbe este un **timp sfânt**, consacrat lui Dumnezeu, în vederea înălțării sufletești a omului.
- Viața cultică are un dublu rol: **abandonarea unui mod de viață plin de compromisuri și păcate** de către cel ce se hotărăște să urmeze o viață nouă, și **sporirea în virtute**, îndumnezeierea celui care deja merge pe această cale.
- Sfintele slujbe sunt ca niște porți prin care omul intră în spațiul sfânt al bisericii, unde se cere sfințirea și îndumnezeierea constantă a vieții prin **participarea la Sfânta Liturghie și împărtășirea cu Sfintele Taine**. Se cere binecuvântarea lui Dumnezeu pentru activitățile pe care le săvârșește în decursul vieții sale, lucru care se realizează prin **Sfintele Ierurgii**.
- **Pregătirea trupească** a credinciosului pentru participarea la viața cultică constă în: curățirea fizică și vestimentară, bună cuviință, răbdare, iar **pregătirea sufletească** constă în: iertarea tuturor acelorora cărora poate ne-au greșit, părăsirea gândurilor rele pe care le avem asupra cuiva, părăsirea păcatelor care întinează viața trupească și sufletească a omului.
- Pentru a ne folosi de Sfintele Slujbe, este bine **să venim de la început**, înainte de a se bate clopotul și toaca pentru începerea slujbei. De asemenea, datori suntem fiecare **să rămânem până la sfârșitul slujbei**, pentru a ne bucura pe deplin de roadele ei.
- Intrând în biserică, creștinul trebuie **să lase orice grijă lumească deoparte**, și să aibă inima și **gândul îndreptate către Dumnezeu**.
- În biserică **se intră cu credință, cu frică de Dumnezeu și cu evlavie**. Bărbații trebuie să-și descopere capul, iar femeile să și-l acopere.
- Dacă se întâmplă ca slujba să fie începută, pentru a nu deranja pe nimeni, este bine să lăsăm închinarea la icoane după sfârșitul slujbei.
- Participarea credincioșilor la slujbele Bisericii **are drept scop dobândirea harului divin necesar mântuirii**. De aceea, pe lângă **pregătirea fizică și morală**, creștinul trebuie să se pregătească și **intelectual**. Astfel, fiecare dintre noi suntem datori să cunoaștem rolul anumitor gesturi rituale, ale obiectelor de cult și simbolistica slujbelor.

Să exersăm!

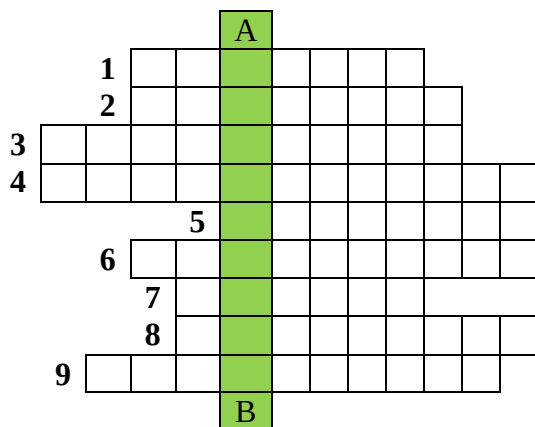
I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Participarea la sfintele slujbe reprezintă o mărturisire publică a credinței creștinului. ☐
2. Nu contează cum mă îmbrac, important este să ajung la biserică. ☐
3. Sfânta Liturghie este miezul, centrul cultului divin în Biserica Ortodoxă. ☐
4. Credinciosul se cuvine să participe activ în timpul sfintelor slujbe. ☐
5. Podoabele cele mai de preț, cu care credinciosul se înveșmîntează atunci când vine la biserică, sunt evlavia și buna cuviință. ☐
6. În Biserica Ortodoxă, slujbele bisericești au apărut în Epoca Modernă. ☐
7. Scopul Sfintelor Taine este de a-l crește pe om de la nașterea în duh spre nașterea în trup. ☐

II.

Completează rebusul de mai jos și identifică elemente esențiale ale cultului creștin:

A-B: dreapta-credință în limba greacă

1. Cinstire cuvenită lui Dumnezeu.
2. Slujbe de binecuvântare a omului, lucrurilor sau naturii.
3. Taina Preoției.
4. Laudă bisericească săvârșită la miezul nopții.
5. Îmbrăcăminte cuviincioasă.
6. Sfântă Taină prin care ni se iartă păcatele personale.
7. Cult divin exteriorizat în forme văzute.
8. Cea mai importantă dintre slujbele bisericești.
9. Sinonim pentru Sfânta Împărtășanie.

Activitate practică
Fă Rai din ce dai!

Participați împreună cu profesorul de religie, cu membrii ai familiilor voastre, profesori, prieteni la diferite slujbe bisericești: Sfânta Liturghie în fiecare duminică și sărbătoare religioasă, la Taina Sfântului Maslu, la hramul bisericii parohiale ș.a. și implicați-vă activ în desfășurarea lor.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- a. Credinciosul se cuvine a-și începe pregătirea în vederea participării la Sfânta Taină a Spovedaniei încă de acasă. **A / F**
- b. Când participă la sfintele slujbe, în biserică, partea feminină a credincioșilor își acoperă capul. **A / F**
- c. Pentru a avea mult folos din participarea sa la Sfânta Liturghie, creștinul se cuvine a fi prezent de la începutul slujbei și a sta până la sfârșitul ei. **A / F**
- d. Când mergem la biserică, ca să participăm la sfintele slujbe, nu este necesar a ține seama de ținuta noastră vestimentară. **A / F**
- e. Nu este greșit dacă râdem în timpul sfintelor slujbe. **A / F**
- f. La Te-Deumul de la începutul anului școlar, se cuvine ca tânărul creștin să participe activ, rugându-se împreună cu preotul și dascălul. **A / F**
- g. Nu greșim dacă în timp ce preotul ține predica, noi ne uităm pe telefonul mobil. **A / F**
- h. Înainte să primească Sfânta Taină a Euharistiei, credinciosul nu mănâncă și nu bea nimic. **A / F**

Subiectul II (30 puncte)

Menționează *ce ai face/ce ai zice* dacă:

- a) ... Auzi bătând clopotul la biserică duminica dimineață.
- b) ... Urmează să participi la Taina Sfântului Maslu.
- c) ... Urmează să participi la slujba de târnosire a unei biserici.
- d) ... Urmează să mergi la spovedanie.
- e) ... Urmează să te împărtășești.
- f) ... Te-ai certat cu cineva și vrei să participi la Sfânta Liturghie.
- g) ... Ai multe teme de făcut pentru școală și vrei să participi la Sfânta Liturghie duminică dimineața.
- h) ... O persoană dragă ție este foarte bolnavă și nu poate participa la Taina Sfântului Maslu.

Subiectul III (40 puncte)

Se dă versetul biblic:

„Iar a doua zi, pe când ei mergeau pe drum și se apropiau de cetate, Petru s-a suit pe acoperiș, să se roage pe la ceasul al șaselea.” (Faptele Apostolilor 10, 9).

Redactează un eseu liber de 130-150 de cuvinte, despre importanța participării credincioșilor la sfintele slujbe pentru sfințirea vieții lor. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Precizarea semnificației sintagmei „ceasul al șaselea”;
- b) Enumerarea tipurilor de slujbe din cadrul cultului bisericesc;
- c) Argumentarea necesității credincioșilor de a participa la cultul divin public.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

UNITATEA IV

Spiritualitate și viață creștină

Tineri participând la ITOM 2023

- 1. Chemarea omului spre asemănarea cu Dumnezeu**
- 2. Eu și duhovnicul meu**
- 3. Bucurie și responsabilitate în relațiile dintre tineri**
- 4. Monahismul - formă a spiritualității creștine**

Recapitulare

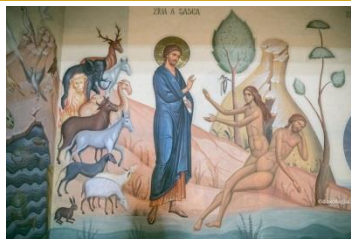
Evaluare

„În ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa Te dorește sufletul meu pe Tine, Dumnezeu. Însat-a sufletul meu de Dumnezeu cel viu” (Psalmul 41, 1-2).

Chemarea omului spre asemănarea cu Dumnezeu

Să explorăm!

1. Cum înțelegem crearea omului din perspectivă biblică?
2. De unde vine nevoia de a dobândi „asemănarea cu Dumnezeu”?
3. Este posibilă câștigarea „asemănării cu Dumnezeu”?
4. Cum poate omul zilelor noastre să răspundă chemării divine de a fi „asemenea cu Dumnezeu”?

Crearea omului – Ziua a șasea

Urmând lui Hristos

Această chemare specială își dezvăluie înțelesul dacă înțelegem felul în care omul a fost creat. În Biblie aflăm că el a fost creat *după chipul lui Dumnezeu*, cu intenția de a-l face și *după asemănare*: „și a zis Dumnezeu: să facem om după chipul și asemănarea Noastră” (Facerea 1, 26).

Expresia „după chipul lui Dumnezeu” face referire la natura spirituală a omului, adică sufletul. Plecând de la faptul că „Duh este Dumnezeu” (Ioan 4, 24), putem spune că chipul lui Dumnezeu în om este sufletul, duhul acestuia. Însă asemănarea cu Dumnezeu nu se mai regăsește, conform referatului biblic, în definiția omului creat de Dumnezeu, aceasta rămânând doar în intenția Creatorului: „Și l-a făcut

Dumnezeu pe om după chipul Său, după chipul Său l-a făcut” (Facerea 1, 27). Intenția divină ca omul să devină asemănător lui Dumnezeu nu dispare, ci se regăsește ca o dorință, ca o nevoie lăuntrică ce se vrea împlinită. Invitația de a deveni asemenea cu Dumnezeu este simțită de la naștere și până la moarte ca o nevoie, aceea de a găsi modelul de viață ce ne promite fericirea. Urmând acestuia prin efort personal, putem atinge calitățile și modul lui de viață, adică asemănarea. În ceea ce-L privește pe Dumnezeu, omul nu se naște cu obligația de a-L alege ca model, ci are libertatea de a-și alege orice model pe care-l consideră potrivit pentru sine. Însă nevoia de asemănare cu Dumnezeu, unică și cu adevărat dăruitoare de fericire, Fericitul Augustin o exprima foarte bine când spunea: „Ne-ai făcut pentru Tine, Doamne, și neliniștit este sufletul meu până nu se va odihni întru Tine”.

A dobândi asemănarea cu Dumnezeu, apare ca un lucru foarte dificil, însă, deoarece „pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut niciodată” (I Ioan 4, 12). Cum am putea să-L imităm pe Dumnezeu, dacă nu-L cunoaștem? Cine Îl poate, oare, cunoaște atât de bine încât să ni-L poată dezvălui ca Model, astfel încât cunoscându-L să-L dorim, apoi dorindu-L să-L urmăm pentru a ne împlini și a fi fericiți? Adam și Eva L-au văzut și L-au cunoscut cât timp au viețuit în Rai, dar nu deplin. În plus, prin căderea lor în păcat, chipul lui Dumnezeu în om s-a alterat; ispitit fiind să calce porunca divină primită în grădina Edenului (Facerea 3, 1-6), omul paradisiac a renunțat să-L cunoască mai adânc și

Dicționar

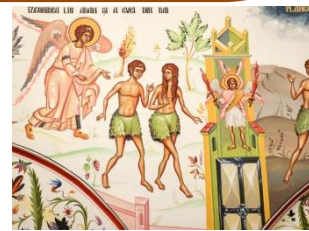
Protopărinți = primii părinți (Adam și Eva) ai umanității.

Păcatul strămoșesc = păcatul originar, adamic, moștenit de toți oamenii, ca descendenți ai protopărinților Adam și Eva.

Pervertire = a face să se schimbe în rău din punct de vedere moral; a se deprava, a se strica, a se denatura.

Sfințenie = dat al condiției umane care aduce o stare plină de bucurie, echilibru și armonie, prin primirea și lucrarea harului divin.

mai deplin pe Dumnezeu ascultându-L, și a ales, mai degrabă să devină dumnezeu, dar fără a avea ca model pe Dumnezeu. Consecințele au apărut: și-a pierdut nevinovăția, a pierdut harul dumnezeiesc care-l înveșmânta, a căzut din slava de care se bucura înainte de a păcătui și puterile sufletești i s-au pervertit. Astfel, rațiunea i s-a întunecat atât de mult încât poate contesta chiar existența lui Dumnezeu. Partea sentimentală a ajuns să se răcească, să cunoască ura, iar sentimentul nobil și frumos al iubirii a fost

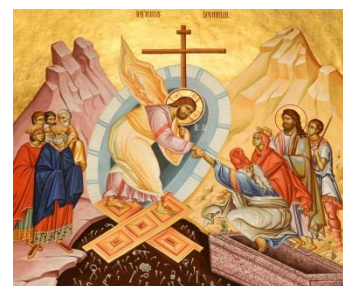
Căderea în păcat a protopărinților

pervertit sub forma egoismului sau disprețului. Voința i-a slăbit atât de mult încât nu numai că înclină în mod covârșitor spre rău, dar săvârșește răul chiar și când rațiunea îi arată limpede că e rău, „căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc” (Romani 7, 19).

Ce era de făcut? Din marea sa iubire, Dumnezeu va trimite pe Fiul Său ca să-l ridice pe om din robia păcatului și astfel, acesta să-și poată descoperi drumul spre împlinire, spre fericita asemănare. Domnul Hristos, ca Fiul al Tatălui, ne dezvăluie și ni-L arată pe Tatăl, ne spune cine este Dumnezeu, cum este și ce face, ne dă această șansă de a regăsi calea spre asemănare, oferindu-ni-Se ca model. Dacă vom fi ucenicii Fiului și vom învăța să trăim după cum El a trăit și a învățat, vom deveni cu siguranță și noi, fii iubiți ai Tatălui, și ne vom împlini asemănarea după care dorește atât de mult sufletul nostru. Fiul S-a făcut om ca unul dintre noi, ca pe noi cucerindu-ne cu dragostea Sa, să ne facă fii ai Tatălui, căci „Dumnezeu S-a făcut om, ca pe om să-l îndumnezeiască” (Sfântul Atanasie cel Mare, *Omilii duhovnicești*).

Alături de Hristos fiecare dintre noi poate descoperi fericirea de a trăi ca fiu ascultător al lui Dumnezeu prin credință și fapte bune. Împrietenirea cu Mântuitorul Iisus Hristos ne redeschide porțile Împărăției lui Dumnezeu, porțile fericirii, închise prin neascultare.

Starea omului care și-a dedicat viața cunoașterii și iubirii lui Hristos este Sfîntenia, accesibilă tuturor. Ea se lucrează încă din această viață, printr-un efort susținut, având ca model și ajutor pe Fiul lui Dumnezeu.

Învierea Domnului

Idee cheie

- **Chipul lui Dumnezeu în om** = sufletul cu cele trei puteri spirituale: rațiunea, sentimentul și voința;
- **Asemănarea cu Dumnezeu** = împlinirea omului, îndumnezeirea, sfințirea lui, mântuirea lui;
- **După căderea în păcat a omului, chipul lui Dumnezeu în om s-a alterat, iar asemănarea cu Dumnezeu s-a pierdut, fiind recâștigată prin Răscumpărarea Fiului lui Dumnezeu;**
- **Scopul vieții** = dobândirea *asemănării cu Dumnezeu*, sfințenia, care se realizează prin cunoașterea lui Dumnezeu ca Tatăl iubitor și împreună-lucrarea omului cu Dumnezeu prin *har, credință și fapte bune încălzite de iubire*.

Știați că ...

- ❖ Dacă toți cei 600 de mușchi ai corpului uman s-ar încorda în același timp și în aceeași direcție, omul ar putea ridica o greutate de 25 de tone.
- ❖ Omul are un câmp magnetic care în 24 de ore poate furniza electricitatea funcționării unui bec de 40 W timp de 10 minute.
- ❖ Corpul unui om conține: destul potasiu pentru a provoca explozia unui tun de jucărie; destul zahăr pentru a umple un borcan; destulă grăsime pentru a face șapte bucăți de săpun; destul fier pentru a face un cui; destul sulf pentru a deparazita un câine.
- ❖ Matematicianul John von Neumann a calculat că mintea umană poate înmagazina 280 de catralioane de biți de memorie.
- ❖ Creierul uman generează mai multe impulsuri electrice într-o zi decât toate telefoanele din lume.
- ❖ „Omul nu e o sumă de miliarde de celule sau de organe. Că nu sunt independente nici ficatul, nici stomacul, nici creierul. Omul întreg nu poate fi gândit decât biblic” (Petre Țuțea).
- ❖ În timpul sfințelor slujbe, când preotul cădește spre sfinții din icoane și spre credincioșii din biserică, aduce ardere de tămâie pentru sufletele acestora ce poartă pecetea chipului lui Dumnezeu.

Fișa 1

1. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

I. Chipul lui Dumnezeu în om se referă la:

- a. natura lui spirituală;
- b. natura lui materială;
- c. natura lui instinctuală;
- d. puterea lui de a se bucura.

II. Dobândirea asemănării cu Dumnezeu se referă la:

- a. a posti cât mai mult;
- b. participarea la toate slujbele Bisericii;
- c. alegerea Domnului Hristos ca model de viață și urmarea Lui;
- d. a face acte de caritate celor care merită.

III. După căderea în păcat a omului paradisiac:

- a. rațiunea lucrează permanent în căutarea adevărului;
- b. voința i-a rămas ancorată în săvârșirea binelui;
- c. partea sentimentală cunoaște ura, disprețul, indiferența;
- d. conștiința îi este împăcată.

2. Completează spațiile libere, din textul de mai jos, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc:
ziua, Dumnezeu, înrudirea, sufletul, chip.

„Omul a fost cinstit prin însuși actul creației sale cu calitatea de al lui Dumnezeu, întrucât prin ea i s-a sădit și relația lui cu Dumnezeu. Dar această calitate se menține și se dezvoltă prin relația continuă cu de care omul este capabil și după care se cere prin său” (Preot Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în Pr. prof. Dorin Zarioiu, *Sfințirea și îndumnezeirea omului*).

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin două argumente pentru a susține nevoia omului de a tinde spre asemănarea cu Dumnezeu, urmând îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (I Corinteni 6, 20).

Fișa 2

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A	B
1) Mijloacele învierii sufletului	a) Îndumnezeirea
2) Puterile sufletești ale omului	b) Model și ajutor în câștigarea asemănării cu Dumnezeu
3) Chipul lui Dumnezeu în om	c) Har, credință și fapte bune
4) Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu	d) Rațiunea, simțirea și voința
5) Asemănarea cu Dumnezeu a omului	e) Sufletul
	f) Trupul

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Fără Dumnezeu omul rămâne un biet animal rațional și vorbitor care vine de nicăieri și merge spre nicăieri” (Petre Țuțea, *321 de vorbe memorabile*).

1. Precizează și alte perspective antologice care pot contura definiția omului, și modul în care acestea pot contribui la îmbogățirea viziunii biblice;
2. Argumentează în 5-10 rânduri superioritatea omului față de celelalte creaturi ale lui Dumnezeu.

3. Compune o rugăciune de laudă adusă lui Dumnezeu sau o maximă, de 100 - 120 de cuvinte, în care să evidențiezi noblețea și frumusețea făpturii umane.

Iisus Hristos - Pantocrator

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

- Sufletul reprezintă chipul lui Dumnezeu în om.
- Sentimentele, rațiunea și voința reprezintă asemănarea lui Dumnezeu în om.
- Prin păcatul neascultării Adam și-a dezvoltat puterile sufletului.
- Domnul Hristos ne este model de urmat pentru a câștiga asemănarea cu Dumnezeu.
- Asemănarea cu Dumnezeu poate fi atinsă dacă ne îmbrăcăm așa cum Dumnezeu apare în icoane.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre nevoia de a aparține Bisericii, ca o condiție necesară omului de a-și descoperi și împlini asemănarea cu Dumnezeu, pornind de la următorul citat: „Știi unde poți căpăta definiția omului? [...] În templu, în biserică. Acolo ești comparat cu Dumnezeu, fiindcă exprimi chipul și asemănarea Lui. Dacă Biserica ar dispărea din istorie, istoria n-ar mai avea oameni. Ar dispărea” (Petre Țuțea, 321 de vorbe memorabile).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 200 - 250 de cuvinte, în care să prezinți, modalitățile și mijloacele, prin care tinerii creștini pot să dobândească asemănarea cu Dumnezeu, pornind de la îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune: „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv” (Luca 6, 36), căci „El face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreți și peste cei nedreți” (Matei 5, 45).

Tineri la ITO – 2018, Sibiu

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Macarie cel Mare

(295-392 d.Hr.)

Cunoscut și ca Macarie Egipteanul, a fost unul dintre Părinții pustiei egiptene cu cea mai mare autoritate, unul din întemeietorii monahismului.

Spuneau părinții despre avă Macarie Cel Mare,

că s-a făcut, precum este scris, Dumnezeu pământesc. Că precum este Dumnezeu acoperind lumea, așa s-a făcut și avă Macarie, acoperind greșelile ce le vedea ca și cum nu le-ar fi văzut și pe care le auzea ca și cum nu le-ar fi auzit.

Fiind în Egipt a găsit un om furându-i cele ce avea spre trebuința sa, pe un animal de povară. Și el ca un străin stând lângă cel ce fura, încărca lucrurile sale, și cu multă liniște îl petrecea zicând: *nimic nu am adus în lume, arătat este că nici a scoate ceva din lume nu putem. Domnul a dat după cum Însuși a voit. Binecuvântat e Domnul pentru toate.*

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://doxologia.ro/viata-sfantului-cuvios-macarie-egipteanul>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Care ai plâns pentru Lazăr și lacrimi de întristare și de milostivire ai vărsat pentru dânsul, primește lacrimile mele. (...) Nu am pocăință, nici umilința care întorc pe fii la moștenirea lor. Nu am lacrimi mângâietoare, Stăpâne. S-a întunecat mintea mea cu cele lumești și nu poate să caute spre Tine cu durere. S-a răcit inima mea de atâtea ispite și nu poate să se înfierbânte cu lacrimile dragostei celei pentru Tine. Ci Tu, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeule, Vistierul bunătăților, dăruiește-mi pocăință neștirbită și inimă îndurată, ca să pornesc cu tot sufletul în căutarea Ta, căci fără de Tine mă voi înstrăina de tot binele. Dă-mi așadar, Bunule, harul Tău. Tatăl, Care Te-a născut din sânurile Sale fără de ani și mai înainte de veci, să înnoiască în mine închipuirea icoanei Tale. Te-am părăsit, Doamne; să nu mă părăsești. Am ieșit de la Tine; ieși în căutarea mea. Du-mă la pășunea Ta cea duhovnicească. Numără-mă între oile turmei Tale preaaalese. Hrănește-mă împreună cu ele din verdeața dumnezeieștilor Tale Taine. Căci inima lor curată este sălașul Tău și se vede într-însa strălucirea descoperirilor Tale. Strălucirea Ta este mângâierea și odihna celor ce s-au ostenit pentru Tine. Acestei străluciri mă învrednicește și pe mine, nevrednicul, (...) în vecii vecilor. Amin.” (fragment din *Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos*)

„Sfințiți-vă pe voi înșivă și veți fi sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeuul vostru, sunt sfânt.

Păziți legile Mele și le pliniți, că Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfințește.” (Levitic 20, 7-8)

„... Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23)

Eu și duhovnicul meu

Părintele Iustin Pârnu, duhovnicul

Să explorăm!

1. În depășirea obstacolelor vieții, cui ne putem adresa?
2. Cine este duhovnicul?
3. Ai cerut sfatul unui duhovnic?
4. Ce însușiri împodobesc personalitatea unui duhovnic?

Viața se primește în dar de la Dumnezeu. Pe parcursul vieții, fiecare om vrea să-și croiască un drum frumos. Sfânta Biserică mărturisește că ni se adaugă nouă toate, în căutarea Împărăției Cerurilor (Matei 6, 33). Conform învățăturii Bisericii noastre, **creștinii trăiesc o viață nouă**, deși „gândul omului se apleacă la rău din tinerețile sale” (Facere 8, 21). În căutarea unui drum în viață, omul are nevoie de rugăciunile membrilor Bisericii.

Biserica este un locaș teandric. În ea Duhul Sfânt lucrează. El luminează viața celor care cu smerenie și evlavie caută sfat și cuvânt duhovnicesc. De la Taina Sfântului Botez, când omul renaște la o viață nouă, până la ultima clipă a vieții pământești, preotul este prezent în viața fiecăruia. Pe cărarea mântuirii, deseori, omul are momente de cumpănă și de aceea povățuirea duhovnicului este de mare ajutor. Un mare duhovnic, părintele Arsenie Papacioc, spunea „E o mare pierdere pentru un om dacă nu are duhovnic”. Rolul părintelui duhovnic este de a-l povățui pe fiul duhovnicesc spre îndreptarea vieții. Un părinte duhovnicesc devotat vocației de păstor spiritual va sesiza unde trebuie să intervină, unde este păcatul și cu efort și dăruire va salva un suflet, va salva o viață. **Creștinii au credința că prin preotul duhovnic lucrează Dumnezeu.** Moralitatea, sfințenia și evlavia îi sunt necesare duhovnicului, precum și înțelepciunea și prudența, nu doar pentru a fi model celor pe care este chemat să-i călăuzească, ci și pentru nu fi influențat sufletește în asaltul problemelor de zi cu zi.

Dicționar

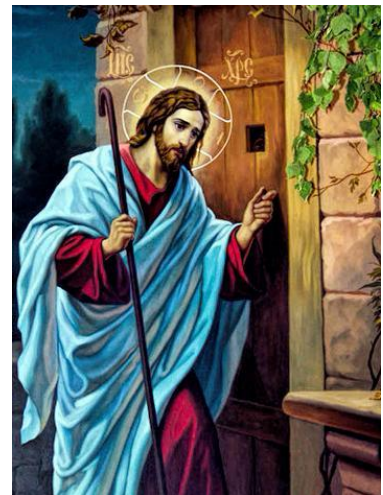
Evlavie = atașament sincer și puternic față de Biserică și practicile sale, pietate, cuvioșie, cucernicie, smerenie, respect față de cele sfinte;

Hristofor = cel ce îl poartă pe Hristos;

Smerenie = e starea omului care, orice s-ar întâmpla, le primește ca din mâna lui Dumnezeu;

Teandric = referitor la natură dublă a lui Hristos de Dumnezeu și om; divin și uman în același timp.

În momentul mărturisirii, părintele începe cu rugăciunea, apoi adaugă cuvânt cu folos. El se adaptează la trebuințele ucenicului său. Rugăciunea este temelia cea dintâi, după care **părintele duhovnic comunică cu fiul duhovnicesc** pentru a-l ajuta să se elibereze de povara păcatelor. Având convingerea că „Dumnezeu știe ascunzișurile inimii” (Psalmul 43, 23), credinciosul este sincer, nu se lasă biruit de rușine când își mărturisește păcatele. **Pocăința nu se face oricum, ci cu părere de rău, cu umilință, cu promisiunea și hotărârea de a nu mai repeta păcatele.** Credinciosul are convingerea că preotul este doar un martor între el și Hristos și nu va spune nimănui cele mărturisite. Urmează dezlegarea de păcate prin formula: „**Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, cu harul și cu îndurările iubirii sale de oameni, să te ierte pe tine fiule (N), și să-ți lase ție toate păcatele.** Iar eu, nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată, te iert și te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin“.

Hristos bătând la ușa inimii

Duhovnicia are două aspecte: cel **sacramental**, de iertare a păcatelor, în cadrul Sfintei Spovedanii și cel **pedagogic**, pastoral, prin faptul că face din cei ce-și mărturisesc păcatele fii duhovnicești. Duhovnicul primește pe fiul duhovnicesc asemeni unui părinte. Este bine ca fiecare creștin să aibă duhovnic. Acesta îl poate ajuta să își depășească neputințele și imperfecțiunile. Părintele duhovnic oferă sfat, rugăciune, precum și canonul „medicamentul” potrivit. Cel ce stăruie pe lângă un duhovnic iese din dezordine și dezechilibru și pune un bun fundament vieții sale. Calitățile duhovnicului se vor răsfrânge și asupra sa și în mod sigur vor face din ucenic, un hristofor.

Ideile cheie

- În timpul Sfintei Spovedanii se transmite **prin punerea mâinilor preotului** asupra credinciosului harul Duhului Sfânt;
- Cel ce-și **mărturisește păcatele** la duhovnic, le arată urâciunea și le ia puterea ispititoare;
- **Duhovnicul** a fost dat ca ajutător omului în cele bune;
- În **Sfânta Taină a Mărturisirii, Duhul Sfânt** e cel ce lucrează prin duhovnic;
- **Taina Pocăinței cuprinde patru elemente:** să mărturisești păcatul, să nu-l mai faci, canonul și dezlegarea de păcate, lupta de a te înfrâna de la păcate.
- **Spovedania** este foarte importantă în urcușul **spre desăvârșire și mântuire** al credincioșilor.

Știați că ...

- ❖ Pentru introducerea credinciosului în atmosfera prielnică a mărturisirii se citesc rugăciunile de iertare sau molitvele pentru spovedanie?
- ❖ Unul dintre duhovnicii români, părintele Teofil Păraianu a fost orb?
- ❖ În Taina Spovedaniei toți oamenii, indiferent de statutul social, sunt egali în fața lui Dumnezeu?
- ❖ Spovedania contribuie la regenerarea spirituală a sufletului care, la rândul său, contribuie și la cea a trupului?
- ❖ Păcatele se depun pe geamul sufletului nostru, așa cum se depun praful și murdăria pe o sticlă, încât nu mai poți să privești prin ea. După ce ai curățat-o poți din nou, să te uiți prin ea?
- ❖ Sfântul Hristofor a fost un sfânt uimitor al Bisericii, chinocefal (cu cap de câine), prăznuit la data de 9 mai?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Duhovnicul
- 2) Spovedania
- 3) Canonul de la spovedanie
- 4) Model de pocăință
- 5) Mărturisirea păcatelor

B

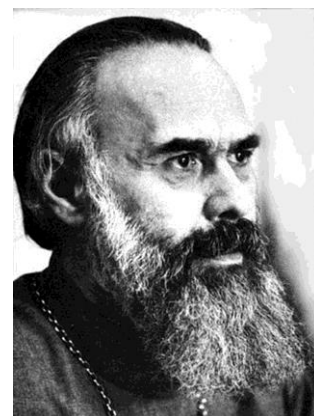
- a) Post, milostenie, rugăciune
- b) Povestea vieții noastre
- c) Aduce o înnoire a omului
- d) Este povățuitor duhovnicesc
- e) Se face regulat, de bună voie
- f) Vameșul din Parabola Mântuitorului

2. Completează spațiile libere, din textul de mai jos, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc: *puterea, sinceritatea, importantă, îndreptare, mântuire.*

„Sfânta Taină a Spovedaniei implică: mărturisirea păcatelor cu toată căința, dorința de, cererea de iertare a păcatelor și întrebarea pusă lui Dumnezeu, prin duhovnic, ce să facem mai departe? Această întrebare este foarte și putem, cu mila lui Dumnezeu, să obținem un răspuns de disciplinare a vieții. Dacă Dumnezeu vede că-l întrebăm cu toată, nu numai că ne dă răspunsul adevărat, ci ne dă și pentru a-l putea realiza” (Arh. Ioachim Pârvulescu - Sfânta Taină a Spovedaniei pe înțelesul tuturor, Mănăstirea Lainici, 2000, p. 38).

3. Citește textul de mai jos și alcătuiește trei reguli personale la care să te raportezi în pregătirea pentru spovedanie.

„Iar la spovedanie nu spun nimic despre altcineva, (...) intenția este de a descoperi adevărul despre noi înșine, de a vedea clar cum este viața noastră, câți oameni am rănit, câți oameni am ofensat, câți oameni am ignorat și dus în ispite (...) iar, povestirea a ceea ce s-a întâmplat, de ce și cum, nu are nici o legătură cu spovedania, asta nu face decât să vă slăbească conștiința și vina, mai ales, duhul de pocăință” (Mitropolitul Antonie de Suroj, <https://doxologia.ro/cum-trebuie-sa-ne-pregatim-pentru-spovedanie>).

Părintele Antonie Bloom
(de Suroj)
(1914-2003)

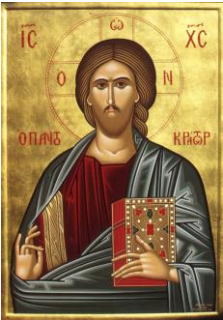
Fișa 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

- a) Dezlegarea păcatelor se primește numai de la preoți. ☐
- b) A te spovedi înseamnă a te smeri înaintea lui Dumnezeu. ☐
- c) În Taina Spovedaniei oamenii au cea mai eficientă terapie spirituală. ☐
- d) Una din cele șapte Sfinte Taine care se repetă, de mai multe ori, în viața omului este Spovedania. ☐
- e) La Taina Spovedaniei, credinciosul își povestește viața. ☐

2. Răspunde următoarelor întrebări:

Când ne putem spovedi?

Mântuitorul a spus:
„Mergi, de acum să nu mai păcătuiești”.
(Ioan 8, 11)

Ce trebuie să facă un om dacă l-a supărat pe semenul său?

Cum se numește rugăciunea de la finalul Spovedaniei?

Cum ne schimbăm în bine după fiecare Spovedanie?

3. Pornind de la expresia „de vreme ce voi flămânzi din nou, de ce să mai mănânc”, alcătuiți un scurt eseu în care să evidențiați importanța Spovedaniei în viața creștinului, chiar dacă va cădea din nou în păcat.

Fișa 3

1. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

I. Criteriile după care alegem duhovnicul sunt:

- a. Dragostea de cele sfinte, vocația sa;
- b. Învățătura lui, ortodoxă;
- c. Modul în care se dedică rugăciunii;
- d. Aspectul fizic.

II. Creștinul își arată respectul față de duhovnic prin :

- a. Ascultarea și îndeplinirea canonului primit;
- b. Indiferență;
- c. Credință și evlavie;
- d. Sinceritate în mărturisirea păcatelor.

Schitul „Înălțarea Sfintei Cruci”, Aiud

III. Duhovnicul este:

- a. Medic sufletesc;
- b. Cel ce nu are voie să facă publică spovedania unui om;
- c. Cel ce are un program pentru spovedania credincioșilor;
- d. Omul pe care-l putem stresa și supăra.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre importanța duhovnicului în viața unui creștin, pornind de la expresiile următoare rostite de un părinte duhovnic:

„Duhovnicul, ca un doctor sufletesc, își formează o imagine a bolii tale și te ajută la tămăduirea ei. Dacă ascunzi unele păcate, pentru că ți-a fost rușine, rămâi neiertat. În timpul mărturisirii, telefonul mobil se închide sau se pune pe modul silențios. Fiecare om ar trebui să-și mărturisească păcatele și să mulțumească lui Dumnezeu că încă mai este vreme de pocăință”.

În redactarea textului, trebuie să respecți construcția unui text de tip argumentativ și să formulezi concluzii proprii la tema dată.

3. Elaborează un text de 10-12 rânduri pornind de la versetul biblic: „Dacă zicem că păcat nu avem ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele. Dacă zicem că n-am păcătuț, Îl facem mincinos și cuvântul Lui nu este întru noi” (I Ioan 1, 8-10). Precizează:

- a. Două denumiri ale Tainei Sfintei Spovedanii;
- b. Două caracteristici ce reies din neacceptarea faptului că avem păcate;
- c. Două consecințe ale mărturisirii păcatelor;
- d. Care este legătura dintre mărturisirea păcatelor și sporirea duhovnicească.

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Părintele Kallistos Ware
(1934-2022)

Profesor universitar la Oxford, întemeietorul Institutului Ortodox de la Cambridge a aflat Ortodoxia, când avea 17 ani, într-o biserică rusească, de pe o stradă din Londra, când la o vecernie în limba slavonă a intrat să vadă ce este acolo. Deși, nu a înțeles niciun cuvânt a avut sentimentul că, acolo a coborât cerul pe pământ. A vrut să facă și el parte din cerul pe pământ, astfel că, la 24 de ani a devenit ortodox, prin Sfântul Ioan Maximovici.

Părintele a avut o viață trăită în Ortodoxie, în care bucuria aflării căii către Dumnezeu se revărsa către ceilalți ca o fântână de har și libertate.

Este considerat un mare teolog al secolului trecut, dar și un mare duhovnic. A activat în lumea academică până la sfârșit și a răspuns celor mai profunde căutări, nedumeriri, probleme, ca și cum îți vorbea personal. Cuvântul său din Taina Spovedaniei tămăduia, limpezea, te ridica deasupra tuturor lucrurilor. Era un duhovnic în Duhul Părinților din vechime și dintotdeauna.

Una din învățăturile sale a fost aceasta: „Neamul este ceva minunat, de mare preț, dar este doar vasul în care se toarnă apa cea vie. Acest vas este un bun slujitor. Dar ceea ce contează este apa vie, euharistică, care îl sfințește. Ea dă viață veșnică neamurilor”.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://doxologia.ro/mitropolitul-kallistos-ware>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Doamne, Tu care nu voiești moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă și să fie viu, Tu care Te-ai pogorât tocmai spre a învia pe cei ce suspină și care sunt morți prin păcat și spre a-i face vrednici să Te vadă pe Tine, Lumina cea adevărată, pe cât este cu putință omului, trimite-mi un om care să te cunoască, ca prin el să învăț a trăi după voia Ta, a singurului Dumnezeu, ca să mă învrednicesc și eu păcătosul, de Împărăția Ta. Amin”.

(Rugăciune pentru găsirea unui duhovnic)

„Fără duhovnici buni, bisericile se golesc și se umplu psihiatriile, închisorile și spitalele”.

(Pr. Paisie Aghioritul)

„Bunule Învățător, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?” (Luca 18,18)

Bucurie și responsabilitate în relațiile dintre tineri

Tinerii ITO 2023-Timișoara

Să explorăm!

1. Ce este bucuria?
2. Cum o putem dobândi și păstra bucuria?
3. Cine ne-a oferit libertatea?
4. Cum trebuie înțeleasă libertatea?
5. Care sunt modalitățile de al cunoaște pe Dumnezeu?

Bucuria este o consecință a faptelor noastre libere. Dacă ne rezumăm doar la satisfacerea plăcerilor materiale, trupești, vom avea parte de o bucurie vremelnică, de o iluzie menită să ne sustragă de la adevăratele bucurii.

Adevărata bucurie poate fi trăită și se poate împlini doar ducând o viață bineplăcută lui Dumnezeu. Aceasta presupune responsabilitate, adică asumarea de către fiecare a urmărilor propriilor sale acțiuni.

După modelul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, creștinii trebuie să ofere exemple de moralitate și demnitate în trăirea libertății, pe care au primit-o în momentul creației.

Libertatea și responsabilitatea sunt căi spre desăvârșire, spre cunoașterea lui Dumnezeu, care dau sens vieții.

Majoritatea oamenilor gândesc, din păcate, că a trăi creștinește la orice vârstă, mai ales la tinerețe, e de modă veche. Tinerii ce trăiesc conform mesajului evanghelic sunt marginalizați și de multe ori cad și victime bulling-ului în școală și-n societate.

Să nu uităm totuși de dialogul dintre Mântuitorul și un tânăr bogat: „Bunule Învățător, ce să fac să moștenesc viața de veci?” (Luca 18, 18-30). Primind răspuns să păzească poruncile divine din Decalog el confirmă că le-a păzit din tinerețile sale. Îndrumat să vândă averea sa și să o împartă săracilor pentru a-L putea urma pe Mântuitorul pe Calea Vieții veșnice dorite, pleacă întristat deoarece era legat de bucuriile vieții trecătoare.

Un tânăr creștin e ghidat de principiul selectivității trecând prin filtrul credinței orice face sau gândește să facă. El gândește că adevărata bucurie e strâns legată de responsabilitatea de a nu pierde mai întâi dragostea lui Dumnezeu și mai apoi a celor din jur, care deseori înțeleg bucuria prin satisfacerea plăcerilor trecătoare. Un proverb vechi spune: „trăiește virtuos la tinerețe ca să te bucuri sănătos și la bătrânețe”.

Plăcerile vieții trecătoare se pot transforma în vicii (tutun, alcool, droguri) care distrug încetul cu încetul sănătatea trupească și pe cea sufletească, deoarece păcatul devenind patimă (viciu) depărtează pe om de adevărata libertate în Dumnezeu.

Credința creștină e bazată pe mărturisirea în cuvinte și fapte a Bucuriei comuniunii omului cu Dumnezeu, realizată prin Întruparea, Jertfa, Învierea și Înălțarea la Cer a Fiului lui Dumnezeu, Care ne îndeamnă la orice vârstă astfel: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 16).

Din păcate, în vremurile noastre, bucuria este înțeleasă greșit, mai ales în rândul tinerilor, care identifică, în mod greșit, bucuria, cu plăcerile păcătoase, materiale, ale vieții. Percepută ca satisfacere a plăcerilor pământești, bucuria este ucigătoare de suflet și durează mai mult sau mai puțin, însă nu este veșnică, iar după moarte vom fi trași la răspundere pentru ceea ce am făcut cu libertatea noastră. Sub masca binelui, pe care o ia bucuria într-o astfel de perspectivă, de fapt ne robește, pentru că e o falsă bucurie, o iluzie menită să ne sustragă de la adevăratele bucurii. O astfel de bucurie nu poate da roade bune decât poate pentru câteva clipe, după care se instaurează fie dependența de anumite „bucurii” păcătoase, fie necazuri și, în mod sigur, o nefericire veșnică.

Așadar, creștinismul nu oprește bucuria, ci o ridică la nivelul cel mai înalt, fiind trăită cu deplină libertate în comuniune cu Dumnezeu și semenii și cu responsabilitatea a celui bun răspuns la Dreapta Judecată a lui Hristos.

Dictionar

Bucurie = Sentiment de mulțumire vie, de satisfacție sufletească.

Libertate = Posibilitatea de a acționa după propria voință sau dorință.

Model = (aici) Persoană, realizare, operă care, prin valoare sau calități, poate servi ca exemplu.

Responsabilitate = obligația ce-i revine unei persoane de a se recunoaște ca autor liber al faptelor sale și de a lua asupra sa urmările acestora.

Idei cheie

- **Bucuria** este a celor care îl caută cu iubire pe Dumnezeu. Bucuria este caracteristica de bază a unui creștin. Bucuria creștină este o realitate care nu poate fi descrisă ușor, fiind spirituală și făcând parte dintr-un mister.
- **Adevărata libertate creștină** nu este libertatea de a face ce vrem. Am văzut că libertatea creștină înseamnă a trăi pentru Hristos și pentru cei din jurul nostru. Ea este cu adevărat trăită și savurată atunci când suntem preocupați cu Hristos.
- **Hristos** față de lume este izvorul de bucurie, iar sfinții sunt modele de viață în Hristos și rugători pentru toți tinerii creștini.

Știați că ...

- ❖ Bucuria are o mulțime de efecte pozitive asupra corpului uman. Printre acestea, enumerăm: eliberarea de endorfine sau „hormonii fericirii”, îmbunătățirea sistemului imunitar, relaxarea mușchilor, îmbunătățirea calității somnului, îmbunătățirea funcției cognitive, lungirea duratei de viață?
- ❖ Zâmbetul implică între 10 și 12 mușchi, în timp ce încruntarea între 20 și 43 de mușchi. Prin urmare, în timp ce zâmbetul contribuie la îmbunătățirea aspectului fizic, încruntarea creează tensiune musculară și deci, mai multe riduri?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A	B
1) Libertatea	a) Rod al credinței în Dumnezeu
2) Responsabilitatea	b) Rugăciune
3) Bucuria creștină	c) Comportament lipsit de responsabilitate
4) Conștiința morală	d) Posibilitatea de a acționa după propria voință
5) Libertinaj	e) Datorie a omului de a-și asuma consecințele faptelor sale
	f) Glasul lui Dumnezeu în sufletul omului

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc: *porunci, săvârșit, liber, arbitru, nesupunerea, puterea, Dumnezeu, pedeapsă*.

„Eu zic că omul s-a născut, că răul n-a preexistat și că omul n-a primit de la acesta puterea de a săvârși cele rele. Omul a avut de la început de a se supune sau nu voii lui Această putere se numea liberul Cum s-a născut răul? Odată creat, omul a primit de la Dumnezeu anumite, pe care neîndeplinindu-le, a săvârșit răul. Deci, răul a început odată cu față de poruncile divine. Nu se poate spune că el a existat dintotdeauna, pentru că acela care l-a are început.” (Metodiu de Olimp, *Despre liberul arbitru*, XVII, în *Scrieri*, p. 230)

Bucuria libertății

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, învățătura despre libertatea și responsabilitatea creștină, având ca suport următorul citat: „Omul cu judecată, luând aminte la sine, cumpănește cele ce i se cuvin și-i sunt spre folos. Acela cugetă care lucruri sunt folositoare pentru firea sufletului său și care nu. Așa se ferește el de cele nepotrivite, care i-ar vătăma sufletul și l-ar despărți de nemurire” (Sfântul Antonie cel Mare, *Învățăături despre viața morală a oamenilor și despre buna purtare*, în *Filocalia*, vol. I, Editura I.B.M. al B.O.R., București, 2008, p. 12).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. A fi tânăr creștin înseamnă:

- a. A te bucura de plăcerile lumii acesteia;
- b. A nu-ți asuma responsabilitatea pentru faptele săvârșite;
- c. Să ai discernământ și responsabilitate pentru faptele săvârșite în mod liber;
- d. Să manifeste un comportament libertin.

B. Libertatea creștină înseamnă:

- a. Ieșirea din robia păcatului;
- b. Să alegi între bine și rău;
- c. Să trăiești după propriile tale dorințe;
- d. Să fii meschin.

C. Responsabilitatea creștină înseamnă:

- a. Asumarea vieții libertine;
- b. Control asupra propriilor sentimente;
- c. Lipsa libertății;
- d. Împlinirea poruncilor divine.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor:

„Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Care, după mare mila Sa, prin învierea lui Iisus Hristos din morți, ne-a născut din nou spre nădejde vie, spre moștenire nesărăcacioasă și neîntinată și neveștejită, păstrată în ceruri pentru voi, cei ce sunteți păziți cu puterea lui Dumnezeu, prin credință, spre mântuire, gata să se dea pe față în vremea de apoi. Întru aceasta vă bucurați, măcar că acum ar trebui să fiți triști, încercați fiind de multe feluri de ispite pentru puțină vreme, pentru ca credința voastră încercată, mult mai de preț decât aurul cel pieritor, dar lămurit prin foc, să fie găsită, spre laudă și spre slavă și spre cinste la arătarea lui Iisus Hristos. Pe El, fără să-L fi văzut, Îl iubiți; întru El, deși acum nu-L vedeți, voi credeți și vă bucurați cu bucurie negrăită și preamarită, dobândind răsplata credinței voastre, mântuirea sufletelor.” (I Petru 1, 3-9)

- a. Precizează, cel puțin două caracteristici ale bucuriei creștine.
- b. Prezintă, cel puțin două modalități de manifestare a responsabilității creștine.

3. Realizează o compunere de 100-120 de cuvinte, în care prezinți modalități de manifestare a bucuriei în viața tinerilor, din perspectivă creștină.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

- a. Libertatea pentru un creștin înseamnă să faci ce vrei, când vrei, cum vrei..
- b. Responsabilitate înseamnă să evaluezi posibilele consecințe / urmări ale faptelor tale și să te oprești dacă ele conduc spre ceva rău.
- c. Poruncile lui Dumnezeu reprezintă limitele libertății noastre înăuntrul cărora putem găsi adevărata bucurie.
- d. Responsabilitate înseamnă să asumarea obligației de a da socoteală, de a plăti pentru faptele prin care ai cauzat prejudicii aproapelui
- e. Sediul bucuriei este sufletul, sediul plăcerii este trupul.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, în care să exprimi necesitatea cultivării responsabilității față de chemarea adresată de Dumnezeu fiecărui om în scopul împlinirii și fericirii sale în această viață și în cea viitoare, pornind de la următorul citat:

„Omul este creat de Dumnezeu cu pecetea responsabilității imprimată în el. Este aici o dovadă a existenței lui Dumnezeu. Sunt responsabil, trebuie să răspund la chemarea lui Dumnezeu pentru tot ceea ce am, pentru tot ceea ce există în jurul meu, pentru mine însumi; trebuie să-i dau înapoi lui Dumnezeu tot ceea ce El mi-a dăruit, trebuie să mă dăruiesc pe mine însumi. Dumnezeu vrea să Îl iubesc, pentru că El mă iubește. (...) Trebuie să simțim că iubirea ne vine de la Dumnezeu, că avem o responsabilitate față de celălalt, că suntem responsabili față de el înaintea lui Dumnezeu; dacă o simte așa, celălalt nu va putea rezista iubirii.” (Costa de Beauregard, Marc Antoine, Dumitru Stăniloae, *Mică Dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica*, Editura Deisis, Sibiu, 1995)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 130 - 150 de cuvinte, în care să prezinți, argumentat, modalități și mijloace prin care tinerii creștini pot să dobândească bucuria adevărată, pornind de la următorul citat:

„Ascultă, fiule, și primește învățătura mea și nu lepăda sfatul meu. Și bagă picioarele tale în obezile ei și în lanțul ei grumazul tău. Înconvoaie umărul tău și o poartă pe ea (...) Că mai pe urmă vei afla odihna ei și ți se va întoarce întru bucurie. Și îți vor fi obezile ei acoperământ de tărie și lanțurile ei podoabă de mărire. Că podoabă de aur este în ea și legăturile ei fire de iachint.” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, 6, 24-31)

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Proroc Daniel, ocrotitorul tinerilor

Pe data de 17 decembrie, anual, Biserica Ortodoxă îl cinstește pe Sfântul Proroc Daniel, ocrotitorul tinerilor, al tuturor celor aflați în primejdii, dar și al celor plecați în străinătate. Sfântul Proroc Daniel a trăit cu 460 de ani înainte de Hristos.

Atunci când Ierusalimul a fost cucerit de împăratul babilonean Nabucodonosor, Daniel împreună cu alți tineri au fost luați robi. După ce i-a impresionat pe cei din jurul său cu înțelepciunea pe care o avea, Daniel este invitat de împărat la palat pentru a-i tâlcui visele, întrucât niciun vrăjitor de la palat nu reușise acest lucru.

În vremea regelui Darius, pentru că a refuzat cu înverșunare să se închine idolilor, a fost aruncat într-o groapă cu lei, din care l-a salvat Dumnezeu. În urma acestei minuni, Regele Darius a scris la toate popoarele, neamurile și limbile care locuiesc peste tot pământul: „Pacea voastră să sporească! Poruncă iese de la mine ca în tot cuprinsul regatului meu să se teamă și să tremure lumea înaintea Dumnezeului lui Daniel, că El este Dumnezeu cel viu, Care rămâne în veci și împărăția lui nu se va nimici, iar stăpânirea Lui nu va avea sfârșit.” (Daniel 6, 26-27)

- Mai mult despre viața acestui proroc accesați: <https://youtu.be/ei25T-AUUK4?si=j2tG5GpFSw4LdKNy>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții Proorocului Daniel?

Moment de rugăciune

„Mari sunt faptele credinței; că în mijlocul izvorului văpăii, ca într-o apă de odihnă sfinții trei Tineri s-au bucurat și Prorocul Daniel păstor leilor ca unor oi s-a arătat. Pentru rugăciunile lor, Hristoase Dumnezeule, miluiește-ne pe noi. (...) Luminându-se cu duhul inima ta cea curată, vas de prorocie te-ai făcut; că ai văzut cele ce erau departe, ca și cum ar fi fost de față și pe lei i-ai îmblânzit, fiind aruncat în groapa lor. Pentru aceasta pe tine te cinstim, Prorocule, Fericite Daniel. (...) Proroc, vestind de mai înainte cunoștința celor viitoare, te-ai arătat, Sfinte Daniel, că nașterea cea din Fecioara și venirea lui Hristos, mai dinainte ai însemnat-o tuturor. Pentru aceasta, prăznuind astăzi preasfântă pomenirea ta, întru veselie inimii, cu credință te laudăm pe tine.”

(Canon de rugăciune către Sfântul Proroc Daniel)

„Deci, fraților, bucurați-vă! Desăvârșiți-vă, mângâiați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeu dragostei și al păcii va fi cu voi.” (II Corinteni 13, 11)

„Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este.”
(Matei 5, 48)

Monahismul – formă a spiritualității creștine

Slujba călugăriei

Monahi slăvind pe Dumnezeu

Să explorăm!

1. Cum pot oamenii să ajungă la desăvârșire?
2. Ce este monahismul?
3. Când s-a născut monahismul?
4. Care este scopul vieții monahale?
5. Care sunt voturile monahale?
6. Cum este organizat monahismul?

Monahismul este o formă profundă de spiritualitate creștină care își are originile în primele secole după Înălțarea la cer a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și întemeierea Bisericii prin Pogorârea Duhului Sfânt. În acele vremuri, creștinii botezați în numele Sfintei Treimi căutau să trăiască după modelul de viață oferit de Mântuitorul Iisus Hristos și de Sfinții Apostoli. Unii dintre acești credincioși, dorind să atingă desăvârșirea, au ales să trăiască în feciorie, dedicându-se practicării virtuților creștine în fiecare moment al vieții.

Chemarea interioară către sfințenie și persecuțiile împotriva creștinilor din primele veacuri i-au determinat pe acei credincioși să se retragă în locuri pustii. Acolo, departe de agitația lumii, ei își petreceau zilele și nopțile în post și în rugăciune. Astfel, s-a născut monahismul, iar acei credincioși au devenit monahi. În acele locuri izolate, cunoscute doar de Dumnezeu, monahii se rugau pentru ei înșiși și pentru toți oamenii, dorind ca toți să-L cunoască, să-L iubească și să urmeze chemarea la desăvârșire a Domnului Iisus Hristos: „Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este” (Matei 5, 48).

Viața plină de greutate a monahilor este marcată de renunțări de bună voie la plăceri, inclusiv la averi și la anumite alimente. Această existență este respectată de ceilalți credincioși care încercau să trăiască conform voii lui Dumnezeu în societate și în cadrul familiei. Monahii își dedică întreaga viață rugăciunii și muncii, dezvoltând o disciplină spirituală riguroasă.

Scopul principal al monahismului este apropierea de Dumnezeu și atingerea desăvârșirii printr-o viață de rugăciune constantă, meditație și asceză. Monahii renunță la bunurile și plăcerile lumii, trăind în sărăcie, în feciorie (castitate) și în ascultare de bună voie, cele trei voturi monahale. Virtutea cea mai înaltă spre care tinde monahul este dragostea către Dumnezeu. Prin exemplul lor de virtute și sfințenie, monahii influențează pozitiv comunitățile din jur.

Dictionar

Monah = călugăr, persoană care trăiește într-o mănăstire și e angajată în lupta duhovnicească pe calea despătimirii, contemplației și îndumnezeirii sau unirii cu Dumnezeu, prin rugăciune, Sfintele Taine și ascultare.

Asceza = exercițiu făcut în mod conștient și sistematic, pentru desprinderea de patimi și dobândirea virtuților.

Voturi monahale = făgăduințe sau jurăminte ce se fac în fața Sfântului Altar, pentru toată viața și pe care călugărul promite să le respecte.

Inima monahismului este *asceza*, un exercițiu fizic și spiritual care presupune post, rugăciune, practicarea faptelor bune, adică *o angajare pentru disciplina sufletească și trupească* cu scopul de a stăpâni instinctele trupesti și de a cultiva virtuțile. Asceza poate fi practică și de către credincioși.

Născut în primele secole în pustiul Egiptului, monahismul creștin a cunoscut o mare înflorire între secolele al IV-lea și al XI-lea. În Răsărit, un pionier al vieții ascetice a fost Paul Tebeul din Egipt. Organizatorul monahismului a fost, însă, Sfântul Antonie cel Mare, care a adunat monahi în lavre, unde trăiau în rugăciune și muncă. Prima așezare monahală a fost la Fanim, în Tebaida. Sfântul Pahomie, urmașul lui Antonie, a organizat monahi pe o insulă de pe Nil, creând astfel monahismul de obște (chinovial), unde monahii trăiau în comunități.

Din punct de vedere organizatoric, există trei feluri de viață monahală:

1. **Viața de obște** sau **Chinovia**: Viața de comunitate, unde monahii trăiesc împreună.
2. **Viața de sine** sau **Chinovia mică**: Conviețuirea a doi sau trei călugări.
3. **Sihăstria sau pustnicia**: Viața retrasă în singurătate, în munți, peșteri sau deșerturi.

Mănăstirea Agapia Veche - Neamț

De-a lungul istoriei, monahii au jucat un rol crucial în păstrarea și transmiterea cunoștințelor religioase și laice. Mănăstirile au fost centre de educație și cultură, contribuind la traducerea și copierea manuscriselor. În cadrul lor se oferea ajutor caritabil văduvelor, orfanilor, bolnavilor ș.a.

Monahismul rămâne o componentă vitală a spiritualității creștine, oferind un exemplu de viață dedicată lui Dumnezeu și slujirii comunității. Prin angajamentul lor față de rugăciune, virtute și renunțare, monahii sunt considerați faruri spirituale, esențiale pentru întreaga Biserică și societate.

Idei cheie

- **Monahismul** este modul de viață în care creștinul renunță la preocupările lumești pentru a se dedica pe deplin lucrării duhovnicești.
- **Scopul** principal al monahismului este apropierea de Dumnezeu și atingerea desăvârșirii.
- La intrarea în monahism, monahul depune, de bunăvoie, trei **toturi**, prin care îi făgăduiește lui Dumnezeu: **sărăcia**, **castitatea** sau **fecioria** și **ascultarea**.

Știați că ...

- ❖ Primele școli și primele spitale au fost înființate pe lângă mănăstiri?
- ❖ Sfântul Vasile cel Mare este considerat fondatorul regulilor monahale în ortodoxie?
- ❖ În Apus, Sfântul Benedict de Nursia a întemeiat monahismul apusean prin regulile benedictine, inspirate de Sfântul Vasile cel Mare?
- ❖ De la călugări avem obiecte bisericești de mare valoare artistică?
- ❖ Sfântul Munte Athos este o republică semiautonomă de călugări ortodocși?
- ❖ Primele tiparnițe din țara noastră au fost înființate de călugări, prin munca lor asigurându-se unitatea limbii românești?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Monah
- 2) Inima monahismului
- 3) Virtutea cea mai de preț a monahilor
- 4) Autorul *Regulilor monahale*
- 5) Prima așezare monahală

B

- a) Sfântul Vasile cel Mare
- b) Iubirea lui Dumnezeu
- c) Călugăr
- d) Fanim, în Tebaida Egiptului
- e) Preot
- f) Asceza

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc în text: *mănăstirea, tipărire, palatul, monahismul, iconografiei, spiritualității, conducător*

Monahismul este o formă a creștine deoarece contribuie la promovarea culturii și a artei, în toate formele de manifestare. În cadrul mănăstirilor se lucra la caligrafierea de manuscrise, de carte bisericească, a lucrărilor cu profil istoric, literar sau de alt gen, scrise de monahi. Călugării au contribuit la dezvoltarea arhitecturii, picturii,, broderiei, muzicii și a altor arte.

În fruntea unei mănăstiri se află un numit părinte stareț sau egumen, căruia călugării trebuie să i se supună.

La români, a fost introdus cu mult înainte de venirea în Țara Românească a Sfântului Nicodim de la Tismana. El a ridicat în județul Mehedinți Vodița.

Sfântul Cuvios Antonie cel Mare

3. Prezintă, în aproximativ 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități de slujire a monahilor în lumea de astăzi, pornind de la citatul următor: „Monahismul a fost cel care a menținut unitatea Bisericii, deoarece el a fost creat pentru credincioși, pentru ca aceștia să poată atinge ceea ce este dificil de realizat în mijlocul lumii. Jertfa monahului pentru lume, asceza, lupta împotriva patimilor, dobândirea virtuților, rugăciunea și relația fiecăruia cu dumnezeirea sunt elemente care definesc viața monastică.” (Arhim. Iustin Pârnu)

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

- A.** Scopul principal al monahismului este:
- a. Dobândirea bogăției materiale;
 - b. Aproximarea de Dumnezeu și atingerea desăvârșirii;
 - c. Căutarea faimei și a recunoașterii;
 - d. Explorarea lumii.
- B.** Una dintre caracteristicile vieții monahale este:
- a. Renunțarea la bunuri și la plăcerile lumii;
 - b. Călătorii și aventuri în natură;
 - c. Trăirea în lux și opulență;
 - d. Participarea la petreceri și evenimente mondene.
- C.** Monahismul a contribuit la cultură și educație prin:
- a. Construirea unor orașe mari;
 - b. Dezvoltarea tehnologiei moderne;
 - c. Traducerea și copierea manuscriselor;
 - d. Inventarea unor noi curente artistice.

Schitul Prodromu din Muntele Athos

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Un călugăr trebuie să fie un bătrân frumos, un bătrân îmbunătățit, un bătrân de care se bucură oamenii. [...] să se bucure oamenii de existența ta, cum se bucură de o floare, cum se bucură de o apă limpede, cum se bucură de un peisaj frumos, de un răsărit de soare, de un apus de soare, cum se bucură oamenii de lucrurile frumoase din jurul lor.” (Părintele Teofil Păvălian)

- a. Precizează, cel puțin două modalități, prin care călugărul poate sluji lui Dumnezeu prin fapte.
 - b. Precizează, cel puțin două modalități, prin care călugărul Îl poate lăuda pe Dumnezeu în cuvânt.
 - c. Precizează, cel puțin două modalități, prin care călugărul Îl poate cinsti pe Dumnezeu cu gândul.
- 3. Compune o rugăciune de laudă adusă lui Dumnezeu sau o maximă, de aproximativ 120 de cuvinte, în care să nuanțezi ajutorul dat oamenilor de către Dumnezeu prin monahii cu viață sfântă, evidențiind cel puțin trei modalități, prin care aceștia îi ajută pe creștini pe calea mântuirii.**

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

- a. Monahul trebuie să asculte de starețul mănăstirii.
- b. Monahii se pot căsători o singură dată în viață.
- c. Monahul nu trebuie să țină toate posturile rânduite de Biserica Ortodoxă.
- d. Întemeietorul monahismului la români este Sfântul Nicodim de la Tismana.
- e. Monahul trebuie să fie smerit.

2. Scrie un text argumentativ de 10-15 de rânduri, despre *importanța mănăstirilor pentru viața duhovnicească și culturală a românilor*, pornind de la cuvintele Părintelui Iustin Pârvu: „Monahismul înseamnă viață și iubire, este chipul cel mai frumos pe care ni l-a lăsat Hristos... Monahii, trăind departe de lume, se jertfesc pentru lume pentru ca, din iubire, jertfa, viața și munca lor, să se hrănească duhovnicește și să sporească și ceilalți oameni. Monahii trebuie să fie iubire, jertfă și milostenie. Când plânge lumea, plânge și monahul, iar când se bucură, aduc împreună laudă lui Dumnezeu.” (Arhim. Iustin Pârvu)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecti construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de aproximativ 150 de cuvinte, în care să exprimi, argumentat, importanța rugăciunii monahilor pentru lume, pornind de la cuvintele Sfântului Siluan Athonitul:

„Lumea stă prin rugăciunile sfinților, și monahul este chemat să se roage pentru întreaga lume. [...]

Monah e omul care se roagă pentru întreaga lume. Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, dă monahului iubirea Duhului Sfânt și această iubire umple inima monahului de durere pentru oameni. [...]

Mulțumită monahilor, rugăciunea nu încetează niciodată pe pământ; iar aceasta este de folos pentru întreaga lume, fiindcă lumea stă prin rugăciune”.

(Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*)

Călugărițe în rugăciune

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Paisie Aghioritul

(1924-1994)

Cuviosul Paisie Aghioritul s-a născut în Farasa Capadociei – Asia Mică, la 25 iulie 1924. Este unul dintre cei mai iubiți părinți care au viețuit în Sfântul Munte Athos. Pe 12 iulie 1994, și-a dat sufletul în mâinile Domnului, fiind înmormântat la mănăstirea din Suroti, lângă Tesalonic, potrivit dorinței sale. Între scrierile sale amintim: „Cu durere și dragoste pentru omul contemporan”;

„Trezire duhovnicească”; „Nevoință duhovnicească”; „Viața de familie”; „Patimi și virtuți”; „Despre rugăciune”; „Flori din Grădina Maicii Domnului”; „Sfântul Arsenie Capadocianul” etc. Cuviosul Paisie a făcut, și continuă să facă și după adormirea sa, multe minuni. Nu a fost un fals făcător de minuni. A fost un om al lui Dumnezeu, un creștin adevărat. Era un om al dragostei și al jertfei; om care își oferea, în adevăratul sens al cuvântului, întreaga ființă și întreaga viață lui Dumnezeu și celui creat după icoana Lui, omului. A fost atletul lui Hristos, slujitorul omului, ascetul monahismului ortodox. Una din apoftegmele sale a fost aceasta: „Cel mai mult îl înduioșăm pe Dumnezeu când ne jertfim pentru aproapele nostru”.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://doxologia.ro/viata-sfantului-cuvios-paisie-aghioritul>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Brațele părintești sânguiește a mi le deschide mie, că în desfătări am cheltuit toată viața mea, spre bogăția cea necheltuită a îndurărilor Tale, privind Mântuitorule, acum, nu trece cu vederea inima mea cea săracă, căci către Tine, Doamne, cu umilință strig: Am greșit, Părinte, la cer și înaintea Ta! Amin.”
(*Troparul care se cântă la slujba tunderii în monahism*)

Slujba marelui și îngerescului chip al călugăriei

„Bucurați-vă pururea. Rugați-vă neîncetat.

Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi.”
(I Tesaloniceni 5, 16-18)

*Iisus Hristos e Pomul Vieții.
 Folosește-te de El cum se cuvine și nu vei muri în veac. (Avva Evagrie Ponticul)*

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

I. Chemarea omului spre asemănarea cu Dumnezeu

- **Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său**, adică a primit sufletul nemuritor, înzestrat cu **rațiune, sentiment și voință**. Prin neascultare, omul a căzut din Rai, rațiunea s-a întunecat, sentimentele de iubire s-au răcit, iar voința s-a înclinat mai mult spre rău.
- Prin întruparea și lucrarea Fiului lui Dumnezeu în lume, omul a fost răscumpărat, dând posibilitatea oamenilor de a-I urma lui Hristos și a dobândi **asemănarea cu Dumnezeu**.
- **Condițiile mântuirii subiective sunt:** dobândirea harului divin, credința și lucrarea faptelor bune.

II. Eu și duhovnicul meu

- **Rolul preotului duhovnic** este nașterea și creșterea duhovnicească a credincioșilor de la statutul de *chip a lui Dumnezeu* la cel de *asemănare* cu Dumnezeu.
- **Duhovnicia are două aspecte: cel sacramental**, ce vizează iertarea păcatelor prin Sfânta Taină a Spovedaniei și **cel pedagogic, realizat prin** călăuzirea spre îndumnezeire, prin sfat, povățuire și alcătuirea unui program duhovnicesc.

III. Bucurie și responsabilitate în relațiile dintre tineri

- **Bucuria creștină se naște din iubirea lui Dumnezeu și a semenilor**. Iubirea lui Dumnezeu constă în răspunul liber al omului la dragostea Sa, răspuns manifestat prin împlinirea voii Lui.
- **Bucuria creștină se manifestă și în relația cu semenii noștri**, atunci când există responsabilitate față de alegerile făcute în mod liber.

IV. Monahismul - formă a spiritualității creștine

- Alături de căsătorie, o altă cale a desăvârșirii creștine este **monahismul**, un tip de viețuire ce presupune renunțarea la preocupările lumești și dedicarea deplină viețuirii în Hristos.
- Cele trei tipuri de viețuire monahală sunt: **chinovia, chinovia mică și pustnicia sau sihăstria**.
- Cele trei voturi monahale sunt: **sărăcia de bună voie, castitatea sau fecioria și ascultarea sau tăierea voii**.

Să exersăm!

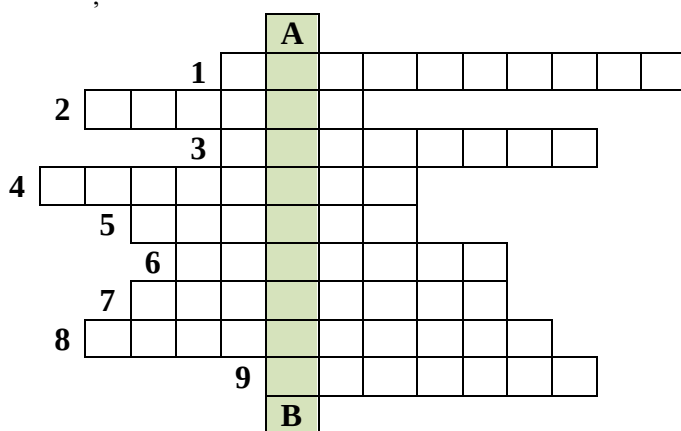
I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Prin creație, omul a fost chemat la măsura îndumnezeirii.
2. Sfințenia nu este accesibilă tuturor oamenilor.
3. Pe cărarea mântuirii, sfatul duhovnicului este de mare ajutor.
4. Spovedania poate fi un prim pas spre sfințenie.
5. Dragostea este o virtute teologică.
6. Tinerii trăiesc în comuniune doar cu aproapele, nu și cu Dumnezeu.
7. Monahii depun trei voturi: sărăcia, castitatea și ascultarea.
8. Ascultarea călugărului înseamnă anularea libertății sale.

II.

Completează rebusul de mai jos și identifică elemente esențiale ale spiritualității și vieții creștine:

A-B: scopul vieții creștine

1. Dumnezeu l-a creat pe om „după chipul și ... Sa”.
2. Sinonim pentru sacrificiu.
3. Locaș teandric.
4. Virtute teologică.
5. Hristos este izvorul
6. Adept al creștinismului.
7. Tip de viață monahală.
8. Vot monahal.
9. Sfânt, întemeietor al monahismului răsăritean.

Activitate practică

Fă Rai din ce dai!

Organizați și desfășurați întâlniri duhovnicești, de tipul „Convorbiri duhovnicești”, cu preoții parohiilor în jurisdicția cărora se află școala la care învățați sau invitând personalități marcante ale vieții spirituale creștine locale, cu care să purtați dialoguri pe teme ce vizează viața lăuntrică/duhovnicească a tânărului creștin din societatea contemporană. Aceste activități pot fi organizate în posturile mari de peste an.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- a. Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să fie îndumnezeit. A / F
- b. Doar prin credință omul se mântuiește. A / F
- c. În spovedanie, creștinul se întâlnește cu Hristos. A / F
- d. Dumnezeu iubește și ajută pe omul păcătos. A / F
- e. Responsabilitatea este cale de săvârșire spre cunoașterea lui Dumnezeu. A / F
- f. Hristos față de lume este izvorul de bucurie, iar sfinții sunt modele de viață în Hristos. A / F
- g. Bucuriile vieții trecătoare se pot transforma în vicii. A / F
- h. Bucuria este o consecință a faptelor noastre libere. A / F

Subiectul II (30 puncte)

Continuă enunțurile următoare în mod corespunzător, potrivit exemplului:

Exemplu: *Dacă omul paradisiac ar fi rămas în ascultare față de porunca divină, atunci el ar fi dobândit asemănarea cu Dumnezeu.*

- a) Dacă omul paradisiac ar fi rămas în ascultare față de porunca divină, atunci ...
- b) Dacă omul a fost creat de Dumnezeu după chipul Său, atunci ...
- c) Dacă cineva își mărturisește păcatele, atunci ...
- d) Dacă fiul duhovnicesc ascultă sfatul duhovnicului, atunci ...
- e) Dacă dragoste nu ai, nimic.....
- f) Dacă nu îți iubești aproapele atunci
- g) Dacă omul trăiește în comuniune cu Dumnezeu, atunci ...
- h) Dacă trăiești virtuos la tinerețe , atunci.....

Subiectul III (40 puncte)

Se dă textul:

„... nașterea duhovnicească depinde de voința celui ce dorește să primească această naștere. [...] cel ce dorește să se nască duhovnicește să chibzuiască bine și să știe ce folos îi va aduce tatăl cel nou din care vrea să se nască.” (Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri*, partea a doua, cap. 39).

Redactează un eseu liber de 150-200 de cuvinte, despre importanța duhovnicului în viața tinerilor. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea expresiei „nașterea duhovnicească”;
- b) Prezentarea a cel puțin trei caracteristici/însușiri esențiale ale părintelui duhovnic;
- c) Argumentarea nevoii de relaționare a tânărului creștin cu părintele duhovnic în vederea sporirii lui spiritual-duhovnicește.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

UNITATEA V

Religiile lumii

Sit arheologic

- 1. Religii în antichitate: în Mesopotamia și în Egipt**
- 2. Religii în antichitate: în Grecia și la Roma**

Recapitulare

Evaluare

„Pe fața pământului veți vedea cetăți fără ziduri, fără legi, popoare care nu cunosc scrierea sau întrebuintarea banilor, dar un popor fără Dumnezeu nu a întâlnit nimeni.” (Plutarh)

Religii în antichitate: în Mesopotamia și în Egipt

Elemente specifice religiei Mesopotamiei

Elemente specifice religiei Egiptului Antic

Să explorăm!

1. De ce au existat mai multe religii?
2. Ce știm despre civilizația mesopotamiană?
3. Care erau elementele specifice religiei Mesopotamiei antice?
4. Ce știm despre civilizația Egiptului antic?
5. Care erau elementele specifice religiei Egiptului antic?

După căderea în păcat a protopărinților, oamenii doreau să recucerească paradisul pierdut, dar fără ajutorul lui Dumnezeu, ci doar prin ei înșiși, la fel cum Adam și Eva au vrut să devină asemenea lui Dumnezeu, însă nu prin împărtășirea de iubirea Lui, ci prin neascultare și răzvrătire.

Momentul de cotitură în istoria umanității îl constituie **construirea Turnului Babel**, pentru că, așa cum este descris acest moment în Sfânta Scriptură (Facerea 11), el a avut ca urmare pedepsirea trufiei manifestată de cei care l-au înălțat, căci Dumnezeu le-a amestecat limbile. Din acel moment Dumnezeu a rămas să Se descopere, în mod supranatural, doar urmașilor lui Eber, care nu s-a învoit cu gândul și fapta celorlalți oameni la construirea Turnului Babel, și astfel, asistăm la

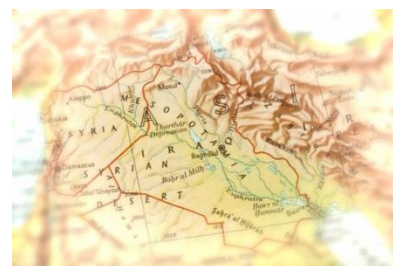
împărțirea neamurilor în: poporul ales (poporul evreu, urmaș al lui Eber) și popoarele păgâne, cărora Dumnezeu nu li s-a mai descoperit, ceea ce a dus la o înțelegere greșită a divinității din partea lor, și astfel au apărut zeii, creații ale minții umane.

Una dintre cele mai vechi civilizații umane a fost **civilizația mesopotamiană**, de numele căreia se leagă două popoare diferite: sumerienii – nesemiți și akkadienii – semiți.

În Asia de Sud - Vest, între Tigru și Eufrat se întinde Mesopotamia, „țara dintre râuri” — Irakul de astăzi. De la sfârșitul mileniului al IV-lea î.d.Hr. și până la cucerirea romană (secolul al II-lea d.Hr.), în acest tărâm mitic s-au succedat mari popoare și civilizații: sumerienii, akkadienii, asirienii, babilonienii etc; mari regate și imperii celebre: regatul sumero - akkadian, imperiul sumerian, akkadian; regi faimoși: Assurbanipal sau Nabucodonosor al II-lea; cetăți legendare: Ninive, Babilon, Assur, Ur, Uruk, toate intrând definitiv în conștiința umanității.

Izvoarele religiei mesopotamiene sunt miturile (mitul creației *Enuma elish*), epopeile (*Epopeea lui Gilgameș*), textele sapiențiale (*Codul lui Hammurabi*). În textele acestor izvoare descoperim o multitudine de cunoștințe științifice, filosofice, religioase, morale, de drept civil, penal, de drept administrativ, comercial și familial ale babilonienilor.

Religia din Mesopotamia, politeistă, impresionează prin numărul mare de zei, peste 2500 de zei, reprezentări sub formă umană și fiind socotiți nemuritori, atotștiutori, desăvârșiți. Fiecare oraș avea un zeu

Harta Mesopotamiei

principal ca și conducător, iar regele era considerat ca fiind ales de zei și era numit fiul zeilor, având însușiri ca sfințenia și fiind socotit ca mijlocitor între zei și popor, îndeplinind și funcția de Mare-Preot.

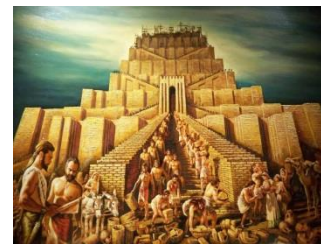
PRINCIPALII ZEI DIN PANTEONUL MESOPOTAMIAN		
Triada Marilor Zei (Triada cosmică)	Triada Zeilor Planetari	Triada Pământească
1. An sau Anu (Cerul = Tatăl Ceresc), zeu uranian, ce formează împreună cu soția sa, zeița Antu (Pământul = Mama Glie) cuplul primordial; 2. Enlil (Bel), zeul atmosferei și al pământului, considerat Marele Munte, înzestrat cu forțe benefice și malefice, avându-și templul principal la Ninive; 3. En-Ki (Ea) , zeu al apei ce i-a ajutat pe oameni să cunoască înțelepciunea, să dezvolte tehnica, filosofia, artele etc.	1. Sin (Nanna), zeul masculin al lunii, este considerat stăpânul timpului sacru și profan; 2. Șamaș (Utu), zeul Soarelui și fiul lui Sin având multiple funcții legislative, juridice etc., fiind considerat patronul ghicitorilor și protectorul celor bolnavi; 3. Iștar (Innana) este zeița dragostei, a iubirii, a fost identificată cu planeta Venus, Luceafărul de dimineață; în Vechiul Testament apare sub denumirea de Astarte.	1. Ninurta , zeul pământului și al furtunii; 2. Nintu , zeița nașterii, zeița mamă, mama tuturor ființelor; 3. Nergal , zeu al Infernului.

Zeul Enki

Elemente specifice religiei civilizației mesopotamiene. În textele sacre mesopotamiene găsim că omul a fost creat de zei din lut și din sângele lor, cu scopul de a le sluji acestora. Credeau în viața de după moarte și că trupul se va întoarce în pământ, iar sufletul va merge în împărăția morților, pe „tărâmul fără întoarcere”. Cel mort nu putea deveni niciodată zeu, iar la moartea unui rege erau uciși câțiva slujitori ai lui - soldați, muzicanți, femei – care erau îngropați lângă el, având credința că aceștia îl vor sluji și-i vor ține companie în viața viitoare.

Templul era locul cel mai important și de mare preț al orașului, având rol cultic (se desfășurau rânduielile sacramentale, jertfele etc), economic (aici se desfășurau activități economice, comerciale, operații bancare, împrumuturi), cultural (aveau școli unde se învățau științele și artele) și rol de observator astronomic. O parte importantă a templului era ziguratul, un fel de piramidă în trepte, cu 3-7 etaje, iar vârful lui se considera că este locul cel mai sacru, de întâlnire a cerului cu pământul. La templu slujea un număr foarte mare de

Construirea Turnului Babel

preoți, care îndeplineau diferite funcții. Aici se aduceau jefre de animale sau ofrande de fructe zeilor (în fiecare zi, de două ori), în cadrul unor procesiuni și rugăciuni, iar cea mai mare sărbătoare a lor era cea de Anul Nou, când avea loc un ritual, o nuntă sacră între rege și zeița orașului.

Cu privire la aspectele de natură morală, la mesopotamieni fiecare om avea îndatoriri față de semenii lui, acestea fiind stabilite de către zei, care îi răsplăteau sau pedepseau pentru faptele lor.

Religia mesopotamiană a dispărut cu puțin înaintea secolului I al erei creștine.

Religia Egiptului Antic este considerată ca având cea mai lungă perioadă de existență dintre toate religiile lumii, cu peste trei milenii de istorie, fiind o veritabilă *axă de spiritualitate a lumii Orientului Antic*, iar pentru mulți specialiști rămâne și astăzi *enigmatică și stranie*, extrem de *complexă și conservatoare*, având ca punct central de referință o *lume de dincolo, sacră, neschimbătoare*, în totală opoziție cu lumea de aici, nesigură și efemeră.

Religia vechilor egipteni, ca și la majoritatea popoarelor antice, era politeistă, unde faraonii erau considerați ca fiind fii și moștenitori ai zeilor, de aceea nașterea lor era privită ca un fel de concepere supranaturală dintre o pământească și zeul Ra (zeul Soare). Urcarea pe tron a faraonului era

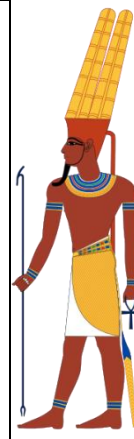
Harta Egiptului Antic

văzută ca urcarea soarelui pe tronul zeului Horus, moment în care faraonul era investit cu putere divină de chiar zei.

Cele mai reprezentative izvoare arheologice, literare, artistice care ne permit o reconstituire a istoriei religioase egiptene sunt: textele celebrelor piramide de pe valea Nilului, templele divine și funerare, textele sarcofagelor, *Cartea Morților*, numeroase monumente de artă religioasă, statui, basoreliefuli, fresce etc.

PRINCIPALII ZEI DIN PANTEONUL EGIPTEAN						
Re (Ra) , zeu solar, care „navighează” cu barca în oceanul cerului, înfruntând forțele întunericului ce erau de multe ori reprezentate printr-o reptilă.	Horus , zeu solar, considerat a fi „sufletul” sau copilul lui Ra, este reprezentat cu trup de om și cap de soim.	Ptah , zeu al pământului și al morții (mumificatorul, avea ca animal sacru taurul Apis).	Osiris , tatăl lui Horus și soțul zeiței Isis, fiind considerat marele și puternicul prieten morților	Seth , zeul furtunii, care-l ucide pe fratele său, Osiris.	Thot — zeu al lunii, considerat a fi părinte al înțelepciunii, al artelor și științelor, este inventatorul cuvintelor sacre (hieroglifice).	Amon , zeul suprem al perioadei de apogeu al Egiptului, care prin unirea cu zeul Re (Amon-Re), a devenit cel mai puternic zeu egiptean.

Elemente specifice religiei Egiptului Antic. Omul a fost creat de zei și era numit fiu al zeilor, care-i iubeau pe oameni, îi ajutau, îi ocroteau, iar omul era socotit ca slujitor și rob al lor. Pentru că iubeau viața, egiptenii considerau că viața viitoare este o continuare a vieții de pe pământ, iar sufletele celor morți aveau ca țință *Împărăția lui Osiris*, unde duceau o viață fericită, dar până să ajungă acolo, călătoria lor postumă era plină de peripeții, și astfel s-a compus *Cartea Morților*, care era un ghid al lumii de dincolo și în care sufletul celui mort găsea indicii despre ceea ce trebuia să spună și să facă pentru a izbuti să ajungă în fericita lume a morților, unde servea lui Osiris. În capitolul 125 din *Cartea Morților* este surprinsă Judecata de Apoi a lui Osiris, când inima celui decedat este cântărită dinaintea împăratului lumii de dincolo și a celor 42 de judecători.

Familia (îmbrăcată în alb) priveghea pe cel decedat și se oficiau funerariile

Scena funerară: defunctul însoțit de Anubis era judecat în fața lui Osiris

Templele erau *locuințele zeilor* fiind împodobite cu statuile acestora și cu animalele lor sfinte. În ele nu se oficiau niciodată ceremonii publice, căci doar preoții principali și uneori faraonul intrau în ele. La statuile zeilor se făcea zilnic toaletarea, oferindu-li-se mâncăruri alese, aducându-li-se flori multe, așa încât jerfele și ofrandele aduse lor constituiau partea principală a riturilor cultului egiptean. Marele și adevăratul preot era faraonul, ca zeu și fiu al zeilor, ceilalți fiind socotiți înlocuitori sau împuterniciți ai faraonului.

Trăind într-un complex univers mitic, egiptenii acordau o mare importanță cultului religios, care era de două feluri: *particular* - se desfășura în cadrul familiei, fiind efectuat de tată – și *public*, fiind efectuat de preoți zilnic. Marile sărbători religioase prilejuiau un spectacol deosebit. Ofrandele și jertfele impresionau printr-o abundență ieșită din comun. Din datele înscrise pe papirusuri păstrate în arhiva unui templu rezultă că erau aduse zilnic 5000 de pâini, zeci de animale, o cantitate mare de bere și vin. Ritualul era extrem de complicat și consta din aprox. 50 de secvențe de ceremonie: rugăciuni, prezentarea zeului către popor, imnuri, muzică, dansuri, procesiuni etc. Sărbătorile erau numeroase, fiind legate de momentele esențiale din viața templului (fiecare templu își avea propriile zile de sărbătoare și în întreaga țară existau sute de temple). Aceste sărbători erau date în cinstea revărsării Nilului, la schimbarea anotimpurilor, cu

ocazia momentelor semnificative din viața faraonului.

Cultul morților reprezintă poate cel mai interesant aspect al religiei egiptene și se referă direct la concepția privind nemurirea sufletului. În viziunea spiritualității egiptene, omul, creat de zei, este alcătuit din: materie (lut), suflet imaterial, suflet divin (*Ka*) - având forma corpului și reprezentând în esență „haloul sacru”. Oamenii obișnuiți erau înmormântați în gropi, pe când persoanele nobile, de vază și, mai ales, faraonii erau îngropați în piramide, cele mai renumite fiind marile piramide de la El Giseh, care adăpostesc mumiile a trei faraoni: Kheops, Khefren și Mykerinos.

Egiptenii conservau cadavrele prin îmbălsămare, practică unică în Orientul Apropiat, din care preoții egipteni au făcut o adevărată artă ce înfruntă milenii până astăzi (descrieri relevante privind tehnicile de îmbălsămare, ritualurile se regăsesc în operele lui Herodot sau ale lui Diodor din Sicilia).

Dicționar

Enuma elish = poem epic al creației în mitologia mesopotamiană, descoperit sub formă fragmentară în ruinele bibliotecii lui Assurbanipal, în Ninive. Numele vine de la cuvintele de început ale poemului și care înseamnă „Pe când era acolo sus”.

Faraon = titlu purtat de vechii regi ai Egiptului.

Ghilgameș = erou mitic mesopotamian cu puteri supraomenești, care a devenit rege al orașului-stat Uruk al civilizației sumeriene și despre care aflăm că face o lungă călătorie în căutarea nemuririi.

Hammurabi = rege babilonian care a trăit în perioada anilor 1810 -1750 î.Hr.) și căruia i se datorează alcătuirea primului cod de legi, care-i poartă numele.

Îmbălsămare = practică de oprire a procesului de putrefacție și de conservare a cadavrelor prin folosirea substanțelor chimice, rășini și balsamuri.

Texte sapiențiale = texte pline de înțelepciune (lat. *sapientialis* – înțelepciune), texte morale, proverbe.

Piramidă = monument funerar gigantic de piatră, ridicat pentru vechii faraoni ai Egiptului.

Popoare semitice = denumirea de „semitice” provine de la numele lui Sem, fiul cel mai mare al lui Noe, și care este socotit strămoș al popoarelor arabice și al poporului evreu.

Turnul Babel = construcție masivă, pe care urmașii lui Noe (în mod deosebit urmașii lui Ham, unul dintre fiii lui Noe) au construit-o în anul 2800 de la facere cu gândul de a sfida pe Dumnezeu, ca să se refugieze acolo și să nu mai moară înecați în eventualitatea unui alt potop. Numele de Babel înseamnă, în vechea limbă aramaică, „amestecare”.

Ideile cheie

- **Elemente specifice religiei Mesopotamiei:** politeistă, idolatră, număr foarte mare de zei (An, Enlil, Enki, Sin, Iștar etc), mituri sacre (Enuma Elish, Epopeea lui Ghilgameș), omul creat de zei din lut și sângele lor ca să fie slujitori ai lor, credința în viața de după moarte, la moartea regilor erau uciși câțiva servitori ai acestora și îngropați lângă ei, templul avea multiple roluri (cultic, economic, cultural, observator astronomic etc) - de aceea erau foarte mulți slujitori, aveau reguli date de zei pe care le urmau;
- **Elemente specifice religiei Egiptului Antic:** politeistă, idolatră, număr foarte mare de zei (Re, Horus, Osiris, Isis, Amon etc), izvoare sacre (mitul lui Osiris și Isis, Cartea Morților etc), omul creat de zei ca să fie slujitori și robi ai lor, credința în viața de după moarte, doar nobilii și faraonii erau îngropați în piramide, pe când oamenii obișnuiți în gropi, templele erau locuințele zeilor – faraonul era socotit marele preot, cultul morților era cel mai interesant aspect al religiei lor – îmbălsămarea, multe sărbători legate de momente esențiale din viața templului.

Știați că ...

- ❖ Limba lui Adam a continuat să fie vorbită numai de Eber?
- ❖ Din fiii lui Noe (Sem, Ham și Iafet), care este socotit ca al doilea Adam, s-a înmulțit omenirea după Potop?
- ❖ Tema centrală a Epopeii lui Ghilgameș este căutarea nemuririi?
- ❖ Mitul potopului este atestat în toate civilizațiile lumii arhaice?
- ❖ Numele de Mesopotamia (gr. μέσος – între și ποταμούς - râuri) a fost dat pentru prima dată de istoricii greci pentru a se referi la aria geografică largă dintre râurile Tigru și Eufrat?
- ❖ Herodot afirma despre egipteni că „sunt cei mai religioși oameni din lume”?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Zeu egiptean
- 2) Cartea Morților
- 3) Zigurat
- 4) Enuma Elish
- 5) Zeu mesopotamian

B

- a) Izvor literar sacru egiptean
- b) Izvor literar sacru mesopotamian
- c) Osiris
- d) Piramidă în trepte
- e) An
- f) Herodot

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc: *rege, fiu, ziguratul, locuința, mesopotamiană, egiptenilor*.

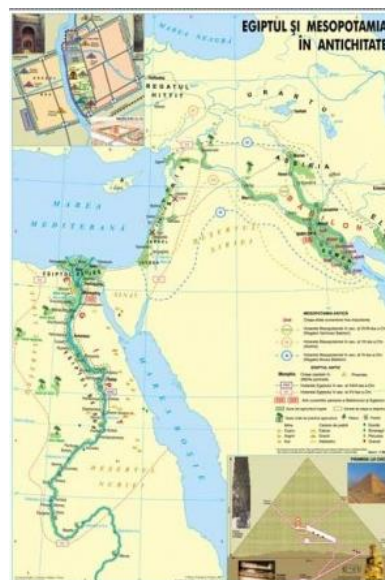
a) Religia este cea mai veche religie cunoscută.

b) La mesopotamieni templul, considerat zeilor, era cel mai mare bun al orașului.

c) La vechii egipteni, zeul era tratat ca un căruia nu trebuia să-i lipsească nimic.

d) Unul dintre faraonii Egiptului, *Akhenaton*, a inițiat o reformare a religiei, prin care a încercat să le impună credința într-un singur zeu, îndreptându-i, astfel, către monoteism.

e) Conform religiei egiptenilor, omul a fost creat de zei, fiind numit al zeului.

Harta Egiptului și a Mesopotamiei în antichitate

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei asemănări și cel puțin două deosebiri între religia mesopotamiană și cea a vechilor egipteni, având ca suport următorul citat: „Asemenea sumerienilor, și egiptenii au realizat [...] complexe și puternice organizări religioase, realizări culturale, literare, artistice. Dar tot acest drum, egiptenii nu l-au parcurs singuri; au avut exemplul unei societăți mai vechi de același tip – a societății sumeriene” (Ovidiu Drimba, *Istoria culturii și civilizației*, vol.1).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Traida cosmică de zei mesopotamieni era alcătuită din:

- a. Sin, Șamaș, Iștar;
- b. An, Enlil, Enki;
- c. Ra, Horus, Iștar;
- d. Ninurta, Nintu, Nergal.

B. Cel mai popular mit egiptean era:

- a. Ghilgames;
- b. Cartea Morților;
- c. Enuma elish;
- d. Osiris și Isis.

C. Diversitatea religiilor, în lumea antică, a apărut:

- a. La Turnul Babel;
- b. În Egipt;
- c. La Rusalii;
- d. Ca răsplată pentru faptele minunate ale oamenilor.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor:

„Moartea și lumea de dincolo i-au preocupat pe egipteni mai mult decât pe alte popoare din Orientul Apropiat. Pentru faraon, moartea constituia punctul de plecare al călătoriei sale celeste și al «imortalizării» sale. Pe de altă parte, moartea implica direct pe unul dintre cei mai populari zei egipteni: Osiris” (Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol 1).

Scene ale judecării sufletului după moarte în religia Egiptului Antic

- a. Precizează, cel puțin două caracteristici ale cultului morților la vechii egipteni.
- b. Identifică, cel puțin două elemente comune între religia mesopotamiană și cea a vechilor egipteni.

3. Realizează un eseu liber, de 100 - 120 de cuvinte, despre modul în care era percepută relația om-divinitate în religia egipteană sau în cea mesopotamiană, la alegere.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

- a. În templele mesopotamiene se oficiau ceremonii publice.
- b. Preoții slujitori la templele egiptene erau considerați înlocuitori sau împuterniciți ai faraonului.
- c. Imperiul sumerian aparținea Egiptului Antic.
- d. Egiptenii conservau cadavrele prin îmbalsămare.
- e. Cea mai mare sărbătoare a mesopotamienilor nu era cea de Anul Nou.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, cu privire la concepția despre om din perspectiva religioasă mesopotamiană sau cea egipteană, la alegere, având ca suport următorul text: „Destinul uman constă în slujirea zeilor, omul nu are menirea de a ajunge zeu ca în Egiptul antic, oricâte fapte bune și pioase ar face, el nu se va identifica cu un zeu [...] și nu există la asiro-babilonieni nicio tradiție despre divinizarea omului” (Athanasie Negoită, *Gândirea asiro-babiloniană în texte*).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu liber, de 150 - 170 de cuvinte, despre viața religioasă a oamenilor în Mesopotamia și în Egiptul antic, având în vedere următoarele aspecte:

- relația om-divinitate (analiză comparativă între cele două religii antice);
- importanța templelor în viața religioasă a oamenilor din antichitate (analiză comparativă între cele două religii antice);
- rolul sărbătorilor religioase și al jertfelor pentru omul antic (analiză comparativă între cele două religii antice).

Simboluri specifice religiilor
mesopotamiană și a Egiptului antic

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Proroc Moise

(secolul al XIII-lea î.d.Hr.)

Este cunoscut ca cea mai complexă personalitate a Vechiului Testament. A fost proroc, legiuitor, istoric, filosof, arhitect, teolog și un mare conducător.

A trăit în timpul faraonilor Set I și Ramses al II-lea, avându-i ca părinți biologici pe Amram și Iochebad. Până la vârsta de 40 de ani, Moise a trăit la curtea faraonului,

urmând să fie urmaș la tronul acestuia, însă Dumnezeu a hotărât ca prin el să elibereze poporul său din robia egipteană și astfel, să se descopere poporului ales.

Moise este autorul Pentateuhului (primele cinci cărți din Biblie).

Moise avea să-L prefigureze pe Mântuitorul Iisus Hristos, iar la Schimbarea la față a Domnului îl găsim alături de profetul Ilie, între cei prezenți pe muntele Tabor.

A murit la vârsta de 120 de ani, pe muntele Nebo (Iordania).

Este sărbătorit pe data de 4 septembrie.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://doxologia.ro/viata-sfantului-proroc-moise>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Creatorul Arhanghelilor și al îngerilor, Stăpânul tuturor creaturilor, care a aranjat destinele popoarelor și regatelor, te-a crescut din rădăcina celor drești pe tine, Moise purtător de Dumnezeu, în vremea când poporului Israel trăia în sclavie, te-a luminat și te-a trimis în țara Egiptului, ca să faci un mare exod spre Țara Făgăduinței și să ne dai icoana mântuirii noastre prin această înfăptuire. Iar noi, pe Dumnezeu și Creatorul nostru Îl slăvim și pe tine, Marele Proroc al lui Dumnezeu, te chemăm: Bucură-te, ales de Dumnezeu, slujind pentru mântuirea noastră; Bucură-te, că în Israel nu s-a mai ridicat Proroc ca tine; Bucură-te, înalt mijlocitor al legii date de Dumnezeu; Bucură-te, propovăduind întruparea viitoare a Fiului lui Dumnezeu; Bucură-te, prototipul lui Hristos Mântuitorul în viața și lucrarea manifestărilor tale; Bucură-te, că strălucești în cer cu o cunună de slavă; Bucură-te, că acum contempli slava negrăită a Creatorului lumii; Bucură-te, cântând laude Lui cu toți îngerii și sfinții; **Bucură-te, Sfinte Moise, Proroc cinstit și slăvit, care îl vezi pe Dumnezeu!**” (Icosul 1 din *Acatistul Sfântului Proroc Moise*)

„Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam și în neam” (Psalmul 89, 1)

„Pe fața pământului veți vedea cetăți fără ziduri, fără legi, popoare care nu cunosc scrierea sau întrebuintarea banilor, dar un popor fără Dumnezeu nu a întâlnit nimeni.” (Plutarh)

Religii în antichitate: în Grecia și la Roma

Elemente specifice religiei Greciei Antice

Elemente specifice religiei Romei Antice

Să explorăm!

1. Ce știm despre civilizația Greciei antice?
2. Care erau elementele specifice religiei Greciei antice?
3. Ce știm despre civilizația Romei antice?
4. Care erau elementele specifice religiei Romei antice?

În marea aventură a cunoașterii, grecii, „copiii teribili ai Antichității” (numiți așa de către egipteni), au creat una din, marile culturi și civilizații ale lumii, influențând decisiv evoluția spiritualității europene până în prezent.

Receptivi la mesajul încărcat de înțelepciune al lumii orientale, grecii și-au plămădit „propriul drum” în aventura spiritului uman.

Evoluând complex, în etape (pelasgică, aheană, cretană, miceniană), „roind” în jurul Mediteranei în Marea Colonizare Greacă, definindu-și structura în cele aproxima-

tiv douăsprezece secole de existență, din perioada arhaică până în cea elenistică (secolul al XII-lea î.d.Hr. — secolul I î.d.Hr.), cultura și civilizația greacă vor rămâne puncte excepționale de referință pentru civilizația greco-romană, cea bizantină, cea renescentistă și pentru cultura europeană modernă și contemporană.

În acest univers complex al cunoașterii, religia greacă, pentru prima oară în istorie, a *sacralizat* condiția umană, formulând *idealul grec al perfecțiunii umane*.

Prin celebrele „invenții” grecești (*Polisul; democrația; libertatea etc.*), geniul grec își definește unicitatea, atingând culmi de excepțională înțelepciune filosofică și religioasă.

Permițându-ne o abordare sintetică a universului

religios, cele mai semnificative izvoare sunt: *izvoare arheologice* (lăcașurile de cult, altarele, templele, mormintele, decorațiile edificiilor de cult, scene religioase de pe frizele și frontoanele templelor, picturile - pe vase - cu scene din mitologia greacă, monedele cu efigii ale zeilor, simboluri ale animalelor sacre etc.; *izvoarele literare* (operele lui Homer - *Iliada* și *Odissea* -, creațiile lui Hesiod - *Theogonia* și *Munci și zile* -, *Odele* lui Pindar, tragediile lui Eschil, Sofocle și Euripide, operele lui Herodot, Plutarh etc.; *izvoarele epigrafice* (calendare, formule sacre, texte de oracol, dedicații etc.).

Mitologia greacă și-a creat un panteon politeist, aproape exclusiv antropomorfic, imoral, sacralizând defecte umane capitale, precum viclenia, adulterul, incestul, paricidul și fratricidul (în genere crima), vanitatea, trufia, lăcomia, nedreptatea etc.

Harta Greciei Antice

Zeii nu aveau atribute divine, ei ducând o viață lipsită de norme morale, incestuoasă, lipsită de greutatea vieții omenești, fiind considerați stăpânii și conducătorii supremi ai lumii, care, deși puteau să facă lucruri miraculoase pentru muritori, totuși puterea lor era limitată. Între cei mai cunoscuți zei din panteonul Greciei Antice enumerăm pe: *Zeus* - zeu al cerului, stăpânul zeilor; principalul lui atribut este trăznetul, iar animalul sacru

Panteonul grec de zei

este vulturul; *Hera* — soția lui Zeus, protectoarea familiei, formează împreună cuplul divin; *Apollon* — zeu al luminii, strălucitor, dar distant, calculat și rece; zeu al poeziei și artelor, cântăreț din liră, este însoțit de muze; este de asemenea profet și are sanctuare celebre la Delphi și Delos; *Atena* — zeița înțelepciunii, s-a născut miraculos din capul tatălui său, Zeus, este protectoarea tuturor meseriilor și a artei războiului; introduce în Elada cultul măslinului, iar sărbătorile în cinstea ei (panateneele) reprezintă un omagiu adus zeiței și orașului pe care îl patronează, Atena, simbolul peste veacuri al genialității spiritului elen; *Artemis* — zeița a vânătorii, protectoare a animalelor; *Hermes* — mesagerul divin; *Afrodita* — zeița dragostei, are aceleași atribuții ca zeița Iștar; *Poseidon* - zeul mării; *Hades* — zeul Infernului; *Dionysos* — zeul vinului.

Cultul eroilor era foarte important la vechii greci, căci reprezintă, simbolic, unirea celor două lumi, sacră și profană, a zeilor și a pământenilor. *Hercule*, *Prometeu*, *Teseu*, *Ahile* sau *Ulisse* au devenit niște simboluri în cadrul universului mitic extrem de complex al spiritualității grecești, fiindcă sunt fondatori de cetăți, întemeietori autohtoni, sunt inițiați, au o viață exemplară, o personalitate excepțională și un prestigiu enorm, stimulând o creație artistică și literară unică în istorie.

Cultul adus zeilor avea loc în temple, care erau considerate „lăcașul zeului”, reprezentat printr-o statuie ce devine obiect de cult. Templul a devenit un simbol pentru greci, cel mai vestit fiind Parthenonul de pe Acropole.

Oficiul sacerdotal era îndeplinit de preoți, care efectuau riturile specifice cultului: rugăciuni, imnuri, spălări rituale, sacrificii și altele. Riturile aveau un caracter public (îndeplinit de preot) și privat (îndeplinite de capul familiei, principalele ceremonii vizau momentele esențiale din viața familiei: naștere, căsătorie, moarte).

Sacrificiile erau făcute în cinstea zeilor și constau din alimente (vin, miere), primele roade ale pământului sau animale (pentru Dionysos erau sacrificați țapi, pentru Afrodita porumbeii etc.).

În lumea greacă se practica înhumarea și incinerarea. „Locuința” morților era împărăția lui *Hades*, loc întunecat și rece „unde nici iarba nu crește.” Pentru cei buni, existau „Câmpiile Elisee”, un tărâm al jocului și al luminii. Ritualul funerar era deosebit de complex, „pașii” ceremoniei cuprindeau rugăciuni, cântece funerare, sacrificii etc., toate acestea fiind descrise de literatura de specialitate. După înmormântare urma ospățul mortuar, ale cărui resturi erau închinat sufletelor strămoșilor și duse la mormânt. Grecii țineau doliu, timp în care trebuiau evitate banchetele și solemnitățile publice, se foloseau veșminte modeste și de culoare neagră, se tăia părul și uneori se presăra cenușă pe cap.

Partenonul din Atena

Începând cu perioada elenistică, asistăm la decadența religiei grecești, iar închiderea, în anul 392 d.Hr., a ultimelor temple păgâne și victoria creștinismului a însemnat sfârșitul lumii păgâne grecești, dar mesajul grec, ce a făcut pe om asemenea zeilor și a coborât divinul în agora, a fost și este unic în istorie.

Prin destinul ei, **Roma** a realizat prima mare *sinteză* a lumii mediteraneene. La temelia culturii și civilizației romane au stat culturile greacă și etruscă, cele două popoare fiind considerate „educatorii” lumii italiice.

Izvoarele religiei Romei Antice sunt cele *arheologice* (constând din temple, altare, monumente, necropole, basoreliefuluri, statui etc., care reprezintă o sursă importantă în cunoașterea religiei romane) și cele istorico-literare (scrierile lui Cato, a lui T. Varro, Cicero, Vergilius, Ovidiu, Plutarh,

Imperiul roman, 44 î.d.Hr. – 117 d.Hr.

Fericitul Augustin, Titus Livius etc.

Ca și la celelalte popoare antice, religia romanilor a fost una politeistă. În epoca străveche romanii adorau divinități tainice, ale căror nume nu se rosteau. Se știa însă de puterea extraordinară a zeilor, a fiecărui zeu, *numen dei*, ca expresie a ființei și a voinței divine gata să intervină în viața oamenilor și în natură, ca o forță sobră, miloasă dar și răzbunătoare.

Deși n-a existat un «panteon» propriu-zis ca la greci, la romani s-a păstrat mereu la îndemână o listă sau un catalog al zeilor, cu atributele lor folositoare oamenilor. **Divinitățile**, în general imparate antropomorf, dispuneau de puteri folositoare adoratorilor lor. Astfel, în mâna lor sta belșugul, puterea, norocul, vitejia, tandrețea, puritatea virginală, castitatea familiei, căldura căminului, siguranța și liniștea patriei, lumina zilei, odihna, înțelepciunea și mai cu seamă dreptatea. Între cei mai cunoscuți zei romani, distingem pe: *Jupiter* - zeul luminii și al fenomenelor cerești (vântul, ploaia, tunetul, furtuna, fulgerul); *Juno* - soția credincioasă a lui Jupiter, zeița luminii; *Diana* - zeița maternității și a vânătorii; *Vesta* - cea mai frumoasă zeiță romană, luminoasă și curată ca flacăra focului, proteja semănăturile și era simbolul maternității, deși rămânea veșnic fecioară (purta întotdeauna vâl); *Vulcanus* - zeul trăznetului și al soarelui arzător; *Minerva* - patroana înțelepciunii, a artelor și a meșteșugurilor de tot felul; *Mercur* - zeul comerțului și al comercianților; *Marte* (zeul preferat al romanilor) – zeul războiului; *Venus* – zeița frumuseții, a fertilității.

Între eroi amintim pe *Hercule* (preluat de la greci), *Romulus* și *Remus*, legendarii fii ai vestalei Rhea Silvia și ai zeului Marte, *Castor* și *Pollux* (Dioscurii), protectorii cavaleriei romane și *Aeneas* (strămoșul presupus al romanilor, fiul lui Anchise și al Afroditei, ginerele regelui Priam din Troia și căpetenia dardanilor).

Au fost divinizați și unii dintre împărații romani: *Iulius Caesar* a atins apoteoza, dar *Augustus* a fost *primul* împărat roman trecut în rândul zeilor, apoi *Claudius* și alții.

Mai târziu, când cultele orientale au pătruns în Roma, divinități ale popoarelor supuse și-au găsit locul în panteonul roman sau au cauzat sincretismul care a dominat scena religioasă a imperiului roman până la completa ruină a acestuia.

Practicile lor cultice urmăreau să câștige bunăvoința divinităților și a spiritelor, sau să le țină departe de cele malefice.

Centrul vieții religioase era situat chiar în casa fiecărui roman, iar capul familiei era cel care oficia cultul pe un mic altar de lângă vatră, unde aducea zeilor ofrande de flori, fructe, ouă, vin, și foarte rar miei sau iezi. Fiecare familie avea propria zeitățe protectoare.

Cultul public consta în rugăciuni, voturi, purificări și sacrificii. Rugăciunea se considera ca având puteri magice și era rostită fără greșală sau modificare a textului.

Sacrificiile ocupau locul cel mai important în cult, fiind rânduite în amănunt. Sărbătorile erau foarte numeroase și aveau o amplă încărcătură simbolică.

Templele romane au imitat în construcție pe cele grecești. Panteonul din Roma este considerat templul tuturor zeilor.

În credința romanilor se credea că sufletele celor decedați duceau o viață asemănătoare celei de pe pământ, fie în mormânt, fie într-o regiune subterană, obscură, în care domnea zeul *Orcus*. Romanii practicau înhumarea și incinerarea morților. Morții erau încredințați strămoșilor ce au devenit „zei”; obligațiile familiei la înmormântare și după erau riguros

Panteonul din Roma

codificate și respectate. De trei ori pe an (în august, octombrie și noiembrie) existau ritualuri speciale legate de „comuniunea” dintre cei vii și sufletele morților care primeau ofrande.

Pietatea, respectul față de morți au fost întotdeauna coordonate esențiale ale religiei romane, bogata tradiție latină transmițându-se în timp urmașilor Romei.

La romani, căsătoria se putea desface foarte ușor. La început soțul, cu timpul și soția, putea repudia pe celălalt pentru anumite greșeli.

Sclavii nu aveau niciun fel de drepturi, putând fi vânduți de către stăpânii lor, care aveau drept de viață și de moarte asupra lor. Existau și așa numiții sclavi de lux: medici, oameni de știință, muzicieni.

Religia romană a avut o traiectorie istorică extrem de complexă, asemenea statului roman, evoluând de la forme simple, arhaice, la asimilarea influențelor străine (etrusce, grecești, orientale) pentru a sfârși definitiv în fața creștinismului victorios, ce va cuprinde întreaga lume romană și pe care se va clădi, în final, cultura și civilizația europeană.

Dicționar

Paricidul = act de ucidere a părinților sau a altor rude apropiate.

Fatricid = act de ucidere a fraților.

Vanitate = ambiție neîntemeiată, orgoliu, dorință de a face impresie.

Idee cheie

- **Elemente specifice religiei Greciei Antice:** politeistă, idolatră, număr mare de zei (Zeus, Hera, Apollon, Atena, Hermes, Artemis, Afrodita etc); cultul eroilor; templul – lăcașul zeilor; sacrificiile constau în ofrande de flori, vin, fructe etc; cultul morților – înhumare și incinerare; locuința morților = împărăția lui Hades; „Câmpiile Elisee” = raiul la vechii greci.
- **Elemente specifice religiei Egiptului Antic:** politeistă, idolatră, număr mare de zei (Jupiter, Juno, Vesta, Marte, Mercur, Minerva, Venus etc), cultul eroilor; cultul împăratului; templul – lăcașul zeilor; sacrificiile constau în ofrande de flori, vin, fructe etc; cultul morților – înhumare și incinerare; divorțul se obținea ușor; sclavii erau proprietatea stăpânilor.

Știați că ...

- ❖ În anul 1180 î.d.Hr. grecii au cucerit cetatea Troia cu ajutorul unui cal imens construit din lemn, care a intrat în istorie cunoscut drept *Calul Troian*?
- ❖ În vârful celei mai înalte coline din fiecare oraș erau construite clădiri denumite Acropole, care erau folosite pentru festivaluri religioase, pe post de bănci și fortărețe?
- ❖ Parthenonul a fost construit în anul 438 î.d.Hr. în cinstea zeiței Athena, protectoarea orașului Atena?
- ❖ Pentru a-l onora pe zeul Zeus, în anul 776 î.d.Hr., au fost organizate primele Jocuri Olimpice în orașul Olympia?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Zeus
- 2) Zeul luminii în religia romană
- 3) Împărăția lui Hades
- 4) Hercule
- 5) Vesta

B

- a) Locuința morților în religia grecilor antici
- b) Erou mitic din Grecia Antică
- c) Stăpânul zeilor la vechii greci
- d) Zeiță în religia romană
- e) Jupiter
- f) Herodot

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc: *zeificați, Hades, eroilor, grecilor, Jupiter, Juno*.

- a) În religia, zeii nu aveau atribute divine.
- b) La romani, era zeul luminii și al fenomenelor cerești.
- c) Atât la vechii greci, cât și la romani, cultul era foarte important.
- d) Unii împărați romani au fost încă din timpul vieții lor..
- e) Locuința morților era împărăția lui la vechii greci.

Câmpiile Elizee și Tartarul în mitologia greacă

3. Prezintă, în 80 - 100 de cuvinte, cel puțin trei asemănări și cel puțin două deosebiri între religia Greciei Antice și cea a romanilor, având ca suport următorul citat: „Geniul roman [...] împrumutând, asimilând, reelaborând [...] a transmis Europei moșternirea civilizației și culturii Antichității, foarte potrivit numită «greco-romană»” (Ovidiu Drimba, *Istoria culturii și civilizației*, vol.3).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. În panteonul zeilor Greciei Antice, cei mai cunoscuți zei sunt :

- a. Jupiter, Juno și Vesta;
- b. Poseidon, Hades și Dionysos;
- c. Zeus, Hera și Atena;
- d. Hercule, Romulus și Remus.

B. Cel mai cunoscut templu al vechilor greci este:

- a. Panteonul din Roma;
- b. Parthenonul din Atena;
- c. Câmpiile Elizee;
- d. Împărăția lui Hades.

C. Cultul împăratului a dus la zeificarea unora dintre împărații Romei, precum:

- a. Constantin cel Mare;
- b. Romulus și Remus;
- c. Hercule și Perseu;
- d. Iulius Caesar și Augustus.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor:

„Riturile funerare, săvârșite în a noua zi după îngropare, se prelungeau în cultul regulat al «strămoșilor morți» [...] Morții se întorceau pe pământ, se hrăneau cu hrana de pe morminte” (Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol 2).

Cultul morților

- a. Precizează, cel puțin două caracteristici ale cultului morților în religia romanilor.
- b. Identifică, cel puțin două elemente comune, cu privire la cultul morților, între religia vechilor greci și cea a romanilor.

3. Realizează un eseu liber, de 100 - 120 de cuvinte, despre modul în care era percepută relația om-divinitate în religia vechilor greci sau în cea a romanilor, la alegere.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

- a. Zeița Atena era socotită protectoarea meseriilor și a artei războiului.
- b. Templele romane au imitat în construcție pe cele grecești.
- c. Conform religiei Greciei Antice, zeii aveau puteri nelimitate.
- d. Centrul vieții religioase, în religia romană, era situat chiar în casa fiecărui roman.
- e. Doar în religia romană se practica înhumarea și incinerarea morților.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, cu privire la concepția despre zei din perspectiva religioasă a vechilor greci sau cea a romanilor, la alegere, având ca suport următorul text: „Zei, umanizându-se – antropomorfizându-se, apoi moralizându-se, devin simboluri ale unui univers pe cale de a realiza Dreptatea [...] templele ridicate la Atena slăvesc nu mai puțin decât gloria zeilor, pe aceea a comunității care le-a construit și, în al doilea rând, polisul. Identificându-se cu mândria civică, religia zeilor umanizați se îndepărtează de inima omului și îl hrănește mai puțin decât își închipuie el” (André Bonnard, *Civilizația greacă*).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu liber, de 150 - 170 de cuvinte, despre viața religioasă în Grecia Antică și în Roma antică, având în vedere următoarele aspecte:

- relația om-divinitate (analiză comparativă între cele două religii antice);
- importanța templelor în viața religioasă a oamenilor din antichitate (analiză comparativă între cele două religii antice);
- rolul sărbătorilor religioase și al jertfelor pentru omul antic (analiză comparativă între cele două religii antice).

Simboluri specifice religiilor din Grecia Antică și a Romei antice

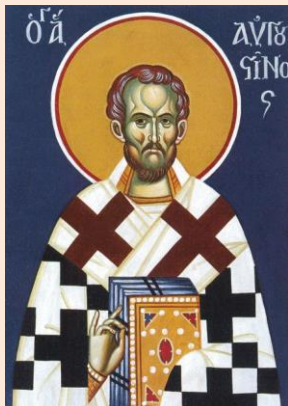
MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Fericitul Augustin

(354-430)

A fost un filosof și teolog creștin, episcop în nordul Africii, unul din Părinții Bisericii din Antichitatea târzie, în pragul spre Evul Mediu timpuriu.

Tatăl său nu era creștin și s-a botezat numai pe patul de moarte, dar în schimb, mama sa, Monica, era o fierbinte credincioasă, care plângea neconținut, rugându-se lui Dumnezeu pentru îndreptarea fiului ei, fiind îmbărbătată de Sfântul Ambrozie al Milanului, care-i spunea: „Fiul unor astfel de lacrimi, nu poate să piară”. În anul 387, Fericitul Augustin primește botezul din mâinile Sfântului Ambrozie, în noaptea de Paști.

Fericitul Augustin a trecut prin etape diferite ale vieții, care mai târziu îi vor deschide și mai puternic setea după adevăr și după căutarea lui Dumnezeu. Cea mai citită carte a Fericitului Augustin este „Confesiuni”, în care prezintă experiența sa de viață, cu suferințe și coborâșuri, și bucuria convertirii sale care l-a făcut să recunoască „târziu Te-am iubit, Frumusețe atât de veche și atât de nouă, târziu Te-am iubit. Și iată Tu erai înlăuntrul meu și eu eram în afară și acolo Te căutam ... Tu erai cu mine și eu nu eram cu Tine”.

Fericitul Augustin rămâne dascălul fără asemănare al întregului Occident creștin.

A murit la 28 august 430. Mormântul său se află în biserica Sfântul Petru din Pavia. În Biserica Ortodoxă este prăznuit la 15 iunie.

- Citește mai mult despre viața acestei personalități marcante a creștinismului timpuriu accesând <https://doxologia.ro/viata-fericitului-augustin>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestei personalități creștine?

Moment de rugăciune

„Doamne, ajută inimii mele să Te dorească,
Dorindu-Te să Te caute,
Căutându-Te să Te iubească,
Iubindu-Te să înceteze a mai păcătui.
Amin.” (*Rugăciunea Fericitului Augustin*)

„Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam și în neam” (Psalmul 89, 1)

Fără credință, fără Dumnezeu, omul devine un animal rațional
 care vine de nicăieri și merge spre nicăieri. (Petre Țuțea)

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

Religii în antichitate

Mesopotamia

- Mesopotamia = „țara dintre râuri”;
- **Izvoare – Literatura sacră:** *Epopoea lui Ghilgameș*, *Poemul Enuma Elish*, *Codul lui Hammurabi*;
- Religia = *politeistă* - peste 2500 de zeități (*Anu, Enlil, Enki*);
 - **zeii** = nemuritori, atotștiutori, desăvârșiți (reprezentări antropomorfe);
 - **regele** = fiu al zeilor → îndeplinea funcția de Mare-Preot;
 - **omul** = creat de zei din lut și sângele lor → slujitor al zeilor;
 - credeau în **viața după moarte**: trupul se întoarce în pământ, iar sufletul în împărăția morților = „tărâmul fără întoarcere”;
- **morală**: axată pe recunoașterea păcatului uman, a imposibilității atingerii absolutului divin → aveau îndatoriri față de semenii lor stabilite de zei și fiecare își primeau răsplata sau pedeapsa de la zei, în funcție de faptele săvârșite.
- **Templul** = locuința zeilor.

Egiptul

- Egiptul = „darul Nilului”;
- **Izvoare – Literatura sacră:** *celebrele piramide* = mormintele faraonilor; *textele piramidelor*, *textele sarcofagelor*, „*Cartea morților*” etc.
- Religia = *politeistă* – număr foarte mare de zei (reprezentări zoomorfe): Ra, Horus, Thot, Nut, Ptah, Osiris și Isis;
- **faraonii** = fii și moștenitori ai zeilor → îndeplineau funcția de Mare-Preot;
- **omul** = creat de zei → rob al zeilor;
- credeau în **viața după moarte** = continuarea vieții de pe pământ → „Împărăția lui Osiris” = viață fericită (vezi „*Cartea morților*” = ghid al lumii de dincolo);
- grijă deosebită pentru *cultul morților* → conservarea cadavrelor - îmbălsămarea;
- **morală**: căsătoria = liber consimțită, femeia = stăpâna casei, sclavii aveau multe drepturi, fiecare egiptean avea îndatoriri față de semenii lui.
- **Templul** = locuința zeilor.
- **Piramidele** = ansamblu funerar.

Grecia

- **Grecii** = „copiii teribili ai Antichității”;
- **Izvoarele religiei:** arheologice, epigrafice, literare;
- **Religia** = *politeistă* → panteon de zei cu reprezentări exclusiv antropomorfe, imorale, sacralizând defecte umane capitale;
- **Zei** = stăpâni și conducători supremi ai lumii (Zeus, Athena, Apollo, Artemis, Hermes, Afrodita, Poseidon, Ares, Dionysos, Hades etc).
- **Cultul eroilor** = foarte important (Hercule, Prometeu, Teseu, etc).
- **Templul** = așezat cu fața spre răsărit = „lăcașul zeului” (*Parthenonul* de pe Acropole).
- **Sărbătorile:** panateneele, dionysiile, bufonii, jocurile grecilor.
- **Cultul morților:** se practica înhumarea și incinerarea.

Roma

- **Roma** = „cetatea eternă”;
 - **Izvoarele religiei:** arheologice, istorico-literare;
 - **Religia** = *politeistă* → panteon de zei (Jupiter, Junona, Vesta, Vulcanus, Minerva, Mercur, Marte, Venus, Diana);
 - **Cultul împăratului** = împărații și intimitii lor erau considerați zei încă din viață.
 - **Cultul religios** se desfășura pe două planuri: **particular** (casnic); **public** — ce se desfășura sub directul control al statului roman. Dintre cele mai renumite amintim: sărbătoarea consacrată zeului Ianus (1 ianuarie), sărbătoarea Lupoaicei (15 februarie), sărbătoarea echinoxului de primăvară (Liberalia — martie), sărbătoarea florilor (Floralia — mai), sărbătoarea Saturnaliilor (decembrie).
 - **Templul** = lăcașul tuturor zeilor.
 - **Cultul morților:** romanii practicau înhumarea și incinerarea morților.
-
- *Creștinismul*, religia Mântuitorului Iisus Hristos, pune capăt păgânismului greco-roman prin edictul de la Milan (313 d.Hr.), când s-a dat libertate tuturor cultelor religioase, iar în timpul lui Constantin cel Mare, creștinismul devine religie oficială a Imperiului Roman (sinodul de la Niceea - august 325 d.Hr.).

Să exersăm!

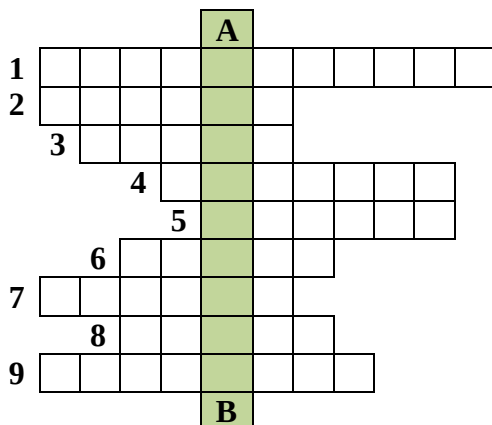
I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Ziguratul era un templu în trepte, la vechii mesopotamieni.
2. Re/Ra era zeul solar la vechii mesopotamieni.
3. Faraonul era socotit marele preot, la vechii egipteni.
4. Afrodita era zeiță în panteonul grecesc.
5. Divinitățile romane erau reprezentate zoomorf.
6. Unii împărați romani au fost zeificați încă din timpul vieții lor.

II.

Completează rebusul de mai jos și identifică elemente specifice religiilor din antichitate studiate în cadrul acestui capitol:

A-B: formă de religie specifică
popoarelor antice

1. Nume dat de greci ținutului dintre Tigru și Eufrat, în antichitate.
2. Nume dat regilor egipteni.
3. Zeu al luminii la vechii greci.
4. Patroana înțelepciunii, a artelor și a meșteșugurilor la vechii romani.
5. Casa zeilor.
6. Zeița înțelepciunii la vechii greci.
7. Zeu al tărâmului morților în mitologia egipteană.
8. Erou grec care a omorât minotaurul.
9. Ansamblu funerar al faraonilor egipteni.

**Activitate
practică**

Organizați și desfășurați vizite la comunitățile religioase etnice (islamice, evreiești, ale rușilor lipoveni, ale catolicilor ș.a.) conlocuitoare, din comunitatea voastră, făcând schimb de experiență în ceea ce privește cunoașterea credinței, tradițiilor și datinilor lor.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

a. Forma dominantă de religie în antichitate era politeismul.	A / F
b. Epopeea lui Ghilgameș este un mit specific Mesopotamiei antice.	A / F
c. Isis este eroul arhetipal al spiritualității religioase egiptene în antichitate.	A / F
d. Diversitatea religioasă, în lumea antică, are ca punct de început amestecarea limbilor la Turnul Babel.	A / F
e. Cultul împăratului a dus la zeificarea unora dintre împărații Romei.	A / F
f. La romani, Jupiter era zeul luminii și al fenomenelor cerești.	A / F
g. Doar în religia romană se practica înhumarea și incinerarea morților.	A / F
h. Templele romane au imitat în construcție pe cele grecești.	A / F

Subiectul II (30 puncte)

Continuă enunțurile următoare în mod corespunzător, potrivit exemplului:

Exemplu: Dacă religia a stat la baza modelării întregii civilizații egiptene antice, atunci se înțelege de ce Herodot, „părintele istoriei”, afirma că egipteni sunt „cei mai religioși oameni din lume”.

- a) Dacă religia a stat la baza modelării întregii civilizații egiptene antice, atunci ...
- b) Dacă am citi *Cartea morților* de la vechii egipteni, atunci ...
- c) Dacă cercetătorii arheologi au descoperit rămășițele Turnului Babel, atunci ...
- d) Dacă panteonul mesopotamian număra peste 3600 de zei, atunci ...
- e) Dacă eroii aveau un loc aparte în panteonul grec, atunci ...
- f) Dacă Parthenonul de pe Acropole (Atena, Grecia) este cel mai vestit edificiu al Greciei antice, atunci ...
- g) Dacă mitologia romană a fost influențată de cea greacă, atunci ...
- h) Dacă împărații Romei antice erau considerați zei încă din viață, atunci ...

Subiectul III (40 puncte)

Se dă textul:

„Sacru nu este rezultatul evoluției, ci face parte integrantă din conștiința umană.” (Mircea Eliade).

Redactează un eseu liber de 150-200 de cuvinte, despre importanța relației omului cu divinitatea, încă din zorii istoriei. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea universalității ideii de sacru, existentă la toate popoarele și în toate timpurile;
- b) Prezentarea a cel puțin trei caracteristici/însușiri comune ale religiilor Orientului antic și ale religiilor mediteraneene;
- c) Argumentarea nevoii de relaționare a omului cu divinitatea, existentă la toate popoarele lumii antice.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

UNITATEA VI

Ortodoxie și cultură națională

Obiceiuri străvechi în tradiția românească

- 1. Viața religioasă oglindită în creații populare, în datini și în obiceiuri**
- 2. Contribuția Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului românesc (Veniamin Costachi, Andrei Șaguna)**

Recapitulare

Evaluare

„Folclorul nu doar că este sublim, dar te face să înțelegi totul.” (George Enescu)

Viața religioasă oglundită în creații populare, în datini și în obiceiuri

Să explorăm!

1. Care este definiția folclorului?
2. Care sunt componentele creației folclorice religioase?
3. Care sunt operele culte inspirate din folclorul creștin?
4. Ce manifestări folclorice sunt interzise de Biserica Ortodoxă?

Sfântul Potir, sculptură în lemn

Port popular românesc

Folclorul reprezintă totalitatea creațiilor artistice, literare, muzicale, plastice etc., a obiceiurilor și a tradițiilor populare ale unei țări sau ale unei regiuni. Pentru că aceste creații ale oamenilor simpli din popor constituie un act de identitate al culturii naționale prin valorile spirituale inestimabile pe care le conține, intelectuali de seamă precum Iordache Goleescu, Alecu Russo, Nicolae Bălcescu, Iacob Negruzzi, Alexandru Odobescu, Ion Budai-Deleanu, George Barițiu, au cules și publicat aceste comori ale neamului românesc.

Componentele creației folclorice religioase sunt: literatura orală de inspirație religioasă, colindele și cântecele de stea, bocetele, sculpturile în lemn, icoanele pe sticlă și ouăle încondeiate.

Baladele și legendele românești conțin elemente ale credinței creștine strămoșești. În balada populară „Miorița”, ciobanul vrâncean întâmpină posibilitatea morții cu resemnare, o atitudine regăsită și la Domnului Iisus Hristos care acceptă moartea în Grădina Ghetsimani; în „Legenda Mănăstirii Argeșului” Dumitru Stăniloae identifică personajul principal, Manole cu forma românească a lui Emanuel, Hristos în Sfântă Scriptură: „Emanuel sau Manole nu poate întemeia biserica decât pe jertfa trupului său, cuvântul trup fiind în limba greacă de genul feminin”, Meșterul Manole o va jertfi pe Ana, soția sa, cu care, prin nuntă, devine „un trup”. Astfel, în gândirea populară, fără jertfă, nicio lucrare, materială sau spirituală nu poate fi dusă la bun sfârșit.

Colindele și cântecele de stea sunt creații folclorice ce însoțesc datinile și obiceiurile de iarnă. La sate se organizau șezătorile, la care se spuneau proverbe, zicale, ghicitori, se cântau doine, se recitau balade, în timp ce se torcea lâna pentru țesături. Colindele „Astăzi S-a născut Hristos”, „Praznic luminos”, „La Viflaim colo-n jos”, „Steaua” etc. sunt mărturisiri de credință ce transmit învățătura creștină generațiilor viitoare. Această perioadă din an este bogată în tradiții și obiceiuri precum cel al împodobirii pomului de Crăciun, ce simbolizează pomul din Rai, sau „Dansul Caprei”, „Dansul ursului”, Plugușorul, Sorcova care invocă prosperitatea gospodarilor ce primesc urătorii.

Dicționar

Datini = obicei păstrat din vechime, consacrat prin tradiție, caracteristic pentru o colectivitate.

Obicei = mod tradițional de comportare caracteristic unui popor, unui grup social.

Priceasnă = cântare executată în bisericile ortodoxe la slujba Liturghiei în timp ce se împărtășește preotul.

Bocetele reprezintă o specie de poezie populară, rituală, care însoțesc manifestările funerare. Prin bocet se plânge moartea cuiva drag, evocându-se momente din viața, invocându-se *Dumnezeu drăguțul* și *Măicuța Domnului*, expresii ale apropierii intime a țăranului român față de divinitate.

Sculpturile în lemn împodobesc stâlpii, pridvoarele caselor țărănești, porțile și crucile din Transilvania și Maramureș cu elemente decorative ce exprimă legătura creștinului cu Dumnezeu, natura și comunitatea. Astfel de simboluri sunt: pomul vieții reprezentat printr-o ramură de brad, care ne amintește de Pomul vieții din Rai, rozeta, care simbolizează soarele, sau funia ce trimite la continuitatea și legătura dintre oameni. Troițele așezate la răspântii de drumuri, amintesc omului de iubirea jertfelnică a Mântuitorului Iisus Hristos și că El ne însoțește pe drumul vieții noastre.

Tehnica pictării icoanelor pe sticlă a pătruns la noi în țară în Transilvania și Bucovina în secolul al XVIII-lea, când acestea au început să fie pictate în centre precum Nicula, Scheii Brașovului, Valea Sebeșului, Sibiu, Făgăraș. De inspirație bizantină, icoanele pe sticlă sunt pictate în stil naiv, cu decorațiuni geometrice și florale, ce exprimă cinstirea pe care creștinii o dau lui Dumnezeu și mai ales sfinților ocrotitori ai recoltelor, precum Sfântul Gheorghe sau Sfântul Dimitrie. În casele țărănești acestea sprijineau cultul particular și înfrumusețarea spațiului interior.

Arta încondeierii ouălor este foarte veche la noi în țară. Pe oul roșu apar motive religioase, cosmice, vegetale, zoomorfe, geometrice, roșul simbolizând jertfa lui Hristos, iar forma rotundă a oului reprezintă pământul, semn că Hristos se jertfește pentru toți oamenii din toate timpurile și prin învierea Sa din morți dă jos piatra de pe mormântul umanității.

Elementele folclorului religios, fiind un tezaur prețios al neamului nostru, au constituit un izvor de inspirație pentru creațiile artistice și literare culte. În literatură amintim poeziile „Rugăciune” de Mihai Eminescu, „În Grădina Ghetsimani” a poetului Vasile Voiculescu, „Psalmii” lui Tudor Arghezi, precum și drama „Meșterul Manole” de Lucian Blaga etc. În artă, muzicienii care s-au inspirat din colindele românești au fost: Anton Pann, Gavriil Musicescu, Paul Constantinescu. Elemente ale stilului brâncovenesc sau unele opere ale lui Brâncuși sunt inspirate din sculptura populară.

Biserica Ortodoxă nu acceptă superstițiile, ocultismul, practicile magice, prezicerile întrucât nu sunt conforme cu învățătura creștină, ci sunt reminiscențe păgâne.

Ideii cheie

- **Componentele creației folclorice religioase** sunt: literatura orală de inspirație religioasă, colindele și cântecele de stea, bocetele, sculpturile în lemn, icoanele pe sticlă și ouăle încondeiate
- **Unele dintre creațiile artistice și literare culte** sunt inspirate din folclorul religios.
- **Biserica Ortodoxă** nu acceptă superstițiile, ocultismul, practicile magice, prezicerile, acestea fiind reminiscențe păgâne.

Știați că ...

- ❖ În anul 2013, un grup de pe o rețea de socializare a propus serbarea Zilei internaționale a iei în data de 24 iunie, în care toți românii, indiferent de colțul lumii în care se află, să fie încurajați să poarte ia tradițională în această zi?
- ❖ Operele sculptorului Constantin Brâncuși pot avea semnificații creștine: „Coloana infinitului” poate sugera scara Raiului, iar „Pasărea Măiastră” poate sugera aspirația sufletului către Dumnezeu, Părintele său.

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Specificul folclorului românesc
- 2) Tema principală a colindelor
- 3) Elemente decorative cu specific religios
- 4) Legenda ouălor roșii
- 5) Picturi populare cu subiect religios

B

- a) Jertfa lui Hristos pe cruce
- b) Creștinismul
- c) Icoanele pe sticlă
- d) Nașterea Domnului
- e) Porți sculptate în lemn
- f) Iubirea

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc în text: *pasca, coliva, vieții, Taine, înmormântării, tradiției, scara*.

Elementele populare românești au profunde semnificații creștine.

Preparat culinar tradițional folosit în cultul creștin ortodox, simbolizează trupul celui adormit în Domnul, care va învia, asemeni bobului de grâu din pilda Mântuitorului. Cozonacii preparați cu ocazia sărbătorilor pascale reprezintă pe care creștinul urcă spre cer.

În sculptura tradițională în lemn, pomul din Rai este reprezentat printr-o ramură de brad.

Având rădăcini adânci în cultura orală a omenirii, bocetul, această specie a liricii populare românești, face parte din ritualul, în care se deplânge moartea unui om. Conform simbolismului funerar tradițional prezent într-un bocet din Gorj, cele șapte ferestre reprezintă cele Șapte ale Bisericii.

Icoană pe sticlă de la Nicula

3. Prezintă, în aproximativ 100 de cuvinte, cel puțin trei elemente de influență religioasă în arta plastică și decorativă populară a zonei din care provii, pornind de la cuvintele lui Ernest Bernea, care subliniază că „activitatea religioasă este în centrul vieții satului românesc. Toate celelalte fenomene, atât cele care privesc ordinea materială a lucrurilor, cât și cele care privesc ordinea lor spirituală, sunt străbătute de religie ca de un fir nevăzut”.

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. În folclorul românesc, pomul de Crăciun reprezintă:

- a. Pomul cu mere de aur;
- b. Pomul din Rai;
- c. Pomul din grădina bunicilor;
- d. Pomul din grădina botanică.

B. Colindatul tradițional de Crăciun reprezintă:

- a. O mărturisire de credință;
- b. Un ritual de Sânziene;
- c. Un joc de noroc;
- d. Un concurs de dansuri.

C. Atitudinea păstorului moldovean care privește cu seninătate moartea din balada „Miorița” reflectă:

- a. Lupta omului cu destinul;
- b. Experiența dramatică a unui tânăr;
- c. Credința în viața de după moarte;
- d. Aventura fantastică a unui erou legendar.

Obiceiul colindatului de Crăciun

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Cine vrea să cunoască mai de aproape cugetul și simțirea unui neam, când e vorba de viața sa religioasă, în poezia populară și în tot ce ne leagă de folclor se cuvine să cerceteze.[...] Folclorul poporului român dovedește oricui, o reală putere de creație, în toate laturile, fără să-i lipsească cea religioasă. Adâncă pătrundere a lui Iisus și a Maicii Domnului în legendele populare este dovadă limpede că creștinismul nostru nu e numai străvechi, dar are și o coloratură locală, adică originală, ca urmare a unei lungi elaborări sufletești.” (Simion Mehedinți, *Creștinismul românesc*)

- a. Precizează, cel puțin două modalități prin care tinerii pot cunoaște folclorul românesc.
 - b. Precizează, cel puțin două componente ale folclorului religios în care se mărturisește credința în Iisus și Maica Domnului.
 - c. Precizează, cel puțin două motive creștine întâlnite în creațiile folclorice românești.
- 3. Compune o rugăciune de laudă adusă lui Dumnezeu sau o maximă, de aproximativ 150 de cuvinte, în care să nuanțezi rolul tradițiilor în transmiterea credinței strămoșești, evidențiind cel puțin trei modalități, prin care îți poți manifesta respectul față de tradițiile religioase ale neamului românesc.**

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

a. Învățarea colindelor era principalul scop al șezătorilor din Postul Crăciunului în satele românești.

b. Există o strânsă legătură între creațiile populare românești și religia egipteană.

c. În tradiția românească, pasca simbolizează mormântul lui Hristos.

d. Troițele așezate la răspântii de drumuri amintesc omului de iubirea jertfelnică a Mântuitorului Iisus Hristos.

e. Marii scriitori români nu s-au inspirat din folclorul religios.

2. Scrie un text argumentativ de 10-15 de rânduri, în care să îți exprimi opinia în legătură cu valoarea folclorului românesc, pornind de la cuvintele lui George Enescu: „Folclorul nu doar că este sublim, dar te face să înțelegi totul. E mai savant și mai melodic decât orice. Poate fi duios, ironic, vesel, drag”.

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de aproximativ 200 de cuvinte, în care să exprimi, argumentat, nevoia punerii în practică a valorilor tradiționale dobândite de la părinți, ca datorie și mod de viață bine plăcut lui Dumnezeu pentru creștini, pornind de la următorul citat:

„De la tatăl meu, care era un om plin de înțelepciune, am învățat ca niciodată să nu iau nimic în tragic, iar de la mama mea, care era un tezaur de folclor, am învățat credința în Dumnezeu, teama și iubirea față de El, respectul față de propria mea demnitate, munca și respectul față de demnitatea altora. Mama mea ne spunea nouă, copiilor, cu precădere un proverb pe care-l moștenise și ea de la înaintașii ei: Decât să înting în unt* și să mă uit în pământ, mai bine să înting în sare și să mă uit la soare.” (Bartolomeu Valeriu Anania)

* a *întinge* – (aici) a înmuia pâine sau mămligă într-o mâncare

Încondeierea ouălor de Paști

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Cuviosul Procopie (Picu) Pătruț

(1818-1872)

Monahul Procopie Pătruț, cunoscut mai ales drept Picu Pătruț, rămâne un exemplu de copil de oieri care s-a ridicat și a ajuns celebru pentru dragostea sa de învățătură. S-a născut la Săliștea Sibiului și a trăit între anii 1818 și 1872. Părinții săi au avut înțelepciunea să-l lase să învețe carte pe copilul lor Oprea, alintat Picu, și să nu-l trimită cu oile, după obiceiul satului.

Monahul Pătruț Procopie avea un talent deosebit în scrierea versurilor, dar și la desen, caligrafie și la compunerea melodiilor pentru poeziile sale religioase. A scris mii de poeme și a copiat sute de cărți de folos duhovnicesc, pe care le realiza măiestrit, cu letrine și decorațiuni colorate. Au rămas de la el peste 3.000 de desene miniaturale, unele constituind în urmă cu câțiva ani obiectul unor expoziții. Unele dintre creațiile lui Picu Pătruț se mai păstrează încă în Săliște, sub forma unor obiceiuri locale, având ca sursă cele două poeme dramatice ale acestuia: Craii sau Irozii, prezentat de copii în perioada Crăciunului, și obiceiul Mironosițelor, manifestat în bisericile din Săliște și din Mărginimea Sibiului în săptămânile de după Paști.

Mormântul său se află în cimitirul bisericii mari din Săliștea Sibiului, alături de al fratelui său mai mic, Nicolae Pătruț.

În anul 1948 a fost propus pentru canonizare.

- Citește mai mult despre viața acestui cuvios accesând <https://doxologia.ro/cuviosul-procopie-picu-patrut-misionar-carturar-autodidact-poet-ascet-mijlocul-lumii>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui cuvios?

Moment de rugăciune

„Stăpâne Doamne, Dumnezeu nostru, Părinte, Fiule și Duhule Sfinte venim la tine, Doamne, cu pocăință și durere în inimi, să ne rugăm pentru poporul nostru românesc. Ascultă cererea noastră, intră Doamne, ca un împărat ceresc în țara noastră și în neamul nostru și-l scapă Iisuse, de uneltirile vrăjmașilor văzuți și nevăzuți. [...]

Adu-Ți aminte, Stăpâne, de toți cei care s-au jertfit pentru Cruce, Biserică și Neam; adu-Ți aminte de sângele lor care s-a vărsat și pune-l pe acesta în balanța iertării noastre. Redă poporului nostru pământul care l-a păzit cu grijă și credință prin veacuri [...]

Auzi-ne Doamne întru îndurarea Ta! Nu intra Stăpâne la judecată cu robii tăi, ci întoarce-Ți iar privirea spre noi și ne ridică din păcat cu dreapta Ta cea mântuitoare. Și trecând prin patimile toate, curățați prin suferință, să ajungem și la Sfânta Ta înviere Iisuse slăvindu-Te pe Tine împreună cu Tatăl și Duhul Sfânt, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin!” (Părintele Gheorghe Calciu)

„Fraților, stați neclintiți și **țineți predaniile** pe care le-ați învățat fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră.” (II Tesaloniceni 2,15)

„Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă.” (Matei 28, 19-20)

Contribuția Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului românesc (Veniamin Costachi, Andrei Șaguna)

Mitropolitul Veniamin Costachi

Mitropolitul Andrei Șaguna

Să explorăm!

1. Cine au fost Mitropoliții Veniamin Costachi și Andrei Șaguna?
2. Care a fost contribuția acestor mitropoliți la dezvoltarea învățământului românesc?
3. Ce datorăm noi azi acestor oameni iluștri?

Unul dintre cei mai renumiți Mitropoliți ai Moldovei a fost **Veniamin Costachi**, o personalitate de excepție a Bisericii Române. A fost unul dintre marii cărturari ai timpului său, un puternic susținător al învățământului românesc, ctitor de biserici și om politic.

Acesta se naște la 20 decembrie 1768 în satul Roșiești, astăzi județul Vaslui, iar la 15 ani intră în monahism. Pentru evlavie și râvnă sa, este ales Episcop de Huși în anul 1792, Episcop al Romanului în anul 1796, iar la 18 martie 1803 devine **Mitropolit al Moldovei și Sucevei**.

Mitropolitul Veniamin Costachi este fondatorul învățământului în limba națională prin înființarea de școli de toate gradele în Moldova, printre care enumerăm: **Seminarul Teologic de la Socola** din anul 1803, **Școala Vasiliană** în 1828, cuprinzând o școală „normală” și una gimnazială, la Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi. Este preocupat de angajarea unor profesori pregătiți și trimite la studii în străinătate, pe bază de burse, mai mulți tineri, printre care și pe Gheorghe Asachi, care devine unul dintre cei mai străluciți învățați și colaboratori ai mitropolitului. Împreună cu acesta și cu alți administratori ai școlilor deschide în 1834 **Academia Mihăileană**, precursora actualei Universități ieșene. În același an, înființează prima **Școală publică pentru fete**, iar în anul 1841 deschide și prima Școală de arte și meserii din Moldova.

Sub patronajul său are loc la Iași prima reprezentare a unei piese culte de teatru și apare prima gazetă românească din Moldova, „Albina românească”.

Simțind lipsa cărților pentru școlile înființate, pentru biserici și popor, a tradus în românește și a tipărit peste 150 de volume de teologie și cărți laice la vechea tipografie a Mitropoliei pe care a refăcut-o, dar și la cea înființată de el la Mănăstirea Neamț. Susține reconstrucția și organizarea a zeci de biserici, mănăstiri și schituri, iar în anul 1833 pune temelie actualei Catedrale Mitropolitane din Iași. Pentru activitatea sa culturală și tipografică a fost supranumit „Luminătorul Moldovei”.

Dictionar

Mitropolit = rang în ierarhia Bisericii Ortodoxe, inferior patriarhului și superior episcopului;

Seminar = în acest context, școală de nivel mediu pentru pregătirea preoților;

Schit = mănăstire mică sau așezare călugărească situată într-un loc retras;

Providențial = dat, trimis de providență, care apare la momentul potrivit, printr-o întâmplare favorabilă, ieșită din comun; excepțional, deosebit.

Andrei Șaguna s-a născut la Mișcolț pe 20 decembrie 1808 din părinți macedo-români. Face studii de filosofie, drept și teologie, iar la 25 de ani devine călugăr, apoi episcop, în anul 1848.

Andrei Șaguna a fost o personalitate providențială pentru restaurarea Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania, desființată în anul 1701 în timpul dominației habsburgice, dar și pentru ridicarea prin cultură a românilor. După ce vreme de 15 ani adresează memorii către Curtea Imperială din Viena, obține în anul 1864 actul de reînființare a vechii Mitropolii, iar el devine mitropolit.

În calitate de mitropolit, Andrei Șaguna redactează **Regulamentul de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române** din Transilvania care este în mare parte valabil și astăzi și se ocupă de organizarea învățământului de toate gradele. Astfel, în anul 1852, sprijină fiecare parohie să ridice câte o școală și se implică în dotarea acestora cu manuale, programe școlare și pregătirea dascălilor. Pe lângă școlile primare, înființează două gimnazii, la Brașov și la Brad, și reorganizează **Institutul teologic-pedagogic de la Sibiu**, care devine o instituție cu caracter universitar.

Ziarul Telegraful Român

La Sibiu fondează din banii săi, în anul 1850, o tipografie în care se tipărește **Biblia cu ilustrații**, **Noul Testament** și alte cărți de cult, manuale pentru școlile primare, dar și manuale scrise de el pentru Institutul Teologic. Mitropolitul Andrei Șaguna înființează ziarul **Telegraful Român** în anul 1853 care apare fără încetare până astăzi și are o contribuție deosebită la apariția fundației **ASTRA** - Asociația Transilvană pentru Cultura și Literatura Română în anul 1861, cu scopul trezirii conștiinței naționale și progresul culturii. Din fondurile acesteia s-au oferit ajutoare elevilor, studenților și meseriașilor săraci.

Neobosit luptător pentru drepturile naționale și politice ale românilor din Transilvania, pentru educarea și cultivarea lor, pentru organizarea bisericească, Mitropolitul Andrei Șaguna rămîne ctitorul cel mai mare al școlii și culturii ardelene.

- **Biserica Ortodoxă Română** a avut o contribuție esențială la apariția și dezvoltarea învățământului românesc prin personalitățile sale ecleziale, precum Mitropolitul Veniamin Costachi și Mitropolitul Andrei Șaguna.
- **Mitropolitul Veniamin Costachi și Mitropolitul Andrei Șaguna** au contribuit semnificativ la renașterea învățământului prin înființarea de școli de toate gradele cu predare în limba română, tipărirea de manuale și cărți de slujbă, zidirea de biserici, trimiterea unor tineri în străinătate pentru a se forma ca profesori și preoți destoinici pentru instituțiile create.

Știați că ...

- ❖ Marele nostru istoric Nicolae Iorga scria despre Mitropolitul Veniamin Costachi: „Un om mai sfânt și mai bun decât dânsul n-a mai ținut în mâini cărja de episcop român”?
- ❖ Pentru faptele sale Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat ca sfânt pe Mitropolitul Andrei Șaguna la 21 iulie 2011, cu prăznuirea la data de 30 noiembrie?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Mitropolit
- 2) Dascăl
- 3) Călugăr
- 4) Om educat
- 5) Ziar

B

- a) Monah
- b) Învățător
- c) Gazetă
- d) Ierarh
- e) Manual
- f) Om cult

2. Completează spațiile libere din Rugăciunea elevului și studentului, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc: *Duh Sfânt, Maicii Tale, credința, doisprezece, Sfânta Scriptură, înțelepciunii, bună.*

„Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce Te-ai sălășluit în inimile cele curate ale celor

Apostoli prin harul Preasfântului Duh, Care S-a coborât în chipul limbilor de foc și a deschis gurile lor de au început a grăi în alte limbi, trimite, Doamne, același peste mine, robul

Tău, luminează mintea mea și sădește în urechile mele cea insuflată de Tine, precum și toată învățătura

cea bună și folositoare. Pune în mintea și inima mea duhul al științei, al evlaviei și al fricii Tale, duhul cel bun

care povățuiește pe calea cea dreaptă spre înțelegerea și lucrarea a toată fapta cea, spre slava sfântului Tău nume, pentru rugăciunile Preacuratei, ale înțelepților Tăi Apostoli și ale tuturor sfinților. Că Tu ești luminarea sufletelor și a trupurilor noastre și Ție slavă și mulțumire înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.”

Elevă rugându-se

3. Prezintă, în aproximativ 100 de cuvinte, cel puțin patru modalități prin care Biserica Ortodoxă a contribuit la dezvoltarea învățământului românesc prin mitropolii ei.

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Multiplicarea cărților în secolul XIX se făcea cu ajutorul:

- a. Xeroxului;
- b. Tipografiei;
- c. Caligrafiei;
- d. Editurii.

B. Reînființarea Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania s-a realizat de către:

- a. Mitropolitul Veniamin Costachi;
- b. Sfântul Ierarh Andrei Șaguna;
- c. Gheorghe Asachi.
- d. Patriarhul Iustin Moisescu.

Catedrala Mitropolitană din Iași

C. Ziarul Telegraful Român apare în:

- a. Moldova;
- b. Muntenia;
- c. Transilvania;
- d. Oltenia.

2. Citește cu atenție textul de mai jos care aparține Mitropolitului Veniamin Costachi și răspunde cerințelor date:

„Dacă fiecare din noi va face tot ceea ce poate în binele Bisericii, al patriei și al omenirii, nu va pieri cetatea noastră.” (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*).

- a. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate face bine Bisericii.
- b. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate face bine patriei.
- c. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate face bine omenirii.

3. Compune, pe baza lecției, un text argumentativ de aproximativ 150 de cuvinte în care să menționezi cel puțin trei înfăptuiri ale ierarhilor Veniamin Costachi și Sfântul Andrei Șaguna care au rezistat în timp, și de care beneficiază și astăzi românii.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, **A** / **F**.

- Mitropolitul Veniamin Costachi se naște în anul 1768.
- Academia Mihăileană s-a aflat la București.
- În anul 1864 se reînființează Mitropolia Ortodoxă Română din Transilvania.
- Mitropolitul Andrei Șaguna a scris manuale școlare.
- „Luminătorul Moldovei” a fost Mitropolitul Andrei Șaguna.

2. Scrie un text argumentativ de 10-15 de rânduri, despre folosul învățaturii atât pentru viața pământească, cât și pentru dobândirea Împărăției Cerurilor, pornind de la cuvintele Mitropolitului Veniamin Costachi care ne spune că: „Pe cât învățătura înalță și preamărește pe om, cu atât neînvățătura îl înjosește și îl nimicește mai mult decât necuvântătoarele vietăți.” (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de aproximativ 200 de cuvinte, în care să precizezi modalitățile prin care mitropoliții Veniamin Costachi și Andrei Șaguna au contribuit la apariția și dezvoltarea învățământului românesc, pornind de la următorul citat ce exprimă mărturisirea Sfântului Ierarh Andrei Șaguna:

„Pre cât simt și cunosc mărimea și greutatea chemării mele arhieresti, pre atât mă străduiesc să fac față chemării mele. Însă numai pentru una mă doare inima, și adică pentru aceea, că nu mă iartă împrejurările și puterile mele ca să fac atâta cât aş dori să fac pentru clerul și poporul nostru. Nădăjduiesc însă că ostenelele mele, mici și neînsemnate ca și sămânța muștarului, vor spori cu ajutorul lui Dumnezeu, dacă le vom îngriji cu suflet curat.”

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*)

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna

MODEL DE SLUIRE CREȘTINĂ Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica (1787-1868)

A fost unul dintre cei mai străluciți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, care a păstorit obștea Mănăstirii Cernica timp de 31 de ani, după care a fost ales ierarh pentru Episcopia Râmnicului – Noului Severin.

În cei 17 ani de slujire, Praeasfințitul Calinic rezidește din temelii Catedrala Episcopală din Râmnicu – Vâlcea, casele episcopale și Seminarul, redeschide tipografia Episcopiei unde tipărește cărți de slujbă și de zidire sufletească.

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica a fost un mare nevoitor, postitor și om al rugăciunii, smerit, având dragoste dumnezeiască către toți, dar mai ales către cei săraci și neputincioși, cu care era foarte milostiv. A fost un duhovnic iscusit cu viață sfântă, învrednicit de Dumnezeu cu darul înainte-vederii și al facerii de minuni. Ucenicul său, arhimandritul Anastasie Baldovin, dă mărturie despre blândețea sa: „Fericitul Părinte Calinic, ori de câte ori era ocărât de cineva, grăia de bine; iar pe cel care îl nedreptăța îndată îl miluia și îl ajuta cu tot ce putea.”

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://doxologia.ro/viata-sfantului-ierarh-calinic-de-la-cernica>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

„Cel ce binecuvintezi pe cei ce Te binecuvintează, Doamne, și sfințești pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta. Plinirea Bisericii Tale o păzește; sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei Tale; Tu pe aceștia îi preamărește cu dumnezeiască puterea Ta și nu ne lăsa pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine. Pace lumii Tale dăruiește, bisericilor Tale, preoților, conducătorilor țării noastre și întregului tău popor. Că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de Sus este, pogorând de la Tine, Părintele luminilor, și Ție slavă și mulțumire și închinăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”. *(Rugăciunea Amvonului)*

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.” (Matei 5, 16)

„Păziți acestea ca un așezământ veșnic pentru voi și pentru copiii voștri” (Ieșirea 12, 24)

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

I. Viața religioasă oglindită în creații populare, în datini și în obiceiuri

- **Folclorul** reprezintă totalitatea formelor de viață spirituală, anonimă și colectivă văzută mai ales în mediul țăranesc.
- Manifestările noastre folclorice sunt asociate **calendarului creștin și agrar, vieții liturgice și învățăturilor Bisericii.**
- **Componentele creației folclorice religioase sunt:** literatura orală de inspirație religioasă, colindele și cântecele de stea, bocetele, sculpturile în lemn, icoanele pe sticlă și ouăle încondeiate.
- Datinile sau obiceiurile românești de origine creștină, asociate cu marile sărbători ale Nașterii Domnului și Învierii Domnului sunt: **colindatul, împodobitul pomului de Crăciun, șezătorile și încondeiatul ouălor.**

II. Contribuția Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului românesc (Veniamin Costachi, Andrei Șaguna)

- **Veniamin Costachi** a fost Mitropolit al Moldovei, având o activitate neobosită vreme de 39 de ani, în perioada anilor 1803 – 1842, motivat fiind de dragostea de Dumnezeu și de țară.
- **Organizează învățământul preoțesc și laic** prin înființarea de școli de toate gradele, preocuparea pentru angajarea și formarea dascălilor, traducerea în limba română și tipărirea a peste 150 de cărți bisericești și laice, susține reconstrucția și organizarea a zeci de biserici, mănăstiri și schituri.
- Pentru activitatea sa culturală și tipografică a fost supranumit „**Luminătorul Moldovei**”.
- **Andrei Șaguna** a fost un luptător providențial pentru drepturile naționale și politice ale românilor din Transilvania, care a fost Mitropolit în perioada anilor 1864-1870.
- Ca Mitropolit al Ardealului, Andrei Șaguna redactează **Regulamentul de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române** din Transilvania, contribuie la înființarea învățământului în limba națională prin înființarea de școli de toate gradele pe care le dotează cu manuale, programe școlare și se ocupă de pregătirea dascălilor. Înființează din banii săi o tipografie la Sibiu în care tipărește **Biblia cu Ilustrații**, cărți de cult și manualele scrise de el pentru **Institutul Pedagogic de la Sibiu**, înființează **Ziarul Telegraful Român** și **Societatea ASTRA**.
- În anul 2011, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe române îl canonizează, cu data de prăznuire în 30 noiembrie.

Să exersăm!

I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Obiceiul colindatului face parte din folclorul religios al poporului român. ☐
2. Mitropolitul Veniamin Costachi a fost supranumit „Luminătorul Moldovei”. ☐
3. Balada *Miorița* a fost scrisă de poetul Mihai Eminescu. ☐
4. La Sibiu a fost tipărită *Biblia cu ilustrații* de către Sfântul Ierarh Andrei Șaguna. ☐
5. Mitropolitul Andrei Șaguna a înființat Ziarul *Albina Românească*. ☐
6. Mitropolitul Veniamin Costachi a înființat Academia Mihăileană în anul 1805. ☐

II.

Menționează *ce ai face/ce ai zice* dacă:

- a. Ai deschide ușa casei tale și ai auzi „Primiți cu colinda”?
- b. Un coleg de clasă ți-ar propune să scrii un articol pentru revista școlii.
- c. Profesorul de religie te-ar invita să participi la o activitate de încondeiat ouă.
- d. O colegă te-ar ruga să-i recomanzi o carte cu subiect religios.
- e. În drum spre școală o pisică neagră ți-ar tăia calea.

Activitate practică
Fă Rai din ce dai!

Organizați și desfășurați o activitate inspirată din folclorul religios, în preajma marilor sărbători creștine (pictare de icoane pe sticlă, încondeiere de ouă, pregătirea unui cor de colindători, etc), colaborând cu profesorii voștri și cu preoții parohi, în vederea organizării transparente și eficiente a activității.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- a. Veniamin Costachi s-a născut la 20 decembrie 1768 în satul Roșiești. A / F
- b. Prima Școală de arte și meserii din Moldova a fost înființată în anul 1850. A / F
- c. Andrei Șaguna a obținut în anul 1864 actul de reînființare a Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania. A / F
- d. Andrei Șaguna a înființat două gimnazii, unul la Brașov și altul la Brad, în anul 1859. A / F
- e. Cultura națională românească are drept temelie pe Hristos, Biserica și credința. A / F
- f. Biserica acceptă superstițiile și practicile oculte ca parte a folclorului. A / F
- g. Pomul de Crăciun simbolizează pomul din Rai și amintește de păcatul săvârșit de Adam și Eva. A / F
- h. Toate creațiile folclorice sunt acceptate de Biserică, fără excepții. A / F

Subiectul II (30 puncte)

Menționează *ce ai face/ce ai zice* dacă:

- a) ... Ai fi ales să scrii un articol despre influența lui Veniamin Costachi asupra învățământului românesc.
- b) ... Ai fi invitat să participi la o slujbă de comemorare a Mitropolitului Veniamin Costachi.
- c) ... Ai avea ocazia să participi la o excursie organizată la Sibiu, pe urmele lui Andrei Șaguna.
- d) ... Ai fi invitat să ascuți un discurs despre viața și realizările lui Andrei Șaguna.
- e) ... Ai avea ocazia să înveți o colindă tradițională românească.
- f) ... Ai participa la o șezătoare în Postul Crăciunului.
- g) ... Diriginta ți-ar propune să mergi la un atelier de încondeiat ouă.
- h) ... Părinții ți-ar propune să postești împreună cu ei în Postul Paștelui.
- i) ... Ai primi provocarea de a organiza o șezătoare modernă, în care să incluzi elemente tradiționale și contemporane.

Subiectul III (40 puncte)

Se dă textul:

„Nădejdea pe care o am hrănit și o hrănesc în sufletul meu este că, înmulțindu-se cărțile și științele în limba patriei, dacă nu eu, urmașii mei, se vor învrednici a se folosi de cler învățat și încuviințat pentru a câștiga popor luminat în învățături creștinești. Această nădejde m-a făcut neadormit și neobosit în tălmăcirea sfintelor cărți, din care multe stau netipărite pentru neînlesnire” (Veniamin Costachi).

Redactează un eseu liber de aproximativ 250 de cuvinte, despre contribuția Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului religios. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Identificarea unui sinonim pentru cuvântul „cler”;
- b) Precizarea numelui a cel puțin trei cărți publicate de către Mitropolitul Veniamin Costachi;
- c) Argumentarea nevoii de „cler învățat” pe care o au creștinii de azi.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 6 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 9 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

UNITATEA VII

Creștinismul și provocările lumii contemporane

Concert de muzică tradițională

- 1. Muzica în viața tinerilor**
- 2. Pericolul drogurilor**
- 3. Tineretul și mass-media**
- 4. Tinerii și viața intimă**

Recapitulare

Evaluare

„Lăudați-l pe El în chimvale bine răsunătoare; Lăudați-L pe El în chimvale de strigare. Toată suflarea să laude pe Domnul!” (Psalmul 150, 5-6)

Muzica în viața tinerilor

Concert de muzică bizantină

Să explorăm!

1. Ce trăsături prezintă adolescența?
2. Care este rolul muzicii în viața tinerilor?
3. Care sunt efectele duhovnicești ale acestei arte asupra omului?

Adolescența este o perioadă de trecere de la pubertate la maturitate în care dezvoltarea fizică, mentală și emoțională se accelerează. De la 14 la 18 ani, tinerii traversează o perioadă plină de provocări, de experiențe noi, de căutări interioare, în încercarea de a-și descoperi propria identitate, de a-și defini valorile și a-și contura o viziune despre viitor.

Preocupările cele mai îndrăgite ale adolescenților sunt: petrecerea timpului pe platformele de social-media, jocurile video, activitățile sportive, interesul pentru modă și stil, vizionarea de filme și seriale TV, pasiunea pentru lectură, activități artistice, voluntariat și activism, dar nu în ultimul rând pasiunea pentru muzică. Mulți adolescenți sunt interesați de muzică, fie că ascultă diverse genuri, participă la concerte, sau chiar cântă și compun muzică. Pe platformele de profil tinerii pot asculta muzică vocală sau instrumentală și pot accesa o gamă variată de stiluri și tipuri de muzică: de la muzica clasică la cea populară, de la jazz la rock, de la cea tradițională la muzica electronică și multe altele.

Rolul muzicii în viața tinerilor este multiplu: această artă poate evoca și transmite o gamă largă de sentimente și stări de spirit, de la cele mai înalte până la cele mai josnice, poate contribui la coeziunea socială, oferă divertisment și recreere, reflectă tradiții și valori, oferă identitate culturală și personală, poate acționa terapeutic, alinând suferința, îmbunătățind memoria, stimulând imaginația, aducând inspirație și creativitate.

Dicționar

Chimval = vechi instrument muzical de percuție, format din două discuri metalice concave, care sunt lovite unul de altul pentru a produce un sunet clar și rezonant; talgere.

Muzică bizantină = cântare bisericească orientală ce a apărut în secolul al IV-lea, sub denumirea de muzică psaltică.

Doxologie = cântare liturgică de preamărire a lui Dumnezeu.

Trisaghion = Cântare bisericească ortodoxă în care cuvântul „sfânt” apare de trei ori.

Patristică = Doctrină teologică – filosofică elaborată de Sfinții Părinți prin care au pus bazele dogmaticii și cultului creștin.

Protopsalt = prim cântăreț la o biserică.

Spre deosebire de muzica laică, ale cărei roluri sunt limitate la viața pământească, muzica religioasă exprimă legătura omului cu Dumnezeu și dorul acestuia după Împărăția Cerurilor.

Puterea seducătoare a muzicii poate influența ascultătorii, schimbându-i în bine sau în rău, în funcție de valorile promovate de anumite stiluri muzicale, de trăirile suscitade, atitudinile și comportamentele induse. De aceea, **este foarte important ce fel de muzică alegem să ascultăm**. În acest sens, Sfântul Ioan de Kronstadt sfătuia pe tineri astfel: „Să nu vă lăsați atrași de sunetul plăcut al unui instrument sau al unei voci, să fiți atenți ce urmări au acestea asupra sufletului vostru. Dacă sunetele aduc liniște în suflet și sentimente curate, dumnezeiești, atunci vă puteți hrăni sufletele ascultându-le. Dacă însă sunetele nasc dorințe trupești, îndepărtați-le cu totul și să nu mai ascultați o asemenea muzică“. Prin urmare, pentru a ne favoriza acea armonie sufletească fără de care nu putem fi cu adevărat fericiți, ar trebui să avem în vedere atât mesajul, cât și conturul melodic-rimic al cântării. Astfel, este recomandat să ascultăm muzică religioasă, psaltică sau corală, deoarece înalță sufletul către Dumnezeu și ne face să simțim iubirea Lui, dar putem asculta și acea muzică laică în care se laudă frumusețea naturii, sentimentul curat al iubirii, comportamentele morale. În același timp, sunt de evitat acele cântecele care exaltă senzualitatea exagerată sau îndeamnă la păcate: violența, răzvrătirea sau orice alt comportament imoral.

Forma cea mai înaltă de doxologie la care pot participa tinerii, o constituie **cântările liturgice**, din cadrul cultului divin, în care oamenii, adăugându-se cetelor îngerești și puterilor cerești, aduc cântări de laudă Sfintei Treimi, precum **Imnul Trisaghion** „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!“ Astfel, muzica religioasă are un **rol cultic**, prin rugăciunile de cerere, laudă sau mulțumire adresate lui Dumnezeu, un **rol pedagogic**, prin conținutul cântărilor, și un **rol formativ**, de inițiere, prin exprimarea sentimentelor și trăirilor estetice.

Muzica religioasă ortodoxă are ca izvor **inspirația biblică**, cum ar fi Psalmii sau **inspirația patristică**, care i-a făcut pe imnografi și melozi să compună melodii și imnuri liturgice pe care protopsalți și interpreți contemporani de muzică bizantină le interpretează, și putând fi audiați în concerte live, pe internet sau în biserică.

Ideii cheie

- **Adolescența** este o perioadă plină de provocări, de experiențe noi, de căutări interioare, în care tinerii își descoperă propria identitate, își definesc valorile și își conturează o viziune despre viitor.
- **Muzica** are un rol important în formarea tinerilor, în dezvoltarea abilităților cognitive, contribuie la coeziunea socială, reflectă tradiții și valori, oferă identitate culturală și personală, are rol terapeutic, reglează starea de spirit.
- **Efectele duhovnicești ale muzicii** se văd în alegerile pe care le fac tinerii și în calitatea vieții pe care o trăiesc, cu sau fără Dumnezeu.

Știați că ...

- ❖ Ziua Internațională a Muzicii este sărbătorită pe 1 octombrie în fiecare an. Această zi a fost instituită în 1975 de către Consiliul Internațional al Muzicii, o organizație afiliată UNESCO, pentru a promova valorile muzicii și pentru a celebra contribuțiile artiștilor și muzicienilor la cultura globală?
- ❖ Pitagora a formulat o teorie celebră despre muzica sferelor, ce se referă la mișcarea celor șapte corpuri cerești, în cercuri tot mai ample, care ar da naștere unei armonii, astfel încât întregul Sistem Solar ar fi un instrument muzical?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Funcție a muzicii
- 2) Muzică bizantină
- 3) Imnul Trisaghion
- 4) Protopsalt
- 5) Autor sfânt

B

- a) Prim cântăreț la o biserică
- b) Ioan de Kronstadt
- c) Trinitas
- d) Cântare liturgică
- e) Muzică bisericească orientală
- f) Terapeutică

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc în textul următorului imn dedicat Maicii Domnului: *binecuvântat, Preafericită, Dumnezeu, har, Mântuitorul*.

„Născătoare de,
Fecioară, bucură-te! Ceea ce ești plină de
....., Marie, Domnul este cu tine.
Binecuvântată ești tu între femei și
..... este rodul pântecelui
tău, că ai născut pe
sufletelor noastre.” (Troparul
Născătoarei de Dumnezeu)

Imagine din videoclipul Troparului Născătoarei de Dumnezeu

<https://www.youtube.com/watch?v=1WCuQbcVoAM>

3. Prezintă, în 70 - 100 de cuvinte, cel puțin trei roluri pe care le poate avea muzica în viața tinerilor, pornind de la textul marelui filosof Platon, care spune: „Muzica este o lege morală, ea dă suflet universului, aripi gândirii, avânt închipuirii, farmec tinereții, viață și veselie tuturor lucrurilor, ea este esența ordinii, înălțând sufletul către tot ce este bun, drept și frumos.”

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Care sunt criteriile de selectare a muzicii cu rol formativ?

- a. Moda în muzică;
- b. Muzica zgomotoasă, puternică;
- c. Muzică ce naște dorințe trupești;
- d. Muzică ce aduce liniște în suflet.

B. Ce beneficii are muzica religioasă?

- a. Crește performanțele sportive;
- b. Facilitează rugăciunea și legătura cu Dumnezeu;
- c. Promovează conflictul și agresivitatea;
- d. Crește apetitul pentru mâncare.

C. Care sunt izvoarele de inspirație ale muzicii bisericești?

- a. Evenimentele politice;
- b. Moda contemporană;
- c. Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți;
- d. Descoperirile științifice.

*Psalmistul David,
Rege al Israelului*

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, laudăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic ești în toată vremea a fi laudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viață, pentru aceasta lumea Te slăvește.” (Imnul *Lumină lină*).

- a. Precizează, slujba la care se cântă acest vechi imn liturgic .
- b. Identifică, persoanele dumnezeiești la care se referă textul.
- c. Explică, în trei-cinci rânduri, de ce Domnul Iisus Hristos este numit „Lumină lină” în această cântare?

3. Prezintă, în 100 - 150 de cuvinte, avantajele și dezavantajele participării tinerilor la concerte în aer liber.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

a. Muzica poate influența starea emoțională a tinerilor.

b. Toți tinerii preferă același gen de muzică.

c. Ascultarea muzicii la volum ridicat nu are efecte negative asupra sănătății auditive a tinerilor.

d. Familia are un rol important în educația muzicală a tinerilor.

e. Participarea la activități muzicale poate îmbunătăți abilitățile sociale ale tinerilor.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre *influența muzicii în viața creștinilor*, pornind de la cuvintele Lect. Dr. Pr. Ionuț Gabriel Nastasă, care ne spune că: „Să căutăm muzica, acompaniamentul muzical care ne induce bucuria curată, buna dispoziție, care ne îndeamnă să fim buni, evitând discursurile muzicale care provoacă tulburare sufletului sau frenezie trupului. Să le evităm deci pe cele cu ritmuri ciudate, zgomotoase, care predispun la acte imorale de tot felul”.

(<https://doxologia.ro/e-foarte-important-sa-alegem-ce-fel-de-muzica-ascultam>)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 150 - 200 de cuvinte, în care să precizezi rolul muzicii în cadrul Sfintei Liturghii, pornind de la următorul text:

„Noi, care pe heruvimi cu taină închipuim,
Și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem,
Toată grija cea lumească să o lepădăm.
Ca pe Împăratul tuturor, să primim,
Pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngerești.”

(Imnul Heruvic).

Cântăreți în strană

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Cuvios Roman Melodul

(490-556)

Sfântul Cuvios Roman Melodul s-a născut în Siria, în cetatea Emesiei. A fost paraclisier în biserica Veritului, apoi a mers la Constantinopol, fiind rânduit în Catedrala Sfânta Sofia, la slujba paraclisiei. Nu știa carte, dar trăia o viață în curăție, post, rugăciune

și privegheii, având mare evlavie la Maica Domnului.

Patriarhul Eftimie, văzând râvna cu care își împlinea ascultarea îl socotea vrednic de aceeași plată ca și clericii, lucru supărător pentru ei. Fiind cuprinși de invidie, odată, când împăratul se afla în biserică, la vecernia Nașterii Domnului, ei l-au suit în amvon, punându-l să cînte asemenea lor, deși știau că nu poate citi. În acest fel, Roman simțindu-se umilit, a mers acasă și a ațipit. Atunci Preasfânta Fecioară i s-a arătat în vis, cu o bucată de hârtie în mână, pe care i-a cerut să o mănânce. Iar el îndată s-a deșteptat, fiind cuprins de mare bucurie și inspirație divină căci Sfânta Fecioară i-a dăruit lui multă știință de carte și mare înțelepciune. Venind ceasul slujbei de noapte, s-a suit în amvon și a cântat *Condacul Maicii Domnului* compus atunci de el, pe loc. Toți s-au mirat, dar Roman le-a descoperit tuturor minunea Maicii Domnului. Clericii s-au smerit, cerându-și iertare pentru mahnirea produsă lui.

Cuviosul Roman Melodul a compus peste o mie de condace închinare Maicii Domnului și sfinților.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://doxologia.ro/viata-cuviosului-roman-facatorul-de-condace>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui părinte duhovnicesc?

Moment de rugăciune

Fecioara astăzi, pe Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui Neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu Steaua călătoresc. Că pentru noi s-a născut Prunc Tânăr, Dumnezeu, Cel mai înainte de veci. (*Condac la Praznicul Nașterii Domnului compus de Roman Melodul - Doxologia*)

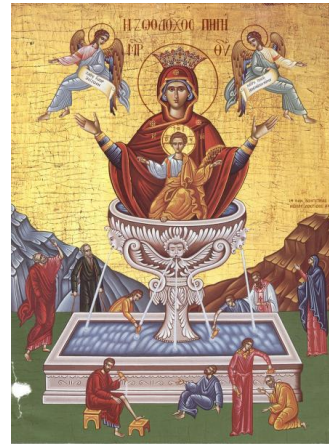
„Pe Cel pe Care-L slăvesc oștile cerești și de El se cutremură heruvimii și serafimii, toată suflarea și zidirea, lăudați-L, binecuvântați-L și-L preaînălțați întru toți vecii” (*Fragment din Canonul cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul*)

„Să râdă săracii și să se veselească; **cântați lui Dumnezeu și viu va fi sufletul vostru! Că a auzit pe cei săraci Domnul și pe cei ferecați în obezi ai Săi nu i-a urgisit.**”

(Psalmul 68, 36-37)

„...Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu” (I Petru 2,16).

Pericolul Drogurilor

Icoana Izvorul Tămăduirii

Să explorăm!

1. Comunici, real, cu părinții tăi?
2. Te-ai întrebat dacă anturajul tău are reguli adevărate?
3. Cunoști consecințele consumului de droguri?
4. Cum ajunge un tânăr să consume droguri?

Drogurile sunt substanțe naturale sau sintetice, folosite de consumatori pentru acțiunea lor asupra psihicului, fie ca stimulente, fie ca sedative ale activității mintale. În preocuparea de a le defini, unii le-au clasificat în droguri permise și nepermise. Cele două categorii : permis-nepermis, se manifestă diferit la oameni. Tinerii ar putea să gândească și să afle de ce nu este înțelept să consume, să vândă și să îndemne pe alții să consume droguri. Consumul de droguri constituie o tentație a societății contemporane. După ce substanțele stupefiante

intră în corp se activează dopamina, care produce senzația de plăcere. Unii dintre consumatori nu mai simt oboseala, frica, furia. Acestea sunt senzații de moment. **Folosirea de droguri nu rezolvă problemele pe care le au oamenii, ci le complică.** Orice drog prezintă riscuri și **toate drogurile dau dependență**, adică repetarea consumului. Din punct de vedere religios, dependența este patimă. Pentru a nu ajunge la patimă, trebuie refuzată tentația spre consumul de droguri, și repetarea faptei rele de a consuma stupefiante. Cele mai des întâlnite droguri ilegale sunt: canabisul, ecstasy, heroina, cocaina, marijuana. Efectele drogurilor variază. Acestea sunt: falimentul financiar, singurătatea, minciuna, furtul, imoralitatea, distrugerea relațiilor familiale și de grup, dezechilibru în gândire.

De asemenea, cel ce consumă droguri își pierde libertatea, interesul pentru școală, activități și prieteni. În unele situații pot apărea bolile trupești și sufletești care grăbesc moartea.

Dicționar

Sacru - sfânt, care inspiră sentimente de venerație;

Mentalitate - se referă la modul cum cineva gândește, percepe și simte lumea din jur ;

Nociv-vătămător, distrugător pentru viața, sănătatea, dezvoltarea cuiva;

Psihoterapie- metodă de tratare a bolnavilor prin metode psihologice;

Comuniune-legătură strânsă; unire; unitate a celor ce au aceeași credință.

Atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament se arată că Dumnezeu respectă libertatea omului de a alege. Reprezentativ este enunțul biblic „Pus-a înaintea ta foc și apă, și ori la care vei vrea, vei întinde mâna ta (Înțelepciunea lui Isus Sirah-Ecclesiasticul 15, 16). Biserica nu-și dă acordul pentru consumul de droguri. Încă din Vechiul Testament, porunca „să nu ucizi” amintește omului că **viața e un dar sacru**. Prin consumul de droguri se produce o sinucidere lentă, iar trupul nostru este „Templu al Duhului Sfânt” (I Corinteni 6, 19) și nu este permis a atenta la viață.

Omul încreștinat știe că el este al lui Hristos „câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat” (Galateni 3, 27).

Scara Raiului

În viața cotidiană, îmbrăcămintea arată protecția, curățenia, statutul social, mentalitatea, responsabilitatea socială, prudența, măreția umană. Dacă suntem îmbrăcați în Hristos, suntem și protejați, primim și mijloacele de a avea sufletul și trupul curat. Cel în care viază Hristos are o rațiune sănătoasă, sentimente curate și voință dreaptă. Așadar, identitatea noastră arată menirea înaltă pe care am primit-o prin creație divină, dar și prin Jertfa Domnului, prin Tainele Sale sfinte și sfințitoare.

În Hristos se află ajutorul și răspunsul la toate necazurile omului, iar renunțarea la patima drogurilor se face prin mărturisirea păcatelor la duhovnic, printr-o relație-suport în familie, prin psihoterapie, prin conștientizarea efectului nociv al consumului de droguri. De asemenea, medicul are un rol esențial prin stabilirea tratamentului adecvat. De mare importanță este schimbarea anturajului, căci „tovărășiile rele, strică obiceiurile bune” (I Corinteni 15, 33). Lectura duhovnicească, rugăciunea și comuniunea ajută la îndepărtarea cauzelor care au declanșat atitudinea și comportamentul deviant.

Ideii cheie

- **Drogurile** produc senzații plăcute pe termen scurt, însă după aceea devin obiceiuri rele cu efecte negative în viața oamenilor;
- **Consumatorii de droguri** își pierd adevăratele valori și se adâncesc în singurătate și excludere socială;
- **Fiecare om are datoria** de a-și ajuta aproapele să renunțe la obiceiurile păcătoase și să-l descopere pe Dumnezeu.

Știați că ...

- ❖ La fiecare 18 secunde, undeva în lume, o persoană își pierde viața din cauza cancerului pulmonar, afecțiune care apare în cele mai multe cazuri la fumători;
- ❖ Există „drogul violului” care poate fi pus în băuturile tinerelor, de regulă, în cluburi sau la petreceri, de persoane rău-intenționate;
- ❖ În cea mai recentă carte a sa, „Generația Dopaminei”, psihiatrul Anna Lembke, șefa Clinicii de Diagnostic Dual pentru Medicina Dependentei de la Universitatea Stanford, oferă o imagine de ansamblu asupra a ceea ce înseamnă adicția – de la adicția de substanțe, la cea de mâncare, pornografie, telefon mobil sau medicamente.
- ❖ **Legea nr. 143/2000** incriminează traficul de droguri (Art. 2 și Art 3), deținerea de droguri pentru consum propriu (Art. 4), dar și punerea la dispoziție a unei locuințe sau a unui local pentru consumul ilicit de droguri (Art. 5) sau îndemnul la consumul ilicit de droguri de mare risc (Art. 10).

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

B

1) Corpul uman	a) Dar sacru
2) Cafeaua	b) Patimă
3) Heroina	c) Templu al Duhului Sfânt
4) Dependența de droguri	d) Droguri ilicite
5) Viața	e) Droguri permise
	f) Este echibrat prin consumul de stupefiante

2. Completează spațiile libere, din textul de mai jos, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc:
puteți, drogul, minuni, pune-o, ajuți, țigară, toxicoman.

„Să-L rogi pe Dumnezeu să te lase. Să zici: „Doamne, uită-te la mine. Nu pot! Lasă-mă Tu de fumat!”, și o să vezi Prima întâlnire de dragoste între Dumnezeu și om este cuvântul nu pot. Cât timp vei spune pot, ești departe de Dumnezeu. Nu pot! Gata! Ai să auzi continuarea: „Fără Mine nu face nimic!” Atunci nu te vei mai ruga: „Doamne, ajută-mă să mă las de fumat!”, că asta înseamnă: „Eu pot, dar cu oleacă de ajutor. Dacă Tu mă, eu pot”. Nu așa, ci „Doamne, nu pot, lasă-mă Tu!” La fiecare zi: „Lasă-mă Tu de fumat, Doamne!” Și la loc în pachet. Ai să suferi, vei face febră. Sevrăj se numește suferința pe care o înduri când nu mai dai organismului cu care este învățat. Dar vei birui , că ești născut pentru bucuria Biruitorului.” (Monahia Siluana Vlad, *Meșteșugul bucuriei*, volumul al II-lea, Editura Doxologia, Iași, pag. 215)

3. Identifică câteva obiceiuri bune prin care se pot combate tentațiile consumului de stupefiante, pornind de la dictonul „Suntem în viață ceea ce facem în mod repetat” (Aristotel). Prezintă aceste obiceiuri în fața clasei.

Drogurile, agonie sau extaz?

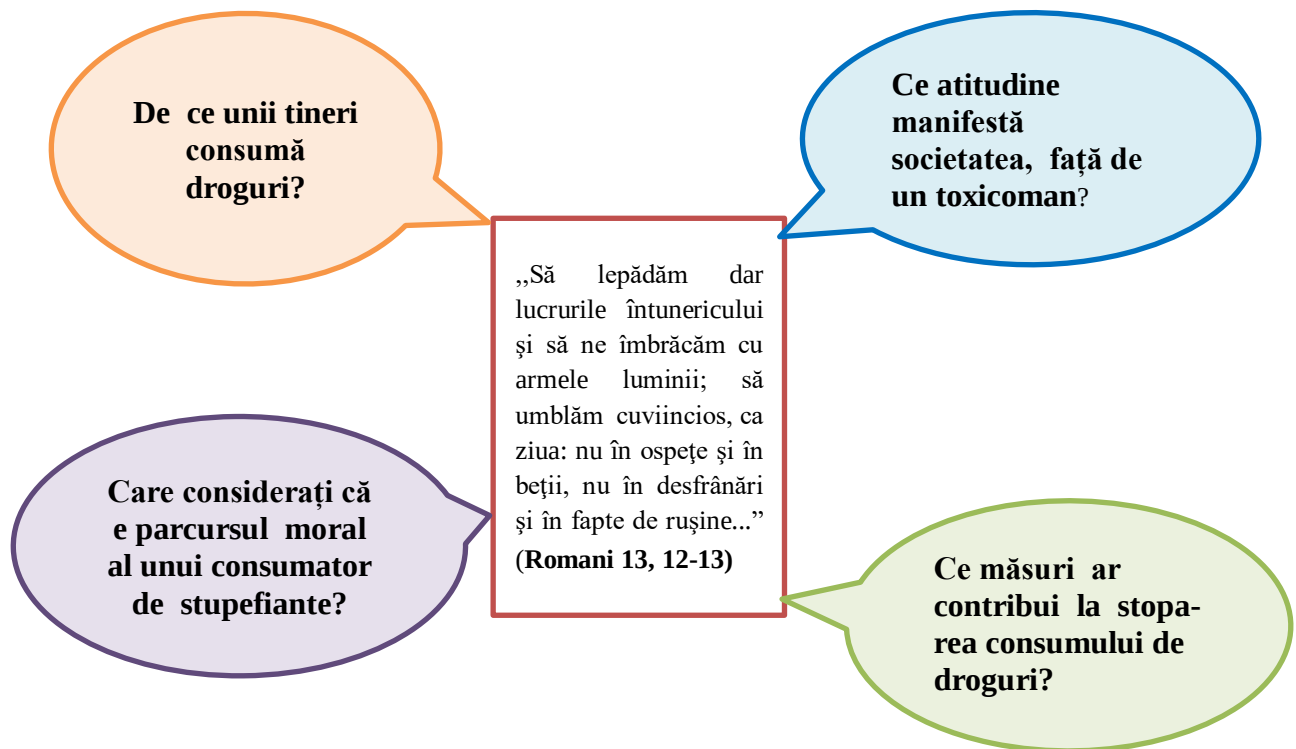

Fișa 2

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

- a) Drogrile sunt substanțe nocive pentru tineri.
- b) Cele mai multe droguri se consumă în parcuri.
- c) Drogrile produc relaxare pe timp scurt.
- d) Unele droguri produc halucinații.
- e) Drogrile nu aduc niciun beneficiu organismului.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

3. Formulează un mesaj motivațional cu scopul de a-i sfătui pe tineri să se ferească de droguri și să-și păstreze sănătatea.

Fișa 3

1. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare pentru următoarele enunțuri:

I. Pentru a rezista tentației de a consuma droguri este bine:

- a. A te informa despre stupefiante;
- b. A face sport;
- c. A se întâlni cu cei ce consumă droguri;
- d. A evita locul în care se consumă stupefiante.

II. Între simptomele manifestate la consumatorii de droguri sunt:

- a. Implicarea în activitățile familiei;
- b. Lipsa interesului pentru activități;
- c. Respirația greoaie;
- d. Oboseală extremă.

III. Consumul regulat de droguri determină apariția:

- a. Dependentei fizice;
- b. Dependentei psihice;
- c. Dependentei mixte;
- d. Nu creează nicio dependență.

2. Alcătuiește un text argumentativ în care să arăți avantajele faptului de a vorbi cu cineva despre ce te doare pentru a te ajuta să mergi mai departe și să depășești problema apărută.

În redactarea textului trebuie să respecți formulele standardizate ale unui text argumentativ și să enunți câteva concluzii pertinente.

3. Elaborează un text de 10-12 rânduri pornind de la versetul biblic: „Vă rătăciți neștiind Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu.” (Matei 22, 29)

Vei avea în vedere:

- Legătura dintre libertate și responsabilitate;
- Câteva tentații dăunătoare vieții tinerilor;
- Importanța credinței și a cuvântului biblic în alegerile făcute.

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Sfântul Siluan Athonitul (1866-1937)

Cuviosul Siluan s-a născut în 1866 într-o familie de țărani ruși. Încă de mic copil, Simeon și-a pus în gând – avea doar patru ani - ca atunci, când va fi mare să caute pe Dumnezeu în tot pământul”.

Auzind mai apoi de viața sfântă și minunile săvârșite de Ioan Zăvorățul (un sfânt rus contemporan) tânărul Simeon și-a dat seama că dacă există

Sfinți, înseamnă că Dumnezeu e cu noi și n-are nevoie să străbată tot pământul să-L găsească.

La vârsta de 26 de ani intră în Mănăstirea Rusikon din Muntele Athos pentru a deveni monah. În 1905, când Părintele Siluan și-a petrecut câteva luni în Rusia, mergea adesea pe la mănăstiri. Într-o astfel de călătorie cu trenul ședea în fața unui negustor. Acesta, prietenos și-a deschis tabachera de argint, oferindu-i o țigară. Părintele Siluan i-a mulțumit, dar nu a luat țigara. Atunci negustorul a spus: «Nu cumva, Părinte, o refuzi pentru că o socotești un păcat? Dar fumatul ajută viața activă; e bine să întrerupi încordarea muncii și să te odihnești câteva minute. El înlesnește o convorbire despre negustorie, sau cu prietenii și, în general, în viață...». Și continuă să vorbească despre folosul fumatului, încercând să-l înduplece pe Părintele Siluan să ia o țigară. Atunci Părintele Siluan s-a hotărât totuși să-i spună: «Domnule, înainte de a fuma o țigară rugați-vă, ziceți un Tatăl Nostru». La care negustorul a răspuns: «Să te rogi înainte de a fuma parcă nu prea merge». Drept răspuns, Părintele Siluan îi zice: „Deci tot lucrul înaintea căruia nu merge o rugăciune nesilită, mai bine nu-l faci. Cel mai bine e să nu faci nimic din cele ce nu pot fi precedate de o rugăciune.”

Una din învățăturile sale a fost aceasta: „Fără Dumnezeu nu este pace în suflet.”

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând: <https://siluanathonitul.wordpress.com/2019/09/24/parintele-rafail-noica-despre-sfantul-siluan-athonitul>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui sfânt?

Moment de rugăciune

În rugăciune la Canonul cel Mare

„Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trandăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie. Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei dăruiește-mi mie, robului Tău. Așa, Doamne Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu. Că binecuvântat ești Tu în vecii vecilor. Amin”.

**(Rugăciunea Sfântului Eftrem
Sirul care se citește în Postul
Mare)**

„Iubiților, vă îndemn ca pe niște străini ce sunteți și călători aici pe pământ, să vă feriți de poftele cele trupești care se războiesc împotriva sufletului” (I Petru 2, 11)

„... Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui.” (Ioan 15, 10)

Tineretul și mass-media

Presa creștină

Internetul – mijloc de informare

Să explorăm!

1. Ce reprezintă mass-media?
2. Care este rolul mass-mediei?
3. Care sunt efectele/urmările utilizării mass-mediei?

Omul a fost creat de Dumnezeu după chipul Său, fiind înzestrat cu rațiune, voință, sentiment și capacitatea de a comunica cu semenii și cu Dumnezeu, pentru a putea ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, la dobândirea vieții veșnice împreună cu El. Încă de la început, un rol important l-au avut comunicarea și comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii.

Oamenii au comunicat mai întâi prin viu grai, iar mai târziu prin scris. Comunicarea este facilitată în prezent de dezvoltarea unor mijloace noi de transmitere a informației, numite generic mass-media. Termenul **mass-media**, uneori formulat ca **media**, este o expresie în engleză la plural, având traducerea și semnificația „medii (de comunicare) de masă”. Mijloacele de comunicare în masă pot fi clasificate după: **1.** modul de vehiculare a informației: mijloace scrise (ziarele, revistele), mijloace audiovizuale (radioul, televiziunea) ș.a; **2.** gradul de noutate și de complexitate: mijloace tradiționale (ziarul, radioul), mijloace moderne (televiziunea, Internetul, complexe multimedia).

Mass-media are un important rol în societate, concretizat prin următoarele funcții: transmiterea informației, formarea, influențarea și manipularea opiniei publice, educație, divertisment, legătura dintre oameni, culturalizare.

În secolul XXI, tinerii petrec o mare parte din timp pe internet, pe rețelele de socializare, vizionând filme sau ascultând muzică. Mass-media are o forță puternică de modelare a personalității tinerilor prin varietatea și bogăția informațiilor, prin specificul și potențialul lor. Prin activitatea sa de informare, de interpretare a evenimentelor, mass-media creează anumite realități în care omul își desfășoară activitatea. Ea influențează emoțiile celui ce primește informația, gândurile, și chiar modul lui de percepere a lumii. De multe ori oferă modele de gândire și de comportament opuse moralei creștine, pe care tinerii tind să le copieze și să le urmeze.

Dicționar

Mass-media – totalitatea mijloaceleor și modalităților tehnice moderne de informare a maselor: presa scrisă, radioul, televiziunea, internetul și alte mijloace de stocare și transmitere a informației (discuri, casete audio și video, CD-uri etc).

Internet - Rețea internațională de calculatoare, formată prin interconectarea rețelilor locale și globale, destinată să faciliteze schimbul de date și informații în diverse domenii.

Comunicare - Acțiunea de a comunica și rezultatul ei. Sinonime: informație, legătură, raport, relație, veste, înștiințare, știre.

Comuniune - **1.** Legătură puternică, unire strânsă. **2.** Unitate a celor care au aceeași credință.

Realitățile prezentate prin mass-media pot avea un impact semnificativ asupra conștiinței și comportamentului copiilor și tinerilor. **De aceea este foarte importantă educația pentru folosirea mass-mediei**, adică a învăța pe fiecare să le folosească în măsura în care acestea îi conduc la Dumnezeu și să le evite în măsura în care acestea i-ar îndepărta de scopul vieții creștinului, mântuirea.

Educația tinerilor pentru folosirea adecvată a mijloacelor de comunicare în masă începe în familie, prin selecția atentă a programelor și publicațiilor urmărite de copii. Părinții au un rol important în insuflarea valorilor moral - religioase copiilor, pentru ca mai târziu ei să poată privi critic diverse emisiuni, programe și să respingă comportamentele contrare învățaturii creștine. Școala are de asemenea un rol important în selectarea și structurarea informațiilor, în alegerea surselor de informare și oferirea de modele demne de urmat de către tineri, astfel încât ei să poată discerne, să aleagă ceea ce este bun și educativ, de ceea ce este rău și distructiv. De exemplu, urmând sfatul Sfinților Părinți ca oamenii să-și păzească ochii de imaginile care pot stârni patimile trușesti, tinerii pot selecta filmele, emisiunile urmărite, pentru că „Luminătorul trupului este ochiul; de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat.” (Matei 6, 22). Altfel, vor ajunge treptat să li se pară că ceea ce urmăresc este ceva normal și chiar necesar (crime, hoții sau distracțiile rușinoase, minciuna), iar orele în exces petrecute în fața televizorului sau calculatorului vor conduce la izolarea de societate, la inadaptare la viața reală.

Mântuitorul ne învață că „nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui;” (Matei 6, 24). Alegând ceea ce este folositor sufletului arătăm că Îl urmărim cu adevărat pe Hristos, cu Care ne dorim să ne întâlnim în Împărăția Sa. Lectura din Sfânta Scriptură și din scrierile Sfinților Părinți, sfaturile primite de la părinți, profesori sau de la părintele duhovnic, ne pot ajuta să discernem între bine și rău, între informația care folosește și cea care dăunează mântuirii noastre.

Ideii cheie

- **Mass media** reprezintă totalitatea mijloacelor moderne de informare a maselor: presa scrisă, radioul, televiziunea, internetul și alte mijloace de stocare și de transmitere a informației.
- Mass-media are un rol important în transmiterea informației, formarea, influențarea și manipularea opiniei publice, educație, divertisment, culturalizare.
- Familia, școala, Biserica au un rol foarte important în educația tinerilor pentru folosirea adecvată a mijloacelor de comunicare în masă.

Știați că ...

- ❖ Cuvintele Mântuitorului nu sunt simple informații, ci „sunt duh și sunt viață” (Ioan 6, 63) ?
- ❖ Virgiliu Gheorghe, în cartea „Efectele televiziunii asupra minții umane”, ne aduce în atenție o serie întreagă de studii privind transformările pe care vizionarea TV le produce în dezvoltarea structurală și în funcționarea creierului uman?
- ❖ Putem afla informații folositoare pentru suflet de pe canale precum Trinitas, Doxologia, Creștin ortodox, O Chilie Athonită sau Ziarul Lumina?

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Ziar
- 2) Canal TV
- 3) Țelul vieții creștine
- 4) Comuniune
- 5) Canal YouTube

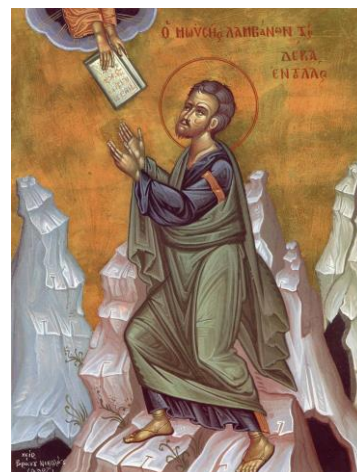
B

- a) Mântuirea
- b) Lumina
- c) Trinitas
- d) Legătură strânsă
- e) O Chilie Athonită
- f) Mândria

2. Completează spațiile libere cu acele cuvinte care se potrivesc în text: *dumnezei, închinarea, informații, idoli, comunicare, dependență, Dumnezeu, asemănare, cioplit*.

« „Să nu ai alți în afară de Mine! Să nu-ți faci chip și niciun fel de a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ! Să nu te închini lor, nici să le slujești” » (Ieșirea 20, 3-4).

„Internetul prezintă multe avantaje (acces rapid la, comunicare la distanță etc), însă el prezintă și un risc mare de, ca și televizorul. Astfel, în momentul în care omul ajunge de bună voie să stea ore întregi, în fiecare zi, înaintea televizorului sau pe internet, acestea devin adevărați care îl fac pe om să uite de, ori prea obosit spre a-I mai aduce cuvenită.” (Teodor Danalache, *Idolii în viața noastră*, <https://www.crestinortodox.ro/sfaturi-duhovnicesti/idolii-viata-noastra-135250.html>)

Sfântul Proroc Moise

3. Prezintă, în 70 - 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități de utilizare a mass-mediei în societatea contemporană, de către tinerii creștini, pornind de la îndemnul Sfântului Apostol Pavel, Care ne spune că: „Și să nu vă potriviți cu acest veac, ci să vă schimbați prin înnoirea minții, ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bun și plăcut și desăvârșit.” (Romani 12, 2).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Omul a fost înzestrat de Dumnezeu cu:

- a. Rațiune, voință, sentiment;
- b. Rațiune, rea voință, dragoste;
- c. Rațiune, voință, ură;
- d. Libertate, supunere, dragoste.

B. Printre mijloacele moderne de informare a maselor se află:

- a. Radioul;
- b. Internetul;
- c. Ziarul;
- d. Anunțurile verbale.

Educația începe în familie

C. Pentru a delimita binele de rău, tinerii creștini:

- a. Petrec mult timp în fața calculatorului/televizorului;
- b. Urmăresc doar anumite emisiuni/filme;
- c. Citesc din Sfânta Scriptură, din scrierile Sfinților Părinți, ascultă sfaturile părinților, țin legătura cu părintele duhovnic.;
- d. Nu respectă învățăturile date de Mântuitorul.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” (I Timotei 4, 12).

- a. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate afla/aprofunda învățăturile Mântuitorului .
- b. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul poate selecta sursele de informare.
- c. Precizează, cel puțin două modalități, prin care creștinul îl poate cinsti pe Dumnezeu.

3. Prezintă, în 100 - 120 de cuvinte, avantajele și dezavantajele transmiterii slujbelor religioase ale Bisericii Ortodoxe prin mass-media.

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

a. Un creștin trebuie să evalueze cu mare grijă reclamele cu care intră în contact.

b. Vizionatul emisiunilor TV fără limite de timp este sănătos pentru minte și trup.

c. Jocurile pe calculator în exces pot dăuna sănătății creștinului.

d. Familia nu are un rol important în educația pentru folosirea mass-mediei.

e. Scopul vieții creștinului este mântuirea sufletului.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre *influența mesajului reclamelor în viața creștinilor*, pornind de la cuvintele Sfântului Apostol Pavel, care ne spune că: „Nimeni să nu vă amăgească cu cuvinte deșarte” (Efeseni 5, 6).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

-

3. Elaborează un eseu de 150 - 200 de cuvinte, în care să precizezi rolul educativ al diferitelor mijloace de informare, pornind de la următorul citat:

„La ceea ce trebuie, aşadar, să lucrăm noi, este nu a-i face pe copiii noştri bogaţi în bani, în aur, în prisosinţe de acest soi; ci trebuie aşa să facem, ca ei să fie bogaţi mai presus de toate în pietate, în înţelepciune, în comori de virtute, să aibă nevoie de puţin, să nu fie vrăjiţi de bunurile acestei lumi şi de dorinţele cele nemăsurate.” (Sfântul Ioan Gură de Aur - citate, aforisme, maxime, cugetari, citeortodoxe.ro)

Tinerii creștini îmbină lectura cu utilizarea mijloacelor moderne de informare

MODEL DE SLUJIRE CREȘTINĂ

Părintele Cleopa Ilie

(1912-1998)

Părintele Cleopa Ilie a fost unul dintre marii duhovnici ai Moldovei, care, mânat de dorința de a face bine, și-a dedicat întreaga viață rugăciunii și pocăinței, ajutând și pe alții să dobândească harul primit de la Dumnezeu. Părintele Patriarh Daniel l-a numit „dar al lui Dumnezeu pentru poporul român”.

Preot, egumen al Mănăstirii Sihăstria, datorită prigoanei regimului comunist s-a retras în Munții Neamțului timp de cinci ani, apoi a revenit în anul 1964, ca duhovnic al obștii, povățuind neobosit cu multă dragoste atât pe călugări cât și pe mireni, copii, tineri și bătrâni încă 34 de ani.

Părintele Cleopa a uimit mereu prin simplitate și profunzime. Printre cele mai cunoscute remarci ale cuviosului se numără „Mânca-v-ar Raiul” sau „Răb-dare, răb-dare, răb-dare” repetat insistent ca ingredient esențial pentru mântuire, alături de milostenie și rugăciune.

Arhimandritul Cleopa Ilie este unul dintre preoții și călugării persecutați sau martirizați de regimul comunist propuși pentru canonizare în anul 2025, când Biserica Ortodoxă Română împlinește 140 de ani de autocefalie și 100 de ani de la obținerea statutului de patriarhie.”

- Citește mai mult despre viața acestui părinte accesând <https://doxologia.ro/viata-arhimandritului-cleopa-ilie>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestui părinte duhovnicesc?

Moment de rugăciune

„Doamne Iisuse Hristoase! Fie mila Ta asupra copiilor mei (numele), păzește-i pe ei sub acoperământul Tău, ocrotește-i de toată pofta vicleană, depărtează de la ei pe tot vrăjmașul și potrivnicul, deschide-le urechile și ochii inimii, dăruiește umilință și smerenie inimilor lor. Doamne! Cu toții suntem zidirea Ta: îndură-Te de copiii mei (numele) și întoarce-i la pocăință. Mântuiește-i, Doamne, și miluiește-i pe copiii mei (numele) și luminează-le mintea cu lumina înțelegerii Evangheliei Tale, povățuiește-i în calea poruncilor Tale și învață-i, Mântuitorule, să facă voia Ta, că Tu ești Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!
(Rugăciunea pentru fericirea și bunăstarea copiilor către Domnul Iisus Hristos - Doxologia)

„Iubi-Te-voi Doamne, vârtutea mea.

Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu” (Psalmul 17, 1).

„De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup.” (Facerea 2, 24)

Tinerii și viața intimă

Adam primește pe Eva Tineri în Sfânta Taină a Cununiei

Să explorăm!

1. Despre atracția dintre bărbat și femeie și împlinirea ei adevărată.
2. Pericolele care pot apărea în viața intimă a tinerilor.
3. Remedii creștine pentru adolescenți în rezolvarea problemelor vieții intime.

În Sfânta Scriptură aflăm că prima dintre chemările adresate de Dumnezeu oamenilor după crearea lor, a fost să crească și să se înmulțească: „și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; (...) a făcut bărbat și femeie. Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: „**Creșteți și vă înmulțiți** (...)” (Facerea 1, 28). Așa cum apare în porunca dată primilor oameni, această nouă atracție are în vedere înmulțirea speciei, procrearea, atracție pe care adolescentul

o resimte ca pe o provocare nouă, la nivelul trupului prin instinctul sexual, iar la nivelul sufletului prin căutarea unei iubiri căreia să i se dăruiască.

Sfânta Scriptură ne precizează că **această atracție este foarte puternică** și determină mai întâi părăsirea părinților, așa cum Adam a înțeles după ce Dumnezeu i-a dăruit-o pe Eva: „de aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup” (Facerea 2, 24). Aceasta unire se întâmplă firește atunci **când cei doi, deviniți bărbat și femeie, deci adulți, își descoperă menirea de a fi împreună**, copilului nefiindu-i proprie nici puterea de a procrea, nici maturitatea necesară pentru a întemeia o familie.

Ca vârstă, adolescența presupune maturitatea sexuală dar și insuficienta pregătire pentru realizarea unei familii ce e însoțită de crucea creșterii copilului. Adolescentul resimte presiunea instinctului sexual ce vine cu schimbări fiziologice și curiozitatea de a experimenta plăcerea, presiunea mediului, a anturajului, a mass-mediei, a „prietenului” sau „prietenei” ce pot conduce la decizia de a începe viața sexuală înainte de întemeierea unei familii. Biserica numește **păcat desfășurarea vieții intime în afara căsătoriei**, porunca Decalogului cere imperativ „Să nu fii desfrânat!” (Ieșirea 20, 14).

Dicționar

Pornografie = reprezentare obscenă a sexualității, cu tendința de a corupe indivizii și având efecte dăunătoare asupra moralității;

Trezvie = un mod esențial de a ne păstra mintea curată de imaginații pătimașe și de a ne opune oricărui gând rău prin cuvântul Scripturii și sfântului nume al lui Iisus. Fără trezvie Dumnezeu nu este perceput de simțurile minții și ale inimii (Avva Efrem Filotheitul);

Abstinența sau înfrânarea = abținerea de la orice act sexual, capacitatea de a stăpâni impulsurile și dorințele sexuale (J C Larchet);

Promiscuitate = conviețuirea în condiții de imoralitate, practica de a se angaja în relații sexuale cu diferiți parteneri.

Capcanele sunt multe și cu efecte felurite, unele grave, altele foarte grave: superficialitate în relațiile sufletești dintre parteneri, pornografia sub toate aspectele ei, violul, relațiile trupești împotriva firii sunt modalități prin care iubirii adevărate îi sunt tăiate aripile și este pervertită, cu ecou în veșnicie, conform învățaturii de credință creștine. Apariția unui copil devine un eveniment nedorit pentru adolescenții care se angajează în relații superficiale și ocazionale și devine pentru ei un izvor de complicații și greutăți, iar renunțarea la copil prin întreruperea sarcinii aduce un alt cortegiu de urmări sufletești și trupești nedorite. Medicii ne avertizează și ei că relațiile pasagere și superficiale în afara căsătoriei, pot duce la contactarea bolilor cu transmitere sexuală, iar despre urmările spirituale ale desfrânării Sfântul Apostol Pavel avertizează: „Nu vă amăgiți: nici desfrânații, (...) nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții (...) nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu” (I Corinteni 6, 9-10), care este o împărăție a iubirii curate și adevărate.

Desfrânarea răpește omului curăția trupească și sufletească, vatamă sănătatea, întunecă mintea, împietrește inima și îndepărtează pe credincios de Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: „Fugiți de desfrânare!” (I Corinteni 6, 18) Trupul nu este un mijloc de provocare a plăcerii, ci are taina lui, este „templu al Duhului Sfânt” (I Corinteni 6, 19-20).

Fără înfrânare tânărului îi este, însă, greu să reușească de unul singur în fața acestui adevărat război nevăzut și inegal.

Iubirea adevărată așteaptă

Armele prin care iubirea adevărată poate ieși biruitoare îi așteaptă pe tineri în vistieria duhovnicească a Bisericii. Astfel, a nu cădea în păcatul desfrânării, începe prin a învăța să spui Nu! păcatului și se continuă prin trezvia minții ce identifică și alungă gândurile necurate prin practicarea rugăciunii cu atenție. Deasa spovedanie și împărtășirea cu Sfintele Taine, precum și sfătuirea cu duhovnicul pot ajuta mult. Postul este o armă redutabilă în slăbirea înclinațiilor spre plăcere. Buna gestionare a relațiilor cu anturajul, cultivând relațiile cu suflete frumoase, angajate pe calea curată a credinței și evitarea pe cât se poate a relațiilor decadente, abordarea căderii în păcatul desfrânării prin pocăință, sprijină și întăresc viața duhovnicească.

Idei cheie

- Sexualitatea are sens creștin, ea se poate manifesta firesc și sănătos în cadrul iubirii conjugale, în cadrul căsătoriei.
- Pericolele posibile la care se expun tinerii care au relații trupești în afara căsătoriei sunt rănirea iubirii, apariția copilului nedorit, BTS, degradarea vieții duhovnicești și îndepărtarea de Dumnezeu.
- Remediile creștine pentru a avea o viață intimă în acord cu voia lui Dumnezeu includ înfrânarea, postul, trezvia, practicarea cu stăruință a rugăciunii, spovedania, gestionarea relațiilor după principii creștine.

Știați că ...

- ❖ În Rai instinctul sexual nu se manifesta, Adam și Eva „erau amândoi goi și nu se rușinau” (Facerea 2, 25);
- ❖ Precum albinele zboară atunci când este fum, la fel și Duhul Sfânt pleacă când simte mirosul respingător al gândurilor rușinoase. Și la fel precum albinele se duc la florile care au nectar care face miere, la fel procedează și Duhul Sfânt Care se duce la mintea și inima unde este produs nectarul virtuților și al gândurilor bune. (Avva Efrem Filotheitul);
- ❖ „True Love Waits” este un grup creștin internațional care promovează abstenența sexuală în afara căsătoriei. Angajamentul lor este față de Dumnezeu, de sine, de familie, de prieteni, față de viitorul partener și viitorii copii și constă în hotărârea a nu avea relații sexuale până în ziua căsătoriei, de a se abține de la gânduri, atingeri și alte provocări cu conotații sexuale, inclusiv de la pornografie. În deceniul precedent, aproximativ 2,5 milioane de tineri americani și-au luat acest angajament.

Fișa 1

1. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Apariția unui copil nedorit
- 2) Identifică și alungă gândurile rele
- 3) Răpește curăția sufletească și trupească
- 4) Reprezentare obscenă a sexualității
- 5) Slăbirea trupului și înclinației spre plăcere

B

- a) Desfrânarea
- b) Mândria
- c) Postul
- d) Consecință a relațiilor sexuale ocazionale
- e) Trezvia
- f) Pornografia

2. Completează spațiile libere, din textul de mai jos, cu acele cuvinte/expresii care se potrivesc:

Dumnezeu, animalele, desfrânare, distruge, nelegiuită, distrează.

„..... se împerechează doar la vremea și în modul pe care l-a rânduit, în timp ce mulți oameni nu cunosc nici vremea și nici modul acestei legături dintre bărbat și femeie. Cugetul lor este stăpânit de și nu mai fac deosebire între o relație legală și una (...) Desfrânarea îl pe om sufletește și trupește. Din cauza acestui rău se istovesc și se pierd puterile sufletești ale omului.” (Sfântul Nicolae Velimirovici, *Prima Lege a lui Dumnezeu*).

Tineri la ITO Iași 2019

3. Prezintă, în 70 - 100 de cuvinte, cel puțin două argumente pentru a susține nevoia tânărului de a folosi înfrânarea în disciplinarea instinctului sexual, urmând îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, (...) înfrânarea, curăția; împotriva unora ca acestea nu este lege. Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftile” (Galateni 5, 22-24).

Fișa 2

1. Alege varianta corectă de răspuns.

A. Atracția dintre bărbat și femeie este:

- a. Binecuvântată de Dumnezeu;
- b. Osândită de Dumnezeu;
- c. Este indiferentă pentru Dumnezeu;
- d. Este considerată păcat de Dumnezeu.

B. Conform concepției creștine despre viață, finalitatea sexualității este:

- a. Obținerea de plăcere;
- b. Realizarea relației durabile cu un partener;
- c. Nașterea de copii – înmulțirea speciei;
- d. Dezvoltarea sănătoasă a trupului.

C. Remedii duhovnicești împotriva păcatului desfrânării sunt:

- a. Petrecerile și distracția în discotecă și baruri;
- b. Primirea sfaturilor de la prieteni versați în relații sexuale;
- c. Citirea frecventă a revistelor pornografice;
- d. Îndrumarea duhovnicului.

2. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor date:

„Unirea trupească a doi oameni care se iubesc nu este începutul, ci deplinătatea relațiilor dintre ei. Doar atunci când cei doi au devenit o singură inimă, o singură minte, un singur duh, unirea lor poate să crească și să se descopere în unirea trupească, ce nu mai este atunci posedare lacomă a unuia de celălalt, ci Taină.” (Mitropolitul Antonie de Suroj, *Cum să întemeiem o familie ortodoxă*).

- a. precizează câteva perspective referitoare cu privire la momentul în care un adolescent credincios se poate gândi la debutul relațiilor sexuale;
- b. argumentează în 5-10 rânduri importanța cununiei religioase.

3. Compune o rugăciune de laudă adusă lui Dumnezeu sau o maximă de 100 - 150 de cuvinte, în care să evidențiezi noblețea și frumusețea fecioriei.

Maica Domnului Povățuitoria

Fișa 3

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F).

- a. În Rai instinctul sexual se manifesta doar în lipsa lui Dumnezeu.
- b. Atracția între bărbat și femeie este cauzată de instinctul sexual și nevoia de a experimenta iubirea.
- c. Biserica este de acord cu sexualitatea trăită în afara familiei, după vârsta de 18 ani.
- d. Unirea trupească între bărbat și femeie are două laturi: plăcerea și crucea creșterii copilului.
- e. Pocăința este modalitatea prin care tânărul căzut în desfrânare își poate regăsi curăția.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre binefacerile împlinirii poruncilor lui Dumnezeu în viața intimă a tânărului, pornind de la următorul citat: „cel ce păzește poruncile, nu numai el păzește poruncile, ci și poruncile îl păzesc pe el” (*Sfântul Simeon Noul Teolog, în Arhimandritul Teofil Păraian, Veniți de luați bucurie*).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 150 - 200 de cuvinte, în care să prezinți, argumentat, modalități și mijloace prin care tinerii creștini pot să dobândească iubirea adevărată în viața intimă, pornind de la următorul citat:

„... există în căsătorie o dimensiune veșnică, [...]: Când spun cuiva Te iubesc!, spun Tu nu vei muri niciodată!”
(*Gabriel Marcel, citat de Mitropolitul Antonie de Suroj, Taina iubirii*).

Iubirea în alfabetul degetelor

MODEL DE SCHIMBARE A VIEȚII

Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca

(344-422)

A fost o pustnică din deșert care s-a pocăit după o viață de prostituată, devenind un exemplu de pocăință. La vârsta de 12 ani, urmându-și pasiunile trupesti, a fugit la Alexandria, unde a trăit o viață desfrânată timp de 17 ani.

Adesea, refuza banii bărbaților

cu care păcătuia, trăind mai degrabă din cerșit și din torsul inului. Într-o zi, întâlnind un grup de bărbați care voiau să călătorească pe mare, spre Ierusalim, ca să se închine Sfintei Cruci, a mers cu ei seducându-i pe rând, de dragul distracției. Când grupul a ajuns la Ierusalim Maria a fost oprită la intrarea în biserică de o forță nevăzută. După trei încercări nereușite, rămasă afară, în curtea bisericii, a văzut o icoană a Maicii Domnului. A început să plângă și să se roage din toate puterile către Maica Domnului ca să îi dea voie să vadă Sfânta Cruce, promițând ea că va renunța la dorințele lumești și că va merge oriunde îi va spune Maica Domnului.

După această convertire la porțile bisericii, Maria Egipteanca a mers în deșertul de lângă Iordan, unde a început o viață pustnicească. După 47 ani de pustnicie în singurătate l-a întâlnit pe preotul Sfântul Zosima, care a convins-o să-i povestească viața sa.

- Citește mai mult despre viața acestei sfinte accesând <https://doxologia.ro/viata-sfintei-cuvioase-maria-egipteanca-0>
- Ce valori pentru viață descoperi din lectura vieții acestei sfinte?

Moment de rugăciune

„Prea Sfântă Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ești singură Preacurată și cu sufletul și cu trupul, ceea ce ești mai presus de toată curăția și întreaga înțelepciune și feciorie, ceea ce singură toată te-ai făcut locaș a tot darului Prea Sfântului Duh (...), caută spre mine pângăritul, necuratul și întinatul cu sufletul și cu trupul(...). Curățește-mi mintea cea pătimasă, spală-mi și îndreptează-mi gândurile cele rătăcite și orbite. Îndreptează-mi și povățuiește-mi simțirile mele. Eliberează-mă de obiceiul cel rău și urât care de-a pururea, ziua și noaptea mă înrobește, al necuratelor gânduri și al patimilor. Oprește-mă de la tot păcatul și dăruiește trezire și discernământ întunecatei mele minți, spre îndreptarea greșelilor și a căderilor mele. Ca de întunericul păcatului izbăvind-mă, să mă învrednicesc a te slăvi și a te lăuda pe Tine, Cea singură Maică a adevăratei Lumini, a lui Hristos Dumnezeuul nostru. Amin!” (*Rugăciune la Paraclisul Maicii Domnului*)

„**Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului!**” (Psalmul 118, 1)

Și să nu vă potriviți cu acest veac, ci să vă schimbați prin înnoirea minții, ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bun și plăcut și desăvârșit. (Romani 12, 2)

Amintește-ți noțiunile însușite în cadrul acestei unități de învățare.

I. Muzica în viața tinerilor

- **Adolescenții îndrăgesc muzica**, fie că o ascultă, merg la concerte sau compun și interpretează piese muzicale.
- **Rolul muzicii în viața oamenilor poate fi pozitiv sau negativ**, în funcție de efectul acesteia asupra minții și comportamentului tinerilor.
- **Rolul muzicii în cultul divin este cultic**, adresând rugăciuni lui Dumnezeu, **pedagogic** prin învățăturile morale conținute și **formativ**, prin sentimentele și trăirile exprimate.

II. Pericolul drogurilor

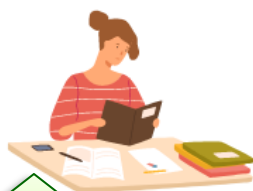
- În societatea contemporană **pericolul consumului de droguri este una dintre tentații**.
- Drogurile pot fi **stimulente sau sedative** ale activității mintale și pot duce la dependență.
- **Dumnezeu respectă libertatea de alegere a omului, iar Biserica nu acceptă consumul de droguri** deoarece acest comportament devenind patimă, înrobește și distruge omul.
- **Soluțiile la această problemă sunt: suportul familiei, suport medical și psihoterapeutic, conștientizarea efectelor negative, schimbarea anturajului și rugăciunea.**

III. Tineretul și mass-media

- Mass-media reprezintă **ansamblul mijloacelor de comunicare în masă**: presa scrisă, televiziune, radio, internet.
- **Funcțiile mass-media sunt**: informare, socializare, divertisment.
- **Scopul mass-media poate fi constructiv**, dacă este folosită în mod educativ sau **distructiv**, dacă este folosită în mod iresponsabil și abuziv.

III. Tinerii și viața intimă

- În creștinism, semnificația vieții intime este dată de învățătura despre **trup, care „este templu al Duhului Sfânt”** (I Corinteni 6, 19).
- **Căsătoria** este cadrul binecuvântat de Dumnezeu în care sunt îngăduite relațiile intime între bărbat și femeie, în scopul nașterii copiilor. Instinctul sexual comportă două laturi: *al plăcerii și al crucii*.
- **Viața intimă în afara căsătoriei** este păcat capital, iar **avortul** înseamnă omucidere.
- **Educația tinerilor privind viața intimă presupune** castitatea premaritală, respectul pentru persoana celuilalt, disciplinarea instinctelor, practicarea abstenenței și a fidelității în căsătorie.

Să exersăm!

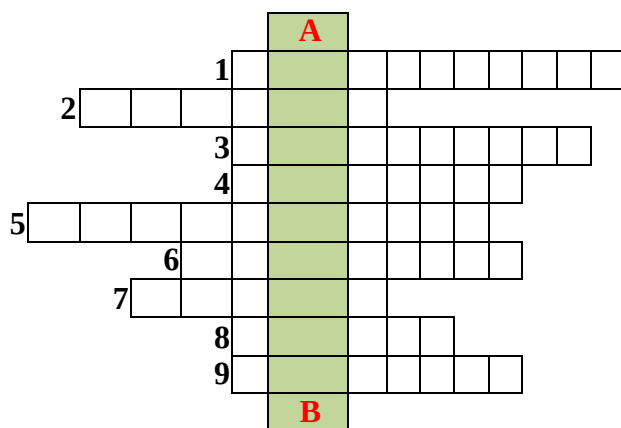
I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Muzica ne influențează starea spirituală.
2. Muzica religioasă ortodoxă se bazează exclusiv pe inspirația biblică.
3. Mesajele transmise prin mass-media sunt receptate prin ascultare, vizualizare sau citire.
4. Dependența de jocurile pe calculator poate fi întâlnită la orice vârstă.
5. Infidelitatea conjugală este păcat ce contravine poruncii a șaptea din Decalog.
6. Adulterul nu este păcat.
7. Oamenii consumă droguri pentru că vor să schimbe ceva în viața lor.
8. Prin consumul de droguri, oamenii ingerează otrăvuri în corpul lor.

II.

Completează rebusul de mai jos și identifică elemente esențiale ale spiritualității creștine:

A-B: dar al Duhului Sfânt

1. Înfrânare (sinonim)
2. Stupefiant.(sinonim)
3. Una dintre funcțiile mass-mediei.
4. are un rol important în educarea tinerilor pentru a folosi responsabil mass-media.
5. Virtutea prin care creștinul pune cuvenita măsură în toate faptele vieții sale.
6. Muzică bizantină (sinonim)
7. Taină bisericească prin care se consfințește legătura harică dintre un bărbat și o femeie.
8. Semn al consumului de droguri
9. Celula de bază a societății.

Activitate practică
Fă Rai din ce dai!

Organizați și desfășurați activități în care să învățați pricesne și/sau întâlniri cu personalități ale lumii medicale și/sau religioase în care să purtați dialoguri pe teme ce vizează viața sănătoasă a tânărului creștin din societatea contemporană. Aceste activități pot fi organizate în „Școala Altfel”.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

a. Tinerii nu ascultă o gamă variată de stiluri și tipuri de muzică.	A / F
b. Muzica are un rol pedagogic prin conținutul cântărilor.	A / F
c. Tinerii nu pot concepe viața fără telefon.	A / F
d. Drogurile complică viața oamenilor.	A / F
e. Adolescentul simte nevoia unei iubiri căreia să i se dăruiască.	A / F
f. Rețelele de socializare reprezintă principala sursă de informare pentru tineri.	A / F
g. Consumul de droguri afectează sănătatea.	A / F
h. Biserica nu numește păcat desfășurarea vieții intime în afara căsătoriei.	A / F

Subiectul II (30 puncte)

Continuă enunțurile următoare în mod corespunzător:

- a) Dacă asculți muzică religioasă, atunci ...
- b) Dacă mă deranjează muzica tare a vecinilor, atunci ...
- c) Dacă adulții ar acorda o mai mare atenție comunicării cu tinerii, atunci...
- d) Dacă se consumă droguri, atunci ...
- e) Dacă te informezi numai din anumite surse mass-media, atunci ...
- f) Dacă petreci prea mult timp în fața calculatorului, atunci ...
- g) Dacă ești îndrăgostit, atunci ...
- h) Dacă apar neînțelegeri în relația cu prietenul/prietena, atunci ...

Subiectul III (40 puncte)

Se dă textul:

„Nimic nu purifică sufletul, nu-i dă aripi, nu-l smulge din cele pământești nu-l eliberează din legăturile trupești , nu-i inspiră înțelepciune dumnezeiască, nu-l face să disprețuiască cele de jos precum muzica și accentele măsurate ale unui cântec dumnezeiesc” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Redactează un eseu liber de 200-250 de cuvinte, despre *rolul muzicii în viața tinerilor*. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea expresiei „înțelepciune dumnezeiască”;
- b) Prezentarea a cel puțin trei efecte benefice ale audițiilor muzicale;
- c) Argumentarea modului în care tinerii creștini pot relaționa cu Dumnezeu și sfinții prin intermediul muzicii.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Amintește-ți noțiunile însușite în acest an școlar

- **Cinstirea lui Dumnezeu** se numește **adorare**.
- **Cinstirea Maicii Domnului** se numește **supravenerare** sau **preacinstire**.
- **Cinstirea sfinților** se numește **venerare**.
- **Datoriile creștinului față de Dumnezeu** sunt cuprinse în primele patru porunci din Decalog. (să-L cunoască și să-L adore).
- **Datoriile creștinului față de sine** se concretizează în: **stima de sine, dragostea de sine și smererenia**.
- **Datoriile creștinului față de aproapele** sunt cuprinse în **faptele milei trupești și sufletești**.
- **Pregătirea trupească** a credinciosului pentru a participa la viața cultică constă în: **curățenie fizică și vestimentară**, iar **pregătirea sufletească** constă în: **iertarea tuturor aceloră căroră poate ne-au greșit, părăsirea gândurilor rele pe care le avem asupra cuiva, părăsirea păcatelor care întinează viața trupească și sufletească a omului**.
- Omul este ființă spirituală chemată să tindă la „**asemănarea cu Dumnezeu**” prin **practicarea virtuților și împlinirea voii lui Dumnezeu**, care a trimis în lume pe Fiul Lui ca să ne mântuiască, să ne împace cu Tatăl ceresc.
- Un rol important în viața noastră îl are **părintele duhovnic**, care, prin lucrarea sa, **ne naște pentru Împărăția lui Dumnezeu**.
- **Bucuria creștină** în relațiile dintre tineri, presupune: **iubirea lui Dumnezeu și a semenilor, împlinirea voii lui Dumnezeu, libertatea de a alege să faci bine și responsabilitatea pentru alegerile făcute**.
- **Monahismul** este una dintre căile desăvârșirii creștine, care presupune asumarea celor trei voturi: **sărăcia** de bună voie, **castitatea** și **ascultarea** necondiționată.
- În **antichitate**, viața religioasă era caracterizată de **politeism, idolatrie, cult sacrificial, variate ritualuri** prin care erau asigurate nevoile omului în raport cu divinitatea și cu semenii săi.
- **Folclorul românesc** este imprimat de pecetea creștină. Manifestările noastre folclorice sunt asociate **calendarului creștin și agrar, vieții liturgice și învățaturii Biseicii**.
- Biserica Ortodoxă a avut o contribuție majoră la apariția și dezvoltarea **învățămintului românesc** printr-o seamă de ierarhi, precum **Veniamin Costachi** al Moldovei și Sucevei și **Andrei Șaguna** al Ardealului.
- În contextul provocărilor lumii contemporane, **tinerii** au posibilitatea să trăiască **o viață sănătoasă și frumoasă**, din toate punctele de vedere, **urmând lui Hritos**.

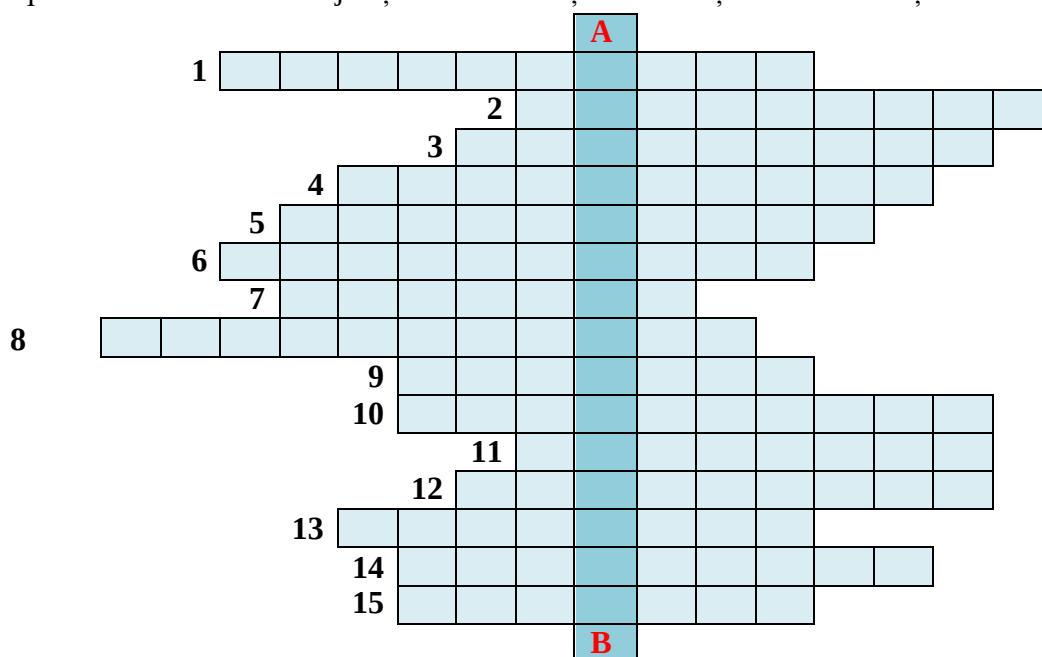
Să exersăm!

I.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A / F):

1. Adorarea este cultul suprem adus lui Dumnezeu.
2. Maica Domnului este pururea rugătoare și mijlocitoare pentru creștini.
3. Pe cărarea mântuirii, sfatul duhovnicului este de mare ajutor.
4. Spovedania poate fi un prim pas spre sfințenie.
5. Prin creație, omul a fost chemat la măsura îndumnezeirii.
6. Tinerii trăiesc în comuniune doar cu aproapele, nu și cu Dumnezeu.
7. În și prin Biserică creștinul își manifestă cinstirea și slujirea față de Dumnezeu.
8. Sfințenia nu este accesibilă tuturor oamenilor.
9. Sfânta Liturghie este miezul, centrul cultului divin în Biserica Ortodoxă.
10. Ascultarea călugărului înseamnă anularea libertății sale.
11. Ziguratul era un templu în trepte, la vechii mesopotamieni.
12. Creația populară religioasă este identică cu manifestările cultului divin public.
13. Nu este necesar să cunoaștem datinile și obiceiurile poporului român.
14. Mitropolitul Veniamin Costachi a păstorit Biserica lui Hristos în Moldova.
15. Mitropolitul Andrei Șaguna a înființat Seminarul de la Mănăstirea Socola.
16. Muzica bisericească are rol terapeutic în viața omului.
17. Consumul de droguri nu atentează la demnitatea umană.
18. În creștinism, trupul este *templu al Duhului Sfânt*.
19. Desfrânarea nu îndepărtează pe om de Dumnezeu.
20. Maica Domnului este modelul mamei creștine.

Completează rebusul de mai jos și identifică noțiunile învățate în acest an școlar:

Coloana **A-B**: cea mai importantă slujbă a Bisericii

1. I se acordă cinstire în chip de adorare.
2. Calitate necesară unui bun duhovnic, de îndrumare.
3. Calitate necesară unui bun duhovnic, ca temperament.
4. Datină prin care se vestește o mare sărbătoare.
5. Calitate/însușire umană prin care putem alege.
6. Sfânta Taină a Pocăinței.
7. Slujbe bisericești, în număr de 7, care se derulează pe parcursul unei zile liturgice.
8. Sărbătoare închinată Maicii Domnului, prăznuită primăvara.
9. Însușiri/calități morale prin care ne statornicim în săvârșirea binelui.
10. Sfântă Taină prin care primim darul Duhului Sfânt.
11. Virtute teologică.
12. Construcție masivă de forma unei piramide în trepte, care avea în vârf un templu.
13. Formă de viațuire creștină, prin care se urmărește desăvârșirea omului.
14. Credință în mai multe zeități.
15. Creație populară religioasă specifică evenimentului morții.

Activitate practică
Fă Rai din ce dai!

Realizați și aplicați la clasă un formular Google Forms de feed-back al activității la orele de religie din clasa a IX-a, care să cuprindă aproximativ cinci-șase întrebări despre activitățile care v-au plăcut cel mai mult și îmbunătățirile care se mai pot aduce în viitor.

- ❖ Toate subiectele sunt obligatorii.
- ❖ Din oficiu 10 puncte.
- ❖ Timp de lucru: 45 min.

Punctajul obținut prin
EVALUAREA profesorului

Subiectul I (20 puncte)

Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

a. Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să fie îndumnezeit.	A / F
b. Omul își găsește libertatea în raport cu Dumnezeu.	A / F
c. Mitropolitul Veniamin Costachi a contribuit la înființarea ASTRA, în Ardeal.	A / F
d. Cultul cinstirii Maicii Domnului se numește venerare.	A / F
e. Troița simbolizează biserica în miniatură.	A / F
f. Milostenia creștină este o datorie împlinită prin fapte bune.	A / F
g. Doar oamenii neadaptați și mediocri devin monahi.	A / F
h. Mitropolitul Andrei Șaguna s-a născut într-o familie macedo-română.	A / F

Subiectul II (30 puncte)

Continuă enunțurile următoare în mod corespunzător, potrivit exemplului:

Exemplu: *Dacă un creștin alege calea monahismului, ca formă de desăvârșire, atunci nu înseamnă că el se rupe total de lumea în care trăiește.*

- a) Dacă un creștin alege calea monahismului, ca formă de desăvârșire, atunci ...
- b) Dacă omul trăiește în comuniune cu Dumnezeu, atunci ...
- c) Dacă trăiești virtuos la tinerețe, atunci ...
- d) Dacă fiul duhovnicesc ascultă sfatul duhovnicului, atunci ...
- e) Dacă alegi să urmezi lui Hristos, atunci ...
- f) Dacă primii *colindători* ai Nașterii Domnului au fost îngerii lui Dumnezeu, atunci ...
- g) Dacă desfrâul este unul dintre cele mai mari păcate, care îndepărtează pe om de Dumnezeu, atunci ...
- h) Dacă consumul de droguri este unul dintre cele mai răspândite păcate ale lumii contemporane, atunci ...

Subiectul III (40 puncte)

Se dă textul:

„Credinciosul ortodox nu disprețuiește reflexia despre Dumnezeu și despre lucrarea Lui mântuitoare, dar, această reflexie o face în spiritul dialogului cu Dumnezeu, e reflexia partenerului care laudă pe Dumnezeu, îi mulțumește și îi cere ceva, e o reflexie în cadrul viu al dialogului, în experiența misterului divin. Gândirea ortodoxului despre Dumnezeu este cult, chiar dacă nu se realizează în vremea cultului.” (Părintele Dumitru Stăniloae, *Ortodoxie și naționalism*, Editura Supergraph, București, 2011, pag. 119-120).

Redactează un eseu liber de 200-250 de cuvinte, despre importanța dialogului cu Dumnezeu. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea semnificațiilor termenului „cult”;
- b) Identificarea în text a unei definiții a rugăciunii și a tipurilor acesteia;
- c) Argumentarea necesității de participare a credinciosului la cultul divin public pentru a se mântui.

Barem de evaluare și notare

Subiectul I (20 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p puncte, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă și la alegere a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (20 p) pentru rezolvarea corectă a celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 10 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul II (30 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 2 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea, la alegere, a cel puțin 4 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (30 p) pentru rezolvarea celor 8 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 15 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

Subiectul III (40 puncte)

- **pentru nivelul elementar:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemului de la punctul a), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul funcțional:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea itemilor de la punctele a) și b), pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct;
- **pentru nivelul aprofundare:** se acordă punctaj maxim (40 p) pentru rezolvarea celor 3 itemi, pentru răspuns parțial corect sau incomplet se acordă 20 p, pentru răspuns incorect sau lipsa acestuia nu se acordă niciun punct.

BIBLIOGRAFIE

- A.** 1. Biblia, 2. Mica Biblie, 3. Cabasila, Nicolae, Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii, 4. Carte de rugăciuni, 6. Catehism creștin ortodox, 7. Colliander, Tito, Calea asceților, 8. Stăniloae, pr. prof. dr. Dumitru, Teologia dogmatică ortodoxă, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1996, 9. Sf. Ioan Gură de Aur, Dascălul pocăinței, 10. Lascarov Moldoveanu, I., Viețile sfinților, 11. Sf. Maxim Mărturisitorul, Viața Maicii Domnului, 12. Menthon, Bernardin, Sfinții și mănăstirile din Olimpul Bitiniei, 13. Mic dicționar Biblic, 14. Moshu, Ioan, Limonariu, 15. Pavel Florenski, Stâlpul și Temelia Adevărului, Editura Polirom, Iași, 1999, 16. Patericul, 17. Poezia română religioasă, I. de la Dosoftei la Nichifor Crainic, 18. Proloagele, 19. Gheorghe Badea, Flori alese din învătătura Sfântului Ioan Gură de Aur, Editura Sf. Mina, Iași, 2004, 20. Sfântul Tihon din Zadonsk, Despre adevăratul creștinism. Despre îndatoririle creștinului față de Dumnezeu, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Sophia/Editura Siluana, București, 2022, 21. Sf. Teofan Zăvorâtul, Viața duhovnicească și cum o putem dobândi, 22. Tsamis, Dimitrios, Patericul sinaitic, 23. Mladin, Mitrop. Dr. Nicolae, Bucevschi, Prof. Diac. Dr. Orest, Pavel, Prof. Dr. Constantin, Zăgrean, Pr. Diac. Dr. Ioan, Teologia Morală Ortodoxă, vol.2, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, 24. Mitropolitul Antonie de Suroj, Cum să întemeiem o familie ortodoxă, Editura Sophia, București, 2011.
- B.** <https://ziarullumina.ro/>, <https://doxologia.ro/>, <https://basilica.ro/>, <https://www.trinitas.tv/>, <https://www.crestinortodox.ro/>, <https://www.chilieathonita.ro/>, <https://www.bibliaortodoxa.ro/>, <https://dexionline.ro/>.

IMAGINI

Unitatea 1

- 1. Relația omului cu Dumnezeu – Adorarea lui Dumnezeu:** Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024; Cîna cea de Taină - Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024; Sfânta Împărtășanie - Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024; Creștinii la Sfânta Liturghie - Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024; Părintele Dumitru Stăniloae - Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024; Moment de rugăciune - Sfânta Treime - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2016/06/%E2%80%A0-Sf%C3%A2nta-Treime-623x890.jpg>, accesat 28.01.2024; <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; Creștinii primesc Sf. Împărtășanie - <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2014/07/sfanta-impartasanie.jpg>, accesat 28.01.2024; , accesat 28.01.2024.
- 2. Relația omului cu Dumnezeu – Preacinstirea Maicii Domnului:** Eulavua creștinilor la icoana Maicii Domnului, mănăstirea Horaița - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/11/maica_domnului_manastirea_putna_foto_stefan_cojocariu_40.jpg, accesat 27.01.2024; Buna Vestire - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, , accesat 27.01.2024;

Părintele Arsenie Papacioc (1914-2011) - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/11/maica_domnului_manastirea_putna_foto_stefan_cojocariu_40.jpg, accesat 27.01.2024; Buna Vestire - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, accesat 27.01.2024; Maica Domnului „Potirul nesecat” - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, accesat 27.01.2024; Maica Domnului, mănăstirea Horaița - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/11/maica_domnului_manastirea_putna_foto_stefan_cojocariu_40.jpg, accesat 27.01.2024; Buna Vestire - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, accesat 27.01.2024; Maica Domnului Împărăteasa cerurilor (Platytera) - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/11/maica_domnului_manastirea_putna_foto_stefan_cojocariu_40.jpg, accesat 27.01.2024; Sfântul Cuvios Maxim Mărturisitorul - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, accesat 27.01.2024; Maica Domnului, mănăstirea Horaița - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/11/maica_domnului_manastirea_putna_foto_stefan_cojocariu_40.jpg, accesat 27.01.2024; Buna Vestire - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, accesat 27.01.2024; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/bunavestire.jpg>, accesat 27.01.2024.

3. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfinților: Soborul tuturor sfinților - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/imagine/2014/06/icoana_tuturor_sfintilor_3.jpg?itok=-yKQlbN, accesat 17.02.2024; Sfinții Trei Ierarhi - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2019/01/03_sf_trei_ierarhi.png?itok=w72Yd_tu, accesat 17.02.2024; Duminica Tuturor Sfinților - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/imagine/2010/05/toti_sfintii_0.jpg?itok=qX7Tl8ig, accesat 17.02.2024; Sfinții nouă mucenici din Cizic - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2019/03/1-sfintii_9_mucenici_din_cizic.png?itok=J7ZoL8lJ, accesat 17.02.2024; Sfântul Ioan Gură de Aur - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2018/10/sf_ioan_f2_0.png?itok=kuQ7dpT6, accesat 17.02.2024; Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_media_1200/public/imagine/2014/08/i.jpg?itok=HnYLUyYq, accesat 17.02.2024; Sfinții români - https://doxologia.ro/sites/default/files/imagine/2013/07/sfintii_romani.jpg, accesat 17.02.2024.

Unitatea 2

- 1. Responsabilitatea creștină - Datorii față de Dumnezeu:** Sfânta Treime - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/04/sfintire_esanca_foto_bogdan_zamfirescu_120.jpg, accesat 20.XI.2023; Creștinii cinstesc pe Dumnezeu - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/03/cerul_pe_pamant_biserica_foto_oana_nechifor.jpg, accesat 19.XI.2023; Metanie, cruce și carte de rugăciuni - https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:AND9GcQYjgiCb7MsBgasvRAIBImAMkf_eL8dNYQLODXnGQ85QJRAUC6X, accesat 19.XI.2023; Moise pe muntele Sinai - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/02/interior_cele_10_porunci_cartea_corel_13_page_14-edit.jpg, accesat 21.XI.2023; Slujind lui Dumnezeu - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/08/printre_icoane.jpg, accesat 19.XI.2023; Creștini la Sfânta Liturghie - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2019/11/liturghie_foto_silviu_cluci_2.jpg, accesat 20.XI.2023.
- 2. Responsabilitatea creștină - Datorii față de sine:** Lectura duhovnicească - <https://doxologia.ro/citirea-cartilor-sfintilor-parinti-se-face-dupa-un-indrumar>, accesat 27.XII.2023; Eprimarea talentului artistic - <https://doxologia.ro/video-marian-orzetic-steguri-albe>, accesat 28.12.2023; Hrana sănătoasă - <https://doxologia.ro/sa-multumim-din-inima-dupa-fiecare-masa>, accesat 28.12.2023; Vița de vie și rodul ei - <https://doxologia.ro/pilda-lucratorilor-celor-rai>, accesat 17.02.2024; Crearea lui Adam și a Evei - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2016/12/eva_daruita_de_dumnezeu_lui_adam_biserica_sf_sava_iasi_foto_oana_nechifor.jpg, accesat 20.02.2024; Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca - <https://doxologia.ro/sfanta-cuvioasa-maria-egipteanca>, accesat 20.02.2024; Schimonahia Siluana Vlad - <https://doxologia.ro/viata-schimonahiei-siluana-vlad>, accesat 24.1.2024; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2016/10/5xu32rk0wu.jpg>, accesat 24.1.2024.

3. Responsabilitatea creștină - Datorii față de aproapele: Icoana Samarineanului milostiv - <https://doxologia.ro/sites/default/files/imagine/2018/10/pilda-samarineanului-milostiv.x71918.jpg>, accesat 23.1.2024; Rugăciune pentru aproapele - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2020/04/manastirea_horaicioara_139.jpg, accesat 23.1.2024; Dragoste și rugăciune - Soborul tuturor sfinților - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/imagine/2014/06/icoana_tuturor_sfinților_3.jpg?itok=-yKQlbn_, accesat 17.02.2024; Sfinții Trei Ierarhi - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2019/01/03_sf_trei_ierarhi.png?itok=w72Yd_tv, accesat 17.02.2024; Duminica Tuturor Sfinților - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/imagine/2010/05/toti_sfintii_0.jpg?itok=qX7Tl8ig, accesat 17.02.2024; Sfinții nouă mucenici din Cizic - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2019/03/1-sfintii_9_mucenici_din_cizic.png?itok=J7ZoL8lJ, accesat 17.02.2024; Sfântul Ioan Gură de Aur - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2018/10/sf_ioan_f2_0.png?itok=kuQ7dpT6, accesat 17.02.2024; Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_media_1200/public/imagine/2014/08/i.jpg?itok=HnYLUyYq, accesat 17.02.2024; Sfinții români - https://doxologia.ro/sites/default/files/imagine/2013/07/sfintii_romani.jpg, accesat 17.02.2024; Creștinii slujind aproapei - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2020/09/hramul_sf_parascheva-2017_foto_oana_nechifor.jpg?itok=EYey2Zi, accesat 23.1.2024; Slujind lui Dumnezeu și aproapei - Imagine din arhiva personală; Sfântul Apostol Pavel - <https://doxologia.ro/cum-il-recunostem-pe-sfantul-apostol-pavel-icoane>, accesat 23.1.2024; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/11/colt-rugaciune-oana.jpg>, accesat 23.1.2024.

Unitatea 3

Pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe: Credincioși la Sfânta Liturghie - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2018/06/credinciosi_liturghie_biserica_sfantului_mormant_-_foto_oana_nechifor_-_051.jpg?itok=5rc3N0fo, accesat 25.01.2024; Toaca anunță începutul slujbelor - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2014/02/toaca.jpg>, accesat 25.01.2024; Ceaslovul - cartea de slujbă pentru Laudele bisericesti - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/03/manastirea_horaicioara_150.jpg, accesat 25.01.2024; Hristos - Pâinea lui Dumnezeu dăruită lumii - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2019/04/hram_seminar_nt_2015_foto_oana_nechifor_42.jpg, accesat 25.01.2024; Sfințirea elementelor naturale și a creației - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2016/07/hram_2014_neamt_foto_oana_nechifor_2.jpg, accesat 25.01.2024; Sfânta Liturghie - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2023/01/sfanta_liturghie.jpg, accesat 27.01.2024; Credincioși în biserică - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2015/03/credinciosi_in_biserica.jpg?itok=oT5yCUR2, accesat 27.01.2024; Învierea Domnului - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2024/04/manastirea_zosin_botosani_foto_oana_nechifor-110.jpg, accesat 27.01.2024; Daruri aduse de credincioși la altar - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/06/pomelnici.jpg>, accesat 27.01.2024; Pomenirea la Sfânta Liturghie - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2016/02/liturghie_pangarati_foto_florentina_mardari_25.jpg?itok=7sKRVcSo, accesat 27.01.2024; Părintele Constantin Galeriu - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2014/11/pr-galeriu.jpg?itok=7VsdOR7D, accesat 27.01.2024; Moment de rugăciune - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2016/09/oana_nechifor_2.jpg?itok=hDlOvzyy, accesat 27.01.2024.

Unitatea 4

1. Chemarea omului spre asemănarea cu Dumnezeu: Crearea omului - Ziua a șasea - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2021/03/scena_creatiei_-_ziua_a_6-a.jpg, accesat 18.02.2024; Urmând lui Hristos - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2021/03/hram_letcani_foto_adrian_sarbu.jpg, accesat 18.02.2024; Căderea în păcat a protopărinților - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2016/06/facerea_biserica_sf_sava_iasi_12_0.jpg, accesat 18.02.2024; Învierea Domnului - https://doxologia.ro/sites/default/files/imagine/2014/03/dsc_1793.jpg, accesat 18.02.2024; Iisus Hristos - Pantocrator - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2017/12/iisus_hristos_pantocrator_foto_stefan_cojocariu.jpg?itok=MVJyoCdw, accesat 29.02.2024; Tineri la ITO - 2018, Sibiu -

https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2020/05/tinerete.jpg?itok=2PngUmlV, accesat 29.02.2024; Sfântul Ierarh Andrei Criteanul - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2023/07/1-_sfantul_ierarh_andrei_criteanul_arhiepiscopul_cretei.jpg, accesat 23.02.2024; În rugăciune la Canonul cel Mare - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2018/03/canonul_sfantului_andrei_crit_eanul_-_foto_silviu_cluci_0614.jpg?itok=3vuKWYRK, accesat 18.02.2024; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/10/randuiala-biserica-oana.jpg>, accesat 4.04.2024.

2. Eu și duhovnicul meu: Părintele Iustin Pârnu - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/imagine/2014/06/parintele_iustin.jpg?itok=9eEIYWho, accesat 05.04.2024; Hristos bătând la ușa inimii - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2014/07/hristos-icoana-usa.jpg?itok=adjEDI05, accesat 08.04.2024; Mitropolitul Antonie de Suroj - <https://doxologia.ro/mitropolit-antonie-de-suroj>, accesat la 05.04.2024; Mântuitorul Hristos, Învățătorul - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/03/iisus_hristos_6.jpg, accesat la 05.04.2024; Schitul „Înălțarea Sfintei Cruci”, Aiud - <https://doxologia.ro/schitul-inaltarea-sfintei-cruci-aiud>, accesat 08.04.2024; Părintele Kallistos Ware - <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/in-memoriu/parintele-mitropolit-kallistos-ware-duhovnicul-174135.html>, accesat 08.04.2024; Rugăciunea din Grădina Ghetsimani - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2014/10/iisus_rugaciune_1_0.jpg?itok=tinWBFXS, accesat 05.04.2024.

3. Bucurie și responsabilitate în relațiile dintre tineri: Tinerii ITO 2023-Timișoara - https://basilica.ro/wp-content/uploads/2023/07/ITO2019_42.jpg.webp, accesat 7.07.2024; Bucuria libertății - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2016/02/libertate_oana.jpg?itok=ze_ZCeAQ, accesat 7.07.2024; Sfântul Proroc Daniel - <https://doxologia.ro/sfantul-proroc-daniel-8>, accesat 7.07.2023; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/rugaciunea-euharistia-eliberarea-din-limitarile-vietii>, accesat 7.07.2023.

4. Monahismul – formă a spiritualității creștine: Slujba călugăriei - <https://doxologia.ro/hotararea-calugariei>, accesat 03.07.2024; Monahi slăvind pe Dumnezeu - <https://doxologia.ro/roadele-privagherii>, accesat 04.07.2024; Mănăstirea Agapia Veche – Neamț - <https://doxologia.ro/schitul-agapia-veche-neamt>, accesat 07.07.2024; Sfântul Cuvios Antonie cel Mare - <https://doxologia.ro/sfantul-cuvios-antonie-cel-mare#icoane>, accesat 06.07.2024; Schitul Prodromu din Muntele Athos - <https://doxologia.ro/schitul-prodromu-asezaminte-romanesti-din-muntele-athos>, accesat 07.07.2024; Călugărițe în rugăciune - <https://doxologia.ro/agapia-veche-locul-de-intalnire-cu-sfintii-rafail-partenie-pentru-numerosi-pelerini>, accesat 07.07.2024; Model de slujire creștină - <https://doxologia.ro/sfantul-cuvios-paisie-aghioritul>, accesat 07.07.2024; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/monahii-sunt-telegrafistii-bisericii-noastre>, accesat 07.07.2024; Slujba marelui și îngerescului chip al călugăriei - <https://doxologia.ro/voturile-monahale-juraminte-ce-se-fac-fata-sfantului-altar-pentru-toata-viata>, accesat 06.07.2024.

Unitatea 5

1. Religii în antichitate: în Mesopotamia și în Egipt: Elemente specifice religiei Mesopotamiei - Imagine creată în Canva; Elemente specifice religiei Egiptului antic - Imagine creată în Canva; Harta Mesopotamiei antice - <https://static4.libertatea.ro/wp-content/uploads/2021/12/harta-mesopotamiei123rf.jpg>, accesat 24.02.2024; Zeul Enki - <https://www.worldhistory.org/img/r/p/1000x1200/5851.jpg.webp?v=1708105154>, accesat 24.02.2024; Construirea Turnului Babel - <https://cdn.moldovacrestina.md/2015/09/in-ce-limba-s-a-vorbit-pina-la-turnul-babel-confusion.jpg>, accesat 24.02.2024; Harta Egiptului Antic - <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcT3JujChutKKOJmpDeiouv9yelujsSRgppJgC0gWkd4UbPUld0Kwuf7fbHni9-F6n-gx7E&usqp=CAU>, accesat 24.02.2024; Zeități din panteonul egiptean - Imagini din Canva; Familia (îmbrăcată în alb) priveghea pe cel decedat și se oficiau funerariile - <https://image.slidesharecdn.com/egiptulantic-150206120234-conversion-gate02/75/egiptulantic-60-2048.jpg?cb=1670476959>, accesat 24.02.2024; Scena funerară: defunctul însoțit de Anubis era judecat în fața lui Osiris - <https://image.slidesharecdn.com/egiptulantic-150206120234-conversion-gate02/75/egiptulantic-62-2048.jpg?cb=1670476959>, accesat 24.02.2024; Harta Egiptului și a Mesopotamiei în antichitate - https://encrypted-tbnl.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSYVgx4uZzA7JVVoBo_taG83ckayK2lpu-mKl_KVrlvBmsrius4C, accesat 24.02.2024; Scene ale judecării sufletului după moarte în religia Egiptului Antic - https://egiptulantic9d.files.wordpress.com/2015/01/800px-bd_hunefur.jpg, accesat 24.02.2024; Simboluri specifice religiilor mesopotamiană și a Egiptului antic - Imagini create în Canva; Profetul Moise - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2012/06/09-04-sf_prooroc_moise.jpg, accesat 2.03.2024.

2. Religii în antichitate: în Grecia și la Roma: Elemente specifice religiei Greciei Antice - Imagine creată în Canva; Elemente specifice religiei Romei Antice - Imagine creată în Canva; Harta Greciei antice - [https://ro.wikipedia.org/wiki/Grecia_Antic%C4%83#/media/Fi%C8%99ier:Map_of_Archaic_Greece_\(English\).jpg](https://ro.wikipedia.org/wiki/Grecia_Antic%C4%83#/media/Fi%C8%99ier:Map_of_Archaic_Greece_(English).jpg), accesat 5.07.2024; Panteonul grec de zei - <https://investinhistory.ca/ro/2023/10/05/panteonul-grec-antic/>, accesat 5.07.2024; Partenonul din Atena - https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/da/The_Parthenon_in_Athens.jpg, accesat 5.07.2024;

Harta imperiului roman - <https://qph.cf2.quoracdn.net/main-qimg-3e0f505fcec5c00595f8fb07b300a>, accesat 5.07.2024; Panteonul din Roma - https://calatorprintrereganduri.ro/wp-content/uploads/2021/11/Lugares-que-Voce-Precisa-Conhecer-em-Roma-_Vamos-Por-Ai.jpg, accesat 5.07.2024; Cultul morților - https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/64/Sarcophagus_death_of_Meleager_Louvre_Ma539.jpg, accesat 5.07.2024; Fericitul Augustin - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_media_1200/public/articol/2019/06/augustine.jpg?itok=GwrazgZL, accesat 5.07.2024; Moment de rugăciune - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/11/rugaciune_in_biserica_foto_oana_nechifor.jpg, accesat 5.07.2024.

Unitatea 6

1. Viața religioasă oglindită în creații populare, în datini și în obiceiuri: Sfântul Potir, sculptură în lemn - Pocăința sinceră și Sfânta Împărtășanie ne dezleagă din toate lanțurile | Doxologia, accesat 06.07.2024; Port popular românesc - Bucurie în port popular la Centrul de evenimente AGORA din Iași: Tinerii ieșeni la o seară românească | Doxologia, accesat 06.07.2024; Icoană pe sticlă de la Nicula - „Biruința Învierii Domnului”: 20 de elevi de la Liceul de Informatică din Iași organizează o expoziție de icoane pe sticlă | Doxologia, accesat 05.07.2024; Obiceiul colindatului de Crăciun - <https://doxologia.ro/colindul-intre-autenticitate-inovatie>, accesat 05.07.2024; Încondeierea ouălor de Paști - [traditii_paste_incondeierea_oualor_foto_oana_nechifor_1.jpg \(1300x868\)](https://doxologia.ro/colindul-intre-autenticitate-inovatie) (doxologia.ro), accesat 05.07.2024; Model de slujire creștină - <https://ziarullumina.ro/thumbs/gallery/2019/10/22/picu-patrut-taranul-artist-misionar-de-vocatie-129980.webp>, accesat 06.07.2024; Moment de rugăciune - Arhimandritul Dometie Manolache mărturisea Ortodoxia cu cuvântul și cu fapta | Doxologia, accesat 05.07.2024.

2. Contribuția Bisericii Ortodoxe la apariția și dezvoltarea învățământului românesc (Veniamin Costachi, Andrei Șaguna): Mitropolitul Veniamin Costachi - <https://doxologia.ro/mitropolitul-veniamin-costachi-0>, accesat 1.01.2024; Mitropolitul Andrei Șaguna - <https://doxologia.ro/viata-sfantului-ierarh-andrei-saguna-mitropolitul-transilvaniei>, accesat 1.01.2024; Ziarul Telegraful Român - <https://basilica.ro/de-165-ani-telegraful-roman-din-1853-in-slujba-lui-dumnezeu-si-a-oamenilor/>, accesat 13.01. 2024; Elevă rugându-se - <https://doxologia.ro/educarea-hristos-premisa-educatiei-omenesti>, accesat 29.02. 2024; Catedrala Mitropolitană din Iași - <https://doxologia.ro/foto-mormant-viata-fragmente-din-slujba-prohodului-la-catedrala-mitropolitana-la-manastirea-sfintii>, accesat 4.01. 2024; Sfântul Ierarh Andrei Șaguna - <https://doxologia.ro/sfantul-ierarh-andrei-saguna-mitropolitul-transilvaniei#icoane>, accesat 4.01. 2024; Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica - <https://doxologia.ro/sfantul-ierarh-calinic-de-la-cernica-episcopul-ramnicului#fotografii>, accesat 28.02. 2024.

Unitatea 7

1. Muzica în viața tinerilor: Concert de muzică bizantină - <https://doxologia.ro/ibmf-2023-concert-de-muzica-bizantina-psaltica-instrumentala-toata-sufierea-sa-laude-pe-domnul>, accesat 2.07.2024; Imagine din videoclipul Troparului Născătoarei de Dumnezeu - <https://www.youtube.com/watch?v=IWCuQbcVoAM>, accesat 4.07.2024; Psalmistul David, rege al Israelului - <https://doxologia.ro/psalmistul-david-rege-al-lui-israel>, accesat 4.07.2024; Cântăreții în strană - <https://doxologia.ro/foto-sfanta-dumnezeiasca-liturgie-imagini>, accesat 4.07.2024; Viața Sfântului Cuvios Roman Melodul - <https://doxologia.ro/sfantul-cuvios-roman-melodul#icoane>, accesat 1.07.2024; Moment de rugăciune - <https://doxologia.ro/foto-sfanta-dumnezeiasca-liturgie-imagini>, accesat 4.07.2024.

2. Pericolul drogurilor: Icoana Izvorul Tămăduirii - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_media_1200/public/articol/2019/04/izvorultamaduirii.jpg?itok=ChAU73aj, accesat 07.05.2024; Scara Sfântului Ioan Scărarul - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/03/scara_dumnezeiescului_urcus_4_0.jpg, accesat 07.05.2024; Drogurile, agonie sau extaz? - <https://encrypted-tbnl.gstatic.com/images?q=tbn:AND9GcThAVxDkQmLCPySYzwxTs8Cgqa8wRICuSA6rmcy6kpX9CanbxVI>, accesat 07.05.2024; Stop drogurilor! - <https://www.gds.ro/wp-content/uploads/2015/01/set-prohibited-signs-drugs-vector-754963.jpg>, accesat 07.05.2024; Sfântul Siluan Athonitul - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/09/sf_siluan_athonitul_1971-uspensky_0.jpg, accesat 07.05.2024; În rugăciune la Canonul cel Mare - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/03/canonul_cel_mare.jpg, accesat 07.05.2024.

3. Tineretul și mass-media: Presa creștină - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2022/02/ziarul_lumina_-_tipografie_ziar_foto_stefan_c_4.jpg, accesat 6.05.2024; Internetul - mijloc de informare - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/06/moOderitate.jpg>, accesat 6.05.2024; Sfântul proroc Moise - https://doxologia.ro/sites/default/files/imagini/2010/09/04-moise_00.jpg, accesat 6.05.2024; Educația începe în familie - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2017/07/copii_la_biserica.jpg, accesat 6.05.2024; Tinerii creștini îmbină lectura cu utilizarea mijloacelor moderne de informare - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2015/08/biroucalculatorcarteautaremuncastudiu_stefancojocariu.jpg, accesat 6.05.2024; Părintele Ilie Cleopa - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2012/04/parintele_cleopa.jpg, accesat 6.05.2024; Moment de rugăciune - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2020/08/liturgie-sambata_mare-catedrala_mitropolitana_foto_oana_nechifor.jpg, accesat 6.05.2024.

4. Tinerii și viața intimă: Adam primește pe Eva - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2016/12/eva_daruita_de_dumnezeu_lui_adam_biserica_sf_sava_iasi_foto_oana_nechifor.jpg, accesat 07.07.2024; Tineri în Sfânta Taină a Cununiei - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2018/09/casatorie.jpg>, accesat 07.07.2024; Iubirea adevărată așteaptă - <https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2014/06/merr.jpg>, accesat 07.07.2024; Tineri la ITO Iași 2019 - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2023/08/2023-08-20_liturgie-incheiere-itom_foto-oana-nechifor-2592.jpg?itok=i-pCd0ah, accesat 07.07.2024; Maica Domnului Povățuitoarea - https://doxologia.ro/sites/default/files/articol/2023/03/maica_domnului_-_manastirea_trei_ierarhi_-_foto_silviu_cluci_9308.jpg, accesat 07.07.2024; Iubirea în alfabetul degetelor - <https://pixabay.com/ro/photos/nunt%C4%83-cuplu-plaj%C4%83-apus-de-soare-6791094/>, accesat 07.07.2024; Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/img_autor/public/imagine/2019/03/sfanta_cuvioasa_maria_egipteanca_IO_0.png?itok=d6FQzriD, accesat 07.07.2024; Moment de rugăciune - https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/max_1300x1300/public/articol/2018/01/01-4_catedrala_mitropolitana_iasi_foto_stefan_cojocariu.jpg?itok=KkxGsJIQ, accesat 07.07.2024.

RESURSE
EDUCATIONALE
DESCHISE
RELIGIE

ISBN -978-630-354-109-9